

לקוטי תורה • פרשת בהעלותך • מאמר 1

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

”בהעלותך את הנרות, אל מול פני
המנורה...” (Numbers 8:2)

אהבתו של אברהם עולה מלמטה למעלה, כשהנשמה רואה את העולם כבטל לפני
ה'; ואילו אהבתו הגדולה של אהרן פועלת מלמעלה למטה — כמיהה לכך שהאלקות
תיראה בעולם הזה כפי שהיא למעלה. היא מתעוררת באמצעות שפלות ומרירות על
הסתרת ה', השמן הכתוש והזיתים המרים, ובאמצעות דיני התורה היא ממשיכה את
”השמן הטוב” של חכמתו של ה' עצמו, ומפנה את הנשמות אל ה' עצמו, ”אל מול
פני המנורה”.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/behaaloscha/1

הנקודה

אהבתו של אברהם עולה מלמטה למעלה, כשהנשמה רואה את העולם כבטל לפני ה'; ואילו אהבתו הגדולה של אהרן פועלת מלמעלה למטה — כמיהה לכך שהאלקות תיראה בעולם הזה כפי שהיא למעלה. היא מתעוררת באמצעות שפלות ומרירות על הסתרת ה', השמן הכתוש והזיתים המרים, ובאמצעות דיני התורה היא ממשיכה את "השמן הטוב" של חכמתו של ה' עצמו, ומפנה את הנשמות אל ה' עצמו, "אל מול פני המנורה".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המנורה היא "דבר הוי'", מקורן של נשמות ישראל; כל נשמה היא נר, ושבעת הנרות הם שבע דרכים בעבודת ה'. אהרן, אחד משבעת הרועים, מדליק אותם באהבה בוערת. אהבתו של אברהם, אהבת עולם, נובעת מההתבוננות בקריאת שמע בכך שהשמים והארץ, המקום והזמן, בטלים לפני ה', כך שאין רוצים דבר מלבדו; היא עולה מלמטה למעלה. אהבתו של אהרן, אהבה רבה, נובעת מאותה התבוננות כשהיא נחוות ככאב: האלקות מוסתרת, והנשמה התרחקה ממנה מאוד. מרירות וזעקה מעוררות אתערוותא דלעילא, עד שה' "נראה עין בעין", למטה כפי שהוא למעלה. זו הסיבה לכך ש"סלח לנו" בא אחרי קריאת שמע, לכך שלתיקון חצות יש זמן קבוע, ולכך ש"היתה לי דמעת לחם". שמן המנורה, הנכתש ומופק מזיתים מרים, הוא השפלות והמרירות הללו. על "שערות" זקנו של אהרן, דיני התורה, נמשך "השמן הטוב" — חכמתו הפנימית של ה', הקודש העליון, המגיע למטה רק באמצעות דיני התורה הגשמיים. אך יש לבקש את ה' עצמו, "אל מול פני המנורה", ואז כל שבעת הנרות מאירים.

מבנה

1	המנורה ושבעת נרותיה	2-11
	מראה זכריה מציג את המנורה כ"דבר הוי'", שורש נשמות ישראל, ואת שבעת נרותיה כשבע דרכים בעבודה, מאהבה כמים ומאהבה כאש ועד שפלות. אהרן, אחד משבעת הרועים, מדליק אותם באהבה עזה ובווערת.	
2	אהבתו של אברהם, מלמטה למעלה	7-31
	אברהם טיפס מדרגה אחר מדרגה "נגבה", אל אהבת החסד. הציווי "ואהבת" הוא ציווי להפנות את הרצון, שהוא פנימיות המדות, אל ה'; קריאת שמע מובילה לכך כשהיא מראה שהשמים והארץ, המקום והזמן, שמקורם במלכותו בלבד, בטלים לפניו, כך שאין רוצים דבר מלבדו.	
3	אהבתו של אהרן, מלמעלה למטה	9-81
	אהרן, "שושבינא דמטרוניא", משתוקק לכך שהאלקות תתגלה למטה כפי שהיא למעלה. המרירות על הסתרת ה' והזעקה אליו מעוררות אתערוותא דלעילא, עד שהוא "נראה עין בעין" ואף הענן נראה כשייך לו: זוהי אהבה רבה. תוספת מסבירה מדוע לדמעות, המעוררות את העיניים העליונות, יש כוח זה.	
4	מרירות בתפילה ובחצות הלילה	101
	המרירה נובעת מהסתרת ה', ולכן לאחר קבלת מלכותו בקריאת שמע האדם כואב ואומר "סלח לנו". למרירות צריך להיות גם זמן קבוע — תיקון חצות; באמצעות הדמעות הללו זוכים ל"לחם" התורה, המגלה את האלקות במשך כל היום.	

השמן הכתוש הוא שפלות, והזיתים המרים מלמדים שאת האור הפנימי אפשר להמשיך רק באמצעות החיצוניות. "שערות" זקנו של אהרן הן דיני התורה, שהם משל ולבוש, ועליהם נמשך "השמן הטוב" — חכמתו הפנימית של ה', שאליה מגיעים באמצעות המרירות על ההסתר.

14-12

6 שמן המשחה הקדוש

השמן הוא הקודש העליון, שלמעלה מהשתלשלות, והוא נמשך רק באמצעות התורה ורק על דיניה; לכן המצוות מקדשות את ישראל, ולעתיד לבוא המלאכים ימשיכו קדושה מן הנשמות. כשם שהטיפה הגשמית נושאת את מהות החכמה יותר מן הדיבור, כך דיני התורה הגשמיים נושאים את הקודש עצמו.

16-15

7 אל מול פני המנורה

באמצעות התורה והמצוות מתגלות מדות ה' מלמעלה למטה, ובכללן חסד העליון שהוא מקור האהבה רבה. אך יש לבקש "אותו, ולא את מדותיו": אהרן מעלה את הנשמות אל הרצון העליון הפנימי, "אל מול פני המנורה", ואז שבעת הנרות מאירים.

מו ש ג י ם

אהבת עולם אהבת עולם

אהבתו של אברהם, הנובעת מהתכונות בעולם, במקום ובזמן, ובכך שהם בטלים לפני ה'; היא עולה מלמטה למעלה, מן החסד הנקרא חסד עולם.

אהבה רבה אהבה רבה

אהבתו של אהרן — כמיהה לכך שעצמותו של ה' עצמו תתגלה למטה כפי שהיא למעלה; היא נובעת מן החסד העליון הנקרא רב חסד ופועלת מלמעלה למטה.

מרירות מרירות

כאב על הסתרת ה' ועל ריחוק הנשמה ממנו; היא מעוררת אתערותא דלעילא ונמשלה לזיתים המרים שמהם מפיקים את השמן.

"שושבינא דמטרוניא" שושבינא דמטרוניא

כינוי של אהרן בזוהר; הוא משמש את המלכות וממשיך את האלקות מלמעלה למטה.

"השמן הטוב" שמן הטוב

חכמה עליונה, חכמתו הפנימית של ה', הנמשכת על "השערות" — דיני התורה.

קודש וקדוש קדש / קדוש

קודש, הנכתב בלי ו', הוא הקדושה העליונה שלמעלה מהעולמות; קדוש, עם ו', הוא הקדושה הנמשכת לתוכם. שמן המשחה הוא קודש, ואליו מגיעים רק באמצעות התורה.

"אל מול פני המנורה" אל מול פני המנורה

פני המנורה הם רצון הנשמות; מה שניצב מולם הוא הרצון העליון הפנימי, ה' עצמו, שאליו מפנה אהרן את הנשמות.

המנורה ושבעת נרותיה

1 **בהעלותך¹ את הנרות² אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הנה ענין המנורה נאמר בזכריה ראיתי**

"בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". ועתה, ענין המנורה נאמר בזכריה: "ראיתי,

המאמר פותח בפסוק שבו נאמר לאהרן להדליק את נרות המנורה (במדבר ח, ב); המילה "להדליק" פירושה המילולי הוא "להעלות". לפני שהרבי מסביר את הפסוק, הוא פונה לחזון המנורה העשויה זהב שראה הנביא זכריה, המראה מה מסמלת המנורה.

והנה מגרת זהב³ כו' ואומר מה אלה אדוני ויאמר אלי⁴ זה דבר ה' אל זרובבל פי'

והנה מגרת זהב³ וכו'. והוא אומר: "מה אלה, אדוני?" ויאמר אליי: "זה דבר ה' אל זרובבל". פירוש,

זכריה רואה מגרת זהב ושואל את המלאך לפרש הדבר; המלאך עונה: "זה דבר ה' אל זרובבל", מנהיג היהודים ששבו מבבל. הרבי מבין את התשובה כהגדרה: המנורה היא "דבר ה'", וכעת הוא מסביר את משמעות הדבר.

כי ענין המנורה הוא בחי' דבר ה' שהוא מקור נש"י [נשמות ישראל] וכמאמר ואתה נפתחה בי⁵ וכמ"ש ויפח באפיו נשמת⁶ וגו'

שענין המנורה הוא בחינת "דבר ה'", שהוא מקור נשמות ישראל; כמאמר "ואתה נפתחה ביי", וכמו שכתוב: "ויפח באפיו נשמת חיים" וכו'.

"דבר ה'" כאן הוא מקור נשמות ישראל. כשם שהדיבור יוצא מן הנשימה, כך הנשמה "נופחה" באדם על ידי ה', כפי שנאמר בברכת הבוקר וכפי שמתארת התורה את בריאת אדם; לכן המנורה מסמלת את שורש נשמות ישראל.

(עמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל])⁷ וישראל נקראו בשם זרובבל על שם וזרעתי לי בארץ⁸ והם היו אז בגלות בבל גם הנשיא נקי זרובבל על שם זה.

(ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "והיה מספר בני ישראל"). וישראל נקראים בשם זרובבל על שם "וזרעתי לי בארץ", והם היו אז בגלות בבל; גם הנשיא נקרא זרובבל מטעם זה.

השם זרובבל נדרש כ"נזרע בבבל", ומזכיר את הפסוק בהושע "וזרעתי לי בארץ": עם ישראל, שהיה אז בגלות בבל, הוא זרעו של ה'. גם מנהיגם נשא שם זה מאותה סיבה, ולכן "אל זרובבל" פירושו אל נשמות ישראל.

וזהו דבר ה' אל זרובבל והוא ענין המנורה כי הנשמה קרויה נר כמ"ש נר ה' נשמת אדם⁹ וכללות נשיי [נשמות ישראל] נקרא מנורה ויש בה בחי' ז' נרות שהם ז' מדרגות בעבודת¹⁰ ה' יש עובד מאהבה משוך כמים.

וזהו "דבר ה' אל זרובבל", וזהו ענין המנורה: הנשמה נקראת נר, כמו שכתוב "נר ה' נשמת אדם", ונשמות ישראל ככללותן נקראות מנורה. ויש בה בחינת שבעה נרות, שהם שבע דרגות בעבודת ה': יש מי שעובד מאהבה הנמשכת כמים,

כל נשמה היא נר, כפי שנאמר בספר משלי, וכל הנשמות יחד מרכיכות את המנורה. שבעת נרותיה הם שבע דרכים בעבודת ה'; הראשונה היא אהבה הזורמת ברכות ובהתמדה, "כמים".

ויש מאהבה כרשפי אש (ע' [עין] בד"ה כי תבאו¹¹ כו' ושבתה הארץ¹² ומענין אהבה משוך כמים בד"ה אז ישיר כו' עלי באר)^{13, 14}

ויש מי שעובד מאהבה כרשפי אש (ראו במאמר המתחיל "כי תבאו וגו' ושבתה הארץ"; ולענין אהבה הנמשכת כמים, במאמר המתחיל "אז ישיר וגו' עלי באר");

הדרך השנייה היא אהבה נלהבת הבוררת "כרשפי אש". הסוגריים מפנים את הקורא למאמרים אחרים שבהם מוסברים שני סוגי האהבה האלה.

ויש ע"י התורה קו הממוצע (ע' [עין] בד"ה לסוסתי ברכבי^{15, 16} ובד"ה נאו לחייך^{17, 18} ובד"ה למען תהיה תורת).^{19, 20}

ויש [עבודה] על ידי התורה, הקו האמצעי (ראו במאמר המתחיל "לסוסתי ברכבי", ובמאמר המתחיל "נאו לחייך", ובמאמר המתחיל "למען תהיה תורת");

הדרך השלישית היא עבודה באמצעות התורה, הנקראת "הקו האמצעי" מפני שהיא נמצאת בין שתי האהבות, כמים וכאש, ומחברת ביניהן. גם כאן מופנים הקוראים למאמרים המסבירים עניין זה.

ויש ע"י נצחון לנצח ולהתגבר בעבודת ה' בסור מרע²¹ ועשה טוב (עמ"ש בד"ה והנצח זו ירושלים²² ובד"ה למנצח על השמינית²³ ובד"ה אלה מסעי)^{24, 25} ויש ע"י הודיה²⁶ (עמ"ש בד"ה אתה הצבת²⁷ כל גבולות ארץ²⁸ ובד"ה יהודה אתה)^{29, 30}

ויש [עבודה] על ידי ניצחון, להתגבר ולנצח בעבודת ה', בסור מרע ועשה טוב (ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "והנצח זו ירושלים", ובמאמר המתחיל "למנצח על השמינית", ובמאמר המתחיל "אלה מסעי"); ויש [עבודה] על ידי הודאה (ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "אתה הצבת כל גבולות ארץ", ובמאמר המתחיל "יהודה אתה").

הדרך הרביעית היא ניצחון: הנחישות להתגבר על כל מכשול, הן בהימנעות מן הרע הן בעשיית הטוב. החמישית היא הודאה — התבטלות לפני ה' והכרה בו. לכל אחת מהן מצורפות הפניות למאמרים המבארים אותה.

וכן יש עבודה ע"י התנשאות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במשנה ס"פ י"ד דשבת כל ישראל בני מלכים הם³¹ וכמ"ש ויגבה לכו בדרכי³² ה' ויש ע"י שפלות כו':^{33,34}

וכן יש עבודה באמצעות תחושת רוממות, כפי שאמרו חז"ל במשנה בסוף פרק י"ד בשבת: "כל ישראל בני מלכים הם", וכפי שנאמר: "ויגבה לכו בדרכי ה'". ויש [עבודה] באמצעות שפלות וכו'.

שתי הדרכים האחרונות מנוגדות זו לזו. האחת היא תחושת רוממות קדושה, שכן כל יהודי הוא בן מלוכה, כפי שאומרת המשנה, בדומה למלך יהושפט, שעליו נאמר ש"ויגבה לכו בדרכי ה'"; והאחרת היא שפלות.

2 ב והנה אהרן הוא המדליק את הנרות הללו לפי שהוא משבעה רועים³⁵ הממשיכים חיות ואלהות לכללות נש"י [נשמות ישראל]

2. והנה, אהרן הוא שמדליק את הנרות הללו, מפני שהוא אחד משבעת הרועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל;

אהרן מדליק את הנרות מפני שהוא אחד מ"שבעת הרועים" — המנהיגים הגדולים המשפיעים חיות ואלקות לכל עם ישראל. הערת קה"ת מפנה למקור הרשימה של שבעת הרועים, שאהרן נמנה עמם, בתיקונים שנדפסו בזהר חדש.

והוא ממשיך להעלות אהבה עזה לה', ולהגדיל מדורת אש האהבה כרשפי אש שלהבת³⁶ מתלהטת בקרב איש ולב³⁷ עמוק.

והוא ממשיך להעלות אהבה עזה לה' ולהגדיל את מדורת אש האהבה, כרשפי אש וכשלהבת מתלהטת "בקרב איש ולב עמוק".

תפקידו המיוחד של אהרן הוא לעורר בנשמות אהבה עזה וכושרת לה', ולהפיח בה עד שתהיה למדורה גדולה. הביטוי "בקרב איש ולב עמוק" (תהלים סד, ז) מצביע על עומק פנימיותו של האדם, שבו אהבה זו בוערת.

קטע 2 • 31-7

אהבתו של אברהם, מלמטה למעלה

3 ויובן בהקדים ההפרש³⁸ ויתרון מעלת בחינת אהרן על מעלת ומדרגת אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] שנקרא אברהם אוהבי.³⁹

הדבר יובן לאחר שנקדים [לבאר] את ההבדל ואת מעלתה היתרה של בחינת אהרן לעומת מעלתו ומדרגתו של אברהם אבינו, עליו השלום, שנקרא "אברהם אוהבי".

כדי להבין את אהבתו של אהרן, אדמו"ר הזקן משווה תחילה בינה לבין אהבתו של אברהם, שעליו אומר הנביא "אברהם אוהבי". שניהם קשורים לאהבה, אך מדרגתו של אהרן גבוהה יותר, והמאמר מסביר כעת את ההבדל הזה.

כי באברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] הוא אומר הלך ונסוע הנגבה⁴⁰ פי' שהלך ממדרגה למדרגה⁴¹ ממטה למעלה עד שנתדבק בכח"י הנגבה שהוא בחי' אהבת⁴² ה' לדבקה בו בדביקה וחשיקה וצמאון כו'.

שהרי על אברהם אבינו, עליו השלום, נאמר: "הלך ונסוע הנגבה". כלומר, הוא התקדם ממדרגה למדרגה, מלמטה למעלה, עד שנדבק בבחינת "הנגבה", שהיא בחינת אהבת ה' — להידבק בו בדבקות, בכיסופים וכצימאון וכו'.

הכתוב אומר שאברהם הלך "הלך ונסוע הנגבה", והזהיר מפרש זאת כהתקדמות ממדרגה למדרגה. הדרום מסמל אהבה, ולכן אהבתו של אברהם עולה מלמטה למעלה: צימאון וכיסופים להידבק בה'.

4 ועד"ז תקנו לומר ברוך שאמר תחלה ואח"כ פסוקי דזמרה עד שאח"כ מגיע למדרגת ואהבת⁴³ שבק"ש [שבקריאת שמע] וגו' כי ואהבת אינו ציווי על מדת האהבה טבעית שבלב

ועל דרך זו תיקנו [חכמים] לומר תחילה "ברוך שאמר", ואחר כך את פסוקי דזמרה, עד שמגיעים לאחר מכן למדרגת "ואהבת" שבקריאת שמע וכו'. שכן "ואהבת" אינו ציווי על מידת האהבה הטבעית שבלב,

תפילת שחרית מסודרת באותה דרך, כהתקדמות: "ברוך שאמר" ומזמורי פסוקי דזמרה מובילים אל קריאת שמע ואל הציווי "ואהבת". אך ציווי זה אינו יכול להתייחס לאהבה הטבעית שבלב.

כי הרי מדת אהבה זו הטבעית ודאי מוסתרת בלב כל אחד ואחד מישראל אלא ואהבת מלשון אבה שהוא פי' הרצון לפי שהרצון הוא פנימית המדות

שהרי מידת אהבה טבעית זו ודאי טמונה בלבו של כל אחד ואחד מישראל. אלא "ואהבת" הוא מלשון "אבה", שפירושו רצון, מפני שהרצון הוא פנימיות המדות,

לכל יהודי כבר יש אהבה טבעית לה' הטמונה בלבו, ולכן אין צורך לצוות עליו לאהוב. במקום זאת, אדמו"ר הזקן קושר את "ואהבת" למילה "אבה", שפירושה להיות נכון או לרצות: הציווי עוסק ברצון, משום שהרצון הוא פנימיות של המדות.

כמו שאנו רואים בחוש שהרצון מנהיג המדות של אדם שאפי' [שאפילו] אם יש לפניו דבר שיש בו תענוג לפי טבע המדות אם מסלק רצונו ממנו מפני איזה טעם ודעת אינו מקבל נחת ותענוג ממנו.

כפי שאנו רואים בחוש שהרצון מנהיג את מדותיו של האדם: אפילו אם יש לפניו דבר שיש בו תענוג לפי טבען של המדות, אם הוא מסלק ממנו את רצונו, בגלל טעם או שיקול מסוים, אין הוא מפיך ממנו נחת ותענוג.

הניסיון היומיומי מלמד שהרצון שולט ברגשות: דבר שהיה אמור להסב לאדם הנאה לפי טבעו, אינו מהנה אותו לאחר שמסיבה כלשהי חדל לרצות בו.

וכן להיפך אם יש לפניו ח"ו [חס ושלום] דבר של צער ויסורים והוא עושה רצונו לכך אינו מרגיש היסורים כ"כ [כל כך] והרי המדות תלוים ברצון והיינו שהוא פנימיותם וחיותם

וכן להפך: אם יש לפניו, חס ושלום, דבר שיש בו צער ויסורים, והוא מפנה את רצונו אליו, אין הוא מרגיש את היסורים באותה מידה. הרי שהמדות תלויות ברצון; כלומר, הוא פנימיותן והחיות שלהן.

גם ההפך נכון: כאב שאדם בחר לקבל על עצמו מכאיב לו הרבה פחות. מכאן שהרגשות תלויות ברצון, שהוא החיות הפנימית שלהן.

(כי הרצון הוא בחי' כתר⁴⁴ ואית רצון ואית רצון⁴⁵ עמ"ש מזה בד"ה ויקהל משה.⁴⁶ עכ"פ [על כל פנים] גם רצון התחתון הנמשך מהשכל הוא למעלה מהמדות הנמשכים מהשכל.

(שהרי הרצון הוא בחינת כתר, ויש רצון ויש רצון; עיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ויקהל משה". על כל פנים, גם הרצון התחתון, הנמשך מן השכל, הוא למעלה מן המדות הנמשכות מן השכל.

ההערה מוסיפה שהרצון מושרש בכתר, המדרגה שלמעלה מן השכל, ושיש רצונות במדרגות שונות. גם הרצון התחתון, הנובע מן השכל, עומד מעל לרגשות, הנובעים אף הם מן השכל.

והוא ענין פני המנורה והוא כלי לבחי' רצון העליון שלמעלה מהשכל שזהו ענין העלאת הנרות שע"י אהרן).

וזהו ענין "פני המנורה", והיא כלי לבחינת הרצון העליון שלמעלה מן השכל; וזהו ענין העלאת הנרות שנעשית על ידי אהרן).

הרצון התחתון הזה הוא "פני המנורה", והוא משמש כלי לרצון העליון, שלמעלה מן השכל. המשכת הרצון העליון לתוכו היא ענין "העלאת הנרות בידי אהרן".

ועל זה מצוה הכתוב להפך רצונו ותשוקתו וחפצו לאהבה את ה' שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים⁴⁷ ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבכי⁴⁸ וגו'.

ועל כך מצווה הכתוב להפנות את רצונו, את געגועיו ואת חפצו לאהבת ה', כך שלא יהיה לו חפץ ורצון אחרים מלבדו, וכמו שנאמר: "מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ; כלה שארי ולבכיי וגו'.

אם כן, פירוש "ואהבת" הוא להפנות את הרצון, הגעגועים והחפץ כולם אל ה', עד שלא ירצה דבר אחר. בעל המזמור מבטא זאת באומרו ששום דבר בשמים או בארץ אינו חשוב לו מלבד ה', ושאריו ולבו כלים מגעגוע.

5 והאיך יהיה הדרך לאהבה זו ורצון זה הקדים הכתוב פסוק שמע ישראל⁴⁹ ה' אלקינו וגו' להתבונן היטב ולשום על לבו איך שהוא ית' אחד בשמים ובארץ

וכיצד מגיעים לאהבה ולרצון האלה? הכתוב הקדים לכך את הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו" וגו', כדי להתבונן היטב ולהפנים שהוא ית' אחד בשמים ובארץ;

כיצד מגיעים לאהבה ולרצון כאלה? התורה מציבה תחילה את הצהרת הייחוד של קריאת שמע: על האדם להתבונן לעומק בכך שה' אחד בשמים ובארץ.

דהיינו אפי' [אפילו] בהשתלשלות שמים וארץ רוחניים וגשמיים בחי' וי"ק [וי' קצוות] עולמות נפרדים הם מתאחדים ביחודו ית' מפני שהם בטלים אליו ית' דכולא קמיה כלא חשיב⁵⁰

כלומר, גם בהשתלשלות של שמים וארץ, הרוחניים והגשמיים, בבחינת ששת הקצוות — עולמות נפרדים — הם מתאחדים בייחודו ית', מפני שהם בטלים אליו ית', שהרי "כולא קמיה כלא חשיב".

הייחוד של ה' בשמים ובארץ פירושו שגם העולמות הנפרדים, הרוחניים והגשמיים, המכונים "ששת הקצוות", מתאחדים עמו, משום שהם בטלים לפניו לחלוטין. בלשון הזוהר: "כולא קמיה כלא חשיב".

כי למעלה מבחי' השתלשלות בחי' שמים וארץ לא שייך לומר עליו ית' לשון אחד כמ"ש במ"א ע"פ וארא אל אברהם^{51,52} כו',

שהרי למעלה מבחינת השתלשלות, מבחינת שמים וארץ, לא שייך לומר עליו ית' את הלשון "אחד", כפי שנתבאר במקום אחר על הפסוק "וארא אל אברהם" וגו'.

למעלה מהשתלשלות העולמות, המילה "אחד" כלל אינה שייכת ביחס לה', כפי שנתבאר במקום אחר על הפסוק "וארא אל אברהם". כפי שיתבאר בהמשך הפסקה, "אחד" מתאים רק כשיש דברים נפרדים שמאחדים אותם.

ואפי' [ואפילו] במקור ההשתלשלות בחי' המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית נקרא הוי' אלקינו בחי' תרין ריעין⁵³ דלא מתפרשין

ואפילו במקור ההשתלשלות, בבחינת "המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", נקרא "הוי' אלקינו", בחינת "תרין ריעין דלא מתפרשין",

גם במקור העולמות, שבו ה' מחדש את הבריאה ללא הרף, הביטוי הוא "הוי' אלקינו" — שני שמות המחוברים כ"תרין ריעין דלא מתפרשין", ולא "אחד".

כי תמיד מחדש כו' ואין נופל לשון אחד כ"א בהשתלשלות בחי' שמים וארץ וכו' שהן בחי' ששה קצוות⁵⁴ רוחניים וגשמיים שהם מעלמא דפרודא כו'.⁵⁵

מפני שהוא מחדש תמיד וכו', ואין הלשון "אחד" שייכת אלא בהשתלשלות, בבחינת שמים וארץ וכו', שהם בחינת ששת הקצוות, הרוחניים והגשמיים, השייכים לעלמא דפרודא וכו'.

מקור העולמות מחדש את הבריאה תמיד. רק בתוך השתלשלות העולמות, בששת הקצוות של עלמא דפרודא, שייך לומר שה' "אחד", שכן שם הדברים הנפרדים מתאחדים בו.

6 והוא ית' אחד בהם לפי שהם מתייחדים ביחודו ובטלים אליו דקמיה כולא כלא חשיב.⁵⁶ ששה קצוות ר וחניים דכתיב לך ה' הגדולה והגבורה כו'

והוא יתברך אחד בתוכם, מפני שהם מתאחדים באחדותו ומתבטלים אליו, שהרי לפניו הכול נחשב כלא כלום. [אלה הם] ששת הקצוות הרוחניים, כפי שנאמר: "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו',

ה' אחד בתוך ששת הקצוות, מפני שהם נכללים באחדותו ומתבטלים לפניו. ששת הקצוות הרוחניים הם שש המדות המוזכרות בפסוק "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו'.

וגם ששה קצוות גשמיים שהם הכולל דבחי מקום וכדכתיב הנה מקום אתי⁵⁷ שהמקום בטל אליו לפי שהוא ית' סובב כל עלמין ואינו נקרא לפניו ית' בשם מקום כלל

וכן גם ששת הקצוות הגשמיים, הכוללים את ממד המקום, כפי שנאמר: "הנה מקום אתי". המקום מתבטל אליו, מפני שהוא יתברך סובב כל עלמין, ולפניו יתברך אין הוא נקרא כלל בשם "מקום";

ששת הקצוות הגשמיים הם ששת הכיוונים המרכיבים יחד את המרחב. את הפסוק "הנה מקום אתי" מפרשים כאומר שהמקום מתבטל אליו: מאחר שהוא סובב כל עלמין, לפניו הוא כלל אינו נחשב "מקום".

שהרי לפניו ית' לא שייך שום מקום וזמן שהם הם נבראים מאין ליש ולכן אומרים אח"כ בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] פי'

שהרי לפניו יתברך אין שום משמעות למקום או לזמן, שכן הם עצמם נבראים מאין ליש. לכן אומרים אחר כך: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". פירוש הדבר הוא

המקום והזמן עצמם נבראים מאין ליש, ולכן אין להם אחיזה בבורא. משום כך אומרים אחרי הפסוק הראשון של קריאת שמע "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שאותו מסביר כעת אדמו"ר הזקן.

כי מבחי' מלכותו נמשך בחי' מקום וזמן⁵⁸ כמ"ש מלכותך מלכות⁵⁹ כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור רק שאינו אלא מבחי' שם לבד שאינה

שמבחינת מלכותו נמשכים ממד המקום והזמן, כפי שנאמר: "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור"; אלא שהמשכה זו היא מבחינת שם בלבד, שאינה

המקום והזמן נמשכים ממלכותו של ה'. כפי שנאמר בתהילים, "כל עולמים" מציין את המקום ו"בכל דור ודור" מציין את הזמן. ובכל זאת, המשכה זו באה רק משמו.

אלא התפשטות זיו והארה כדי להאיר ממנו לזולתו שיהי' [שיהיה] נקרא שמו עליו בלבד וע' מזה בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ז [פרק ז'], וכאשר יתבונן היטב בדברים האלה ויהיו נקבעים בלבו באמת אזי לא יחפוץ חפץ אחר ורצון זולתו ית'.⁶⁰

אלא התפשטות של זיו והארה, כדי להאיר ממנו אל מה שמחוץ לו, כך שרק שמו ייקרא עליו. ועיינו בעניין זה בספר של בינונים (תניא), חלק ב, פרק ז. וכאשר האדם יתבונן היטב בדברים האלה והם ייקבעו באמת בלבו, הוא לא יחפוץ בשום דבר אחר ולא ירצה שום רצון מלבד רצונו יתברך.

שם אינו עצמותו של מי שהוא נקרא על שמו; הוא רק קרן אור המתפשטת ממנו, כדי שאחרים יוכלו להתייחס אליו. לכן העולמות מקבלים רק את "שמו" של ה', ומי שהדברים ייקבעו באמת בלבו לא ירצה דבר מלבד ה' עצמו.

7 וכמ"ש מי לי בשמים⁶¹ שהם תענוגים רוחניים ועמך לא חפצתי בארץ שהם תענוגים גשמיים, לפי שהכל הוא בחי מקום וזמן, אפי' [אפילו] כל

כפי שכתוב: "את מי יש לי בשמים" — כלומר, התענוגים הרוחניים; "ועמך לא חפצתי בארץ" — כלומר, התענוגים הגשמיים. זאת משום שכל אלה שייכים לממד המקום והזמן, אפילו כל

הפסוק "את מי יש לי בשמים... בארץ" מקבל כעת את מלוא משמעותו: השמים מייצגים תענוגים רוחניים והארץ — תענוגים גשמיים, ושניהם שייכים לתחום המקום והזמן. אפילו ההשגות הרוחניות שאדם מגיע אליהן בעולם הזה מוגבלות על ידם.

ההשגות שמשיגים בעוה"ז הם נופלים תחת מקום וזמן ואי לזאת כלה שארי ולבבי⁶² להיות צור לבבי וכי' להיות [להיות] בטל אליו ית' לדבוק בו לבדו ית',

ההשגות שאדם משיג בעולם הזה נתונות במסגרת המקום והזמן. לכן "כלה שארי ולבבי", כדי ש"צור לבבי" וגו' — להיות בטל אליו ית' ולדבוק בו לבדו ית'.

מכיוון שכל מה שאדם יכול להשיג כאן מוגבל על ידי המקום והזמן, הוא משתוקק, כשבשרו ולבו כלים, לה' לבדו, שהוא "צור לבבי": להיות בטל לפניו ולדבוק בו לבדו.

(ולכן היה הלוח ונסוע הנגבה⁶³ כי החסד הוא תחלת הו"ק [הי' קצוות] וע"ז נאמר אתה כהן לעולם⁶⁴ והוא גי' בחי יומם דאזיל עם כולהו יומין^{65, 66} ע"כ ביטול הו"ק [הי' קצוות] רוחניים וגשמיים במקורם הוא ע"י בחי החסד בחי כהן דמשמש תחתיו⁶⁷ בפי יתרו דס"ז ע"ב,⁶⁸

(ולכן נאמר עליו "הלוח ונסוע הנגבה": חסד הוא ראשית שש הקצוות, ועליו נאמר "אתה כהן לעולם". הוא גם בחינת "יומם", ההולך עם כל הימים. לכן ביטול שש הקצוות, הרוחניות והגשמיות, במקורן נעשה באמצעות בחינת החסד, בחינת כהן ש"משמש תחתיו", בפרשת יתרו, דף ס"ז ע"ב;

כך מוסבר מדוע עלייתו של אברהם הייתה "הנגבה": הדרום הוא חסד, הראשונה מבין שש המידות, והוא גם בחינת הכהן וה"יומם" ההולך עם כל הימים. לכן באמצעות החסד — הכהן שעליו נאמר בזהר שהוא "משמש תחתיו" של המלך — מתבטלות שש הקצוות ומתכללות במקורן.

וכמו שהעלאת הקרבנות בהמות ששרשם מפני שור⁶⁹ הוא ג"כ דוקא ע"י אריה דאכיל קרבנין,^{70,71} גם הנגבה נקי ימין ועיקר הכח בימין⁷² וצ"ל לאכללא שמאלא בימינא, ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה^{73,74} בענין שאו ידיכם קדש⁷⁵ כו'):

כשם שהעלאת הקרבנות, שהם בהמות ששורשן ב"פני שור", נעשית דווקא באמצעות "אריה דאכיל קרבנין". גם הדרום נקרא ימין, ועיקר הכוח הוא בימין, ויש "לאכללא שמאלא בימינא". ראו גם מה שנכתב במאמר המתחיל "צאינה וראינה" בענין "שאו ידיכם קדש" וגו'.

בדומה לכך, הקרבנות — בהמות ששורשן ב"פני שור" שבצד שמאל בחזון יחזקאל — מתעלים באמצעות "אריה דאכיל קרבנין", שפניו בצד ימין. הדרום הוא צד ימין, שבו מצוי עיקר הכוח, ויש לכלול את השמאל בתוך הימין.

קטע 3 • 81-9

אהבתו של אהרן, מלמעלה למטה

8 ג והנה כ"ז [כל זה] מעלת ומדרגת כח"י אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] שאהבה זו נקרא אהבת עולם⁷⁶ כי נלקחה מבחי' עולם מקום וזמן, איך

ג. והנה כל זה הוא מעלתה ומדרגתה של בחינת אברהם אבינו עליו השלום. אהבה זו נקראת "אהבת עולם", מפני שהיא נלקחת מבחינת העולם, המקום והזמן: כיצד

כל זה מתאר את מדרגתו של אברהם. אהבתו נקראת אהבת עולם, משום שהיא נובעת מהתבוננות בעולם, במקום ובזמן, ובאופן שבו הם בטלים לה'.

שהם בטלים אליו ית' ונק' ממטה למעלה לפי שהוא עבודת האדם פולחנא דרחימותא ממדרגה למדרגה כנ"ל

הם בטלים אליו יתברך. אהבה זו נקראת "מלמטה למעלה", מפני שהיא עבודתו של האדם — עבודת האהבה — ההולכת ממדרגה למדרגה, כפי שנתבאר לעיל.

היא נקראת אהבה "מלמטה למעלה" משום שהיא נובעת ממאמציו של האדם, "עבודת האהבה", המטפס שלב אחר שלב, כפי שנתבאר קודם.

אבל בחי' אהרן⁷⁷ הוא בחי' אחרת שהוא שושבינא דמטרוניתא^{78,79,80} בבחי' מלמעלה למטה דהיינו שכל חפצו ותשוקתו להיות נגלה כבוד⁸¹ ה' לעיני בשר שיהיה גילוי אלהותו ית' למטה

אבל בחינת אהרן היא בחינה אחרת: הוא "שושבין המלכה", בבחינת "מלמעלה למטה". כלומר, כל חפצו ותשוקתו הם שכבוד ה' יתגלה לעיני בשר, ושאלקותו יתברך תתגלה למטה

אהבתו של אהרן היא מסוג אחר. בתור "שושבין המלכה", הכינוי שנתן לו הזוהר, הוא פועל מלמעלה למטה: כל תשוקתו היא שכבוד ה' יתגלה לעיניים גשמיות, כך שאלקות תהיה גלויה למטה כפי שהיא גלויה למעלה.

כמו למעלה (וזהו כענין ההפרש בין רננה לשמחה^{82,83} המבואר במ"א בד"ה רני ושמחי⁸⁴)⁸⁵ (ועי' בפ' קרח דקע"ז ב' ובפ' שמיני דף ל"ח ע"ב ודף ל"ט ע"א ובלק"ת [ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] בפ' בהעלותך סד"ה מצות הדלקת נרות).

כמו למעלה. (וזה דומה להבדל בין רננה לשמחה, המבואר במקום אחר, במאמר המתחיל "רני ושמחי"). (וראו בפרשת קורח, דף קע"ז ע"ב, ובפרשת שמיני, דף ל"ח ע"ב ודף ל"ט ע"א, ובלקוטי תורה של האריז"ל, בפרשת בהעלותך, בסוף המאמר המתחיל "מצות הדלקת נרות").

ההבדל הזה דומה להבדל בין רננה, שירה שמחה, לבין שמחה, המבואר במאמר אחר. ההפניות הנוספות הן לקטעים בפרשת קורח, שבהם חוזה מכה את אהרן שושבין המלכה, ובפרשת שמיני, וכן ללקוטי תורה של האריז"ל.

וזהו איזהו חסיד המתחסד עם קונו^{86,87} עם קן דיליה כו' ולא כדי לדבקה בו ית' לרוות צמאנו לכד⁸⁸ כו'

וזהו [פירוש] "איזהו חסיד? המתחסד עם קונו" — עם "קן דיליה", וכן הלאה; ולא כדי לדבוק בו יתברך ולרוות את צימאנו בלבד, וכן הלאה,

זו משמעות האמירה "איזהו חסיד? המתחסד עם קונו", הנקראת גם "עם קן דיליה" — עם קנו, השכינה. החסיד עובד כדי להיטיב כביכול עם ה', ולא רק כדי להרוות את צימאנו שלו לקרבת ה'.

כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פ' עשירי ופ' מ"א וע"ש פ"י [פרק י' / פרשה י'] דלכך נקראים בני עליה מפני שעבודתם הוא לצורך גבוה⁸⁹ כו', ועפ"י [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] פ"י לשון בהעלותך.^{90,91}

כפי שמוסבר בספר של בינונים (תניא), פרק י' ופרק מ"א. ועיינו שם, בפרק י', שהם נקראים "בני עליה" משום שעבודתם היא לצורך גבוה, וכן הלאה. ועל פי זה אפשר לבאר את משמעות הביטוי "בהעלותך".

בתניא מוסבר שאנשים אלה נקראים "בני עליה" משום שעבודתם היא לצורך גבוה. אדמו"ר הזקן מציע שזו משמעות המילה "בהעלותך", הקשורה למילה "עליה".

9 ואהבה זו באה ע"י אותה התבוננות עצמה שבק"ש [שבקריאת שמע] באחד כאשר ישים מרירות בנפשו⁹² על החשך המסתיר אלהותו שלא נראה לעיני בשר כ"א בחי' מקום וזמן והם רחוקים מאור פניו ית' דלית מחשבה תפיסא ב"י [ביה]^{93,94,95} כלל

אהבה זו באה באמצעות אותה התבוננות עצמה שבקריאת שמע, ב"אחד": האדם מכניס מרירות בנפשו על החושך המסתיר את אלקותו, כך שע"י בשר אינן רואות אלא את בחינת המקום והזמן; והם רחוקים מאור פניו יתברך, שהרי "לית מחשבה תפיסא ביה כלל".

אהבתו של אהרן נובעת מאותה התבוננות ב"אחד" שבקריאת שמע, אך היא מורגשת מצד אחר: האדם כואב על כך שהאלקות נסתרת, ושע"י בשר רואות רק מקום וזמן. אלה רחוקים מהקב"ה עצמו, שעליו נאמר ש"לית מחשבה תפיסא ביה כלל".

ולא שייך בחי' מקום וזמן אלא בבחי' מלכותו ית' שאז⁹⁶ שייך לומר מְלֶךְ מְלֶךְ ימלוך כו'

ובחינת מקום וזמן שייכת רק לבחינת מלכותו יתברך, שאז מתאים לומר: "מלך, מלך, ימלוך" וכו';

מקום וזמן קשורים רק למלכותו של הקב"ה. רק על מלך אפשר לומר "מלך, מלך, ימלוך" — ביטויים שכבר מתייחסים לזמן.

וכדכתיב מלכותך מלכות⁹⁷ כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור שהעולמי' [שהעולמים] שהם בחי' מקום

דור ודור שהם בחי' זמן נמשכו מבחי' מלכותו ית' וממשלתו ית'

וכמו שכתוב: "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור": העולמות, שהם בחינת מקום, ו"בכל דור ודור", שהם בחינת זמן, נמשכים מבחינת מלכותו וממשלתו יתברך.

גם הפסוק אומר זאת: "כל עולמים" מציין מקום, ו"בכל דור ודור" מציין זמן; שניהם נמשכים ממלכותו וממשלתו.

אבל ממהותו ועצמותו כחי' [כביה] רחוקים הם מאד בתכלית ואי' לזאת יתמרמר נפשו⁹⁸ מאד כאשר

ישים אל לבו^{99, 100} ירידה זו וריחוק זה אשר ירדה נפשו

אבל מבחינת מהותו ועצמותו, כביכול, הם רחוקים עד מאוד, בתכלית. ולכן נפשו תתמרמר מאוד כאשר ייתן אל

לבו ירידה וריחוק אלה: שנפשו ירדה

אבל מבחינת הווייתו ועצמותו של הקב"ה, מקום וזמן רחוקים עד אין קץ. כשהאדם נותן אל לבו עד כמה נפשו ירדה והתרחקה, הוא מתמלא מרירות.

מאד מאד בשפל המדרגות רחוק מה' בתכלית ויצעק אל¹⁰¹ ה' בצר לו להאיר¹⁰² לו אור ה' בתוך החשך

ומסך המבדיל

מאוד מאוד, עד לשפל המדרגות, ורחוקה מה' בתכלית; והוא יצעק אל ה' בצרתו, שיאיר לו אור ה' בתוך החושך

והמסך המבדיל.

נפשו ירדה עד לשפל המדרגות והיא רחוקה מה' בתכלית. לכן הוא צועק אל ה' בצרתו, שאור ה' יאיר לו בתוך החושך ומבעד למסך המבדיל בינו לבין ה'.

(וכמ"ש¹⁰³ במי"א^{104, 105, 106, 107, 108} בד"ה להבין פי' יג"מ [י"ג מדות]¹⁰⁹ מי אל כמוך כו' בפ"י וענין תשובה

קדמה לעולם)

(כמו שכתוב במקום אחר, בדיבור המתחיל "להבין פירוש י"ג מידות, מי אל כמוך" וכו', בפירוש ובענין "תשובה

קדמה לעולם".)

הכוונה למאמר על י"ג מידות הרחמים, "מי אל כמוך", שבו מוסבר המאמר שתשובה קדמה לעולם.

וכמ"ש מי לי בשמים¹¹⁰ ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם¹¹¹ (עמ"ש מזה בד"ה ביום השמיני עצרת) דהיינו שיהיה התגלות אלהותו לעולם כנ"ל.

וכמו שכתוב: "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. כלה שארי ולבבי, צור לבבי וחלקי אלקים לעולם" (ראו מה שנכתב על כך בדיבור המתחיל "ביום השמיני עצרת"): כלומר, שתהיה התגלות אלקותו לעולם, כנזכר לעיל.

הפסוק מתהלים מובא כאן עד סופו: "וחלקי אלקים לעולם". את המילה "לעולם" מפרשים כאן לא במשמעות "לנצח", אלא במשמעות "אל העולם". הכמיהה היא שהאלקות תתגלה בעולם.

והנה ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] במרירות וצעקה זו גורם אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] עד שיערה רוח ממרום להיות נגלה כבוד¹¹² ה' וראו כל בשר¹¹³ עין בעין וגו'¹¹⁴

והנה, באמצעות אתערותא דלתתא זו, של המרירות והצעקה, הוא גורם אתערותא דלעילא, עד ש"יערה רוח ממרום", כדי ש"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" "עין בעין" וגו'.

המרירות והצעקה הן אתערותא דלתתא, והן מעוררות אתערותא דלעילא: רוח ממרום, כך שכבוד ה' יתגלה וכל בשר יראה "עין בעין". הביטויים לקוחים מנבואות ישעיהו על הגאולה.

(וכמ"ש במ"א בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וע' באדרא דקל"ז א') כשם שמלמעלה למטה כולא קמיה כלא חשיב כך ממטה למעלה יראה לעיני כל בשר

(כפי שמוסבר במקום אחר, במאמר המתחיל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע"; וראו באידרא, דף קל"ז ע"א.) כשם שמלמעלה למטה הכול נחשב לפניו כלא כלום, כך מלמטה למעלה יראה לעיני כל בשר

מצד ה' הכול נחשב לפניו כלא כלום; התקווה היא שגם מלמטה יראו זאת בעיניים גשמיות, כפי שזה נראה מלמעלה. ההערה שבסוגריים מפנה למאמר על הקדמת "נעשה" ל"נשמע" אצל ישראל, וכן לאידרא שבזוהר.

כמו למעלה, וזהו בחי' אהרן אותיות נראה^{115, 116} (כמ"ש בזהר פי' ¹¹⁷ אמור ^{118, 119} דק"ג תחלת ע"א ובמק"מ [ובמקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם)

כמו למעלה. וזו בחינת אהרן, ששמו מורכב מאותיות "נראה" (כפי שנכתב בזוהר, פרשת אמור, דף ק"ג, בתחילת ע"א, וכן במקדש מלך וברמ"ז שם).

זו הבחינה של אהרן: אותיות שמו, אהרן, הן אותיות "נראה", כפי שמציינים הזוהר ומפרשיו. אהרן הוא שמביא לכך שהאלקות תהיה נראית למטה.

וכמ"ש אשר עין בעין נראה אתה¹²⁰ ה' ועננך עומד עליהם פי עין בעין יראו גילוי אלהותו דכולא קמיה¹²¹ כלא חשיב והענן והחשך שמסתיר יראו

וכפי שנכתב: "אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עומד עליהם". פירוש הדבר הוא: עין בעין יראו את התגלות אלקותו, ש"הכול נחשב לפניו כלא כלום"; ואת הענן והחושך שמסתירים — גם אותם יראו.

הכתוב אומר על ישראל במדבר: "אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עומד עליהם". אדמו"ר הזקן מפרש את שני חלקי הפסוק: הם רואים את האלקות בגלוי, וגם את הענן והחושך שמסתירים אותה הם רואים באופן חדש.

שהוא עננך שממך הכל אי"כ אין שום הסתר והעלם לפניו ית' ח"ו [חס ושלום] שלפניו כחשיכה כאורה¹²² ואהבה זו שבכחי ראייה זו נקרא אהבה רבה שהיא למעלה מבחי¹²³ אהבת עולם בחי מקום וזמן כו' שהרי זהו "עננך", כי הכול ממך. אם כן, אין לפניו ית' שום הסתר והעלם, חס ושלום, שהרי לפניו החושך הוא כאור. ואהבה זו, שהיא בבחינת ראייה זו, נקראת אהבה רבה, והיא למעלה מבחינת אהבת עולם, בחינת מקום וזמן וכו'.

הם רואים את הענן כ"עננך", כלומר, הוא בא מה' עצמו; לכן לפניו אין דבר נסתר, שהרי "החושך כאור". האהבה שנולדת מתוך ראייה כזאת נקראת אהבה רבה, והיא נעלית מאהבת עולם, שבאה מהתבוננות במקום ובזמן.

והיא קרבת ה' ממש במהותו ועצמותו כביכול ונק' מלמעלה למטה וכו' והמשכיל יבין (ועמ"ש בפי תצוה ע"פ ועשית בגדי קדש¹²⁴ לאהרן¹²⁵ כו').

והיא קרבה ממש אל ה', אל מהותו ועצמותו כביכול, והיא נקראת "מלמעלה למטה" וכו'; והמשכיל יבין. (וראו מה שנכתב בפרשת תצוה על הפסוק "ועשית בגדי קודש לאהרן" וכו').

אהבה רבה זו היא קרבה ממש אל עצמותו של ה', והיא נמשכת מלמעלה למטה. הקורא מופנה למאמר על בגדי הקודש של אהרן בפרשת תצוה.

וזאת יהיה חפצו ותשוקתו של אדם ואחר זה ימשוך להיות עזה כמות אהבה¹²⁶ ורשפיה רשפי אש^{127, 128} שלהבת יה רק לזאת שיהיה גילוי אלהותו ית' וכאשר החשך מכסה ומסתיר ומעלים קדושתו יתמרמר מאד

וזה יהיה חפצו וכיסופו של האדם. בעקבות זאת תימשך בו אהבה עזה כמות, שרשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, ורק למען גילוי אלקותו ית'. וכאשר החושך מכסה, מסתיר ומעלים את קדושתו, יתמרמר מאד.

זה צריך להיות כל כיסופו של האדם, ומתוך כך נמשכת בו האהבה העזה כמות, הבוררת כאש, והכול למען גילוי האלקות. בכל פעם שהחושך מכסה את קדושת ה', הדבר מכאיב לו מאוד.

(ועמ"ש¹²⁹ סדי"ה שימני כחותם¹³⁰ מענין כי עזה כמות אהבה):([הוספה: והטעם שע"י הדמעה והמרירות זוכה לאתעדלי"ע [לאתערותא דלעילא] בבחי' עין בעין נראה כנ"ל היינו כמ"ש הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה])

(וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "שימני כחותם", בעניין "כי עזה כמות אהבה"). [הוספה: והטעם שעל ידי הדמעות והמרירות זוכים להתעוררות מלמעלה בבחינת "עין בעין נראה", כנזכר לעיל, הוא כפי שכתב הרח"ו על מאמר חז"ל

הפניה למאמר על "שימני כחותם", בעניין האהבה שעזה כמות. לאחר מכן מתחילה תוספת בסוגריים מרובעים, המסבירה מדוע דמעות ומרירות מביאות להתעוררות מלמעלה, שבזכותה האלקות נראית "עין בעין"; תחילתה בדברי רבי חיים ויטאל על מאמר חז"ל.

(פ"ה דברכות דלי"ב ע"ב ופ"ד¹³¹ דב"מ [דבבא מצינא] דנ"ט ע"א) ואע"פ [ואף על פי] ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר¹³² אל¹³³ דמעתי אל תחרש^{134, 135} (תלים סי' ל"ט י"ג).

(פרק ה' דברכות, דף ל"ב ע"ב, ופרק ד' דבבא מצינא, דף נ"ט ע"א): "אף על פי ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו, שנאמר: יאל דמעתי אל תחרש" (תהלים, פרק ל"ט, פסוק י"ג).

התלמוד מלמד שגם כששערי התפילה ננעלים, שערי הדמעות אינם ננעלים לעולם, כפי שאומר בעל התהלים: "אל דמעתי אל תחרש".

ופי' הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] משום דבדמעה מעורר עינים העליונים שהם נו"ה [נצח והוד] דחכמה כו'. וביאור הדברים היינו כמבואר לקמן פ' ראה סדי"ה

ורבי חיים ויטאל פירש: משום שעל ידי דמעה מעוררים את העיניים העליונות, שהן נצח והוד שבחכמה וכו'. וביאור הדברים הוא כפי שמוסבר להלן, בפרשת ראה, בסוף המאמר המתחיל

רבי חיים ויטאל מסביר שהדמעות מעוררות את "העיניים העליונות" — ספירות נצח והוד שבתוך חכמה. ההפניה מוסיפה שהביאור לכך מופיע במאמר מאוחר יותר.

כי תשמע בקול¹³⁶ ענין לעשות הישר בעיני¹³⁷ ה' היינו בחי' עיני הוי' אל צדיקים¹³⁸ כשם שמלמעלה למטה כולא קמיה כלא חשיב כך מלמטה למעלה יראה לעיני בשר כמו למעלה.

"כי תשמע בקול", בעניין "לעשות הישר בעיני הוי'": זוהי בחינת "עיני הוי' אל צדיקים". כשם שמלמעלה למטה הכול לפניו נחשב כלא, כך גם מלמטה למעלה יראה הדבר לעיני בשר כפי שהוא למעלה.

שם מוסבר שעשיית "הישר בעיני הוי'" היא בחינת "עיני הוי' אל צדיקים". מה שנכון למעלה — שהכול נחשב כלא לפני ה' — צריך להיראות גם בעיניים הגשמיות למטה.

והמשכה זו¹³⁹ זהו עיי הדמעות שמוריד מעיניו במרירות על ריחוקו מהי כוי ועי במא"א [במאורי אור] אות דלת (סי"ז) מענין דמעה וביי"נ שם ובאות מם (סצ"ב).

והמשכה זו נעשית באמצעות הדמעות שהוא מוריד מעיניו במרירות על ריחוקו מהי כוי. ועיינו במאורי אור, אות דל"ת (סעיף י"ז), בעניין דמעה, וביי"נ שם, ובאות מ"ם (סעיף צ"ב).

הגילוי נמשך באמצעות הדמעות שאדם מוריד במרירות על ריחוקו מהי. ההפניות הן למאורי אור, חיבור אלפביתי למונחי קבלה, בערך "דמעה" ובאות מ"ם, וכן למקור נוסף המובא שם בקיצור י"נ.

שעי"ז מעורר כביכול בחי עינים העליונים להיות עיני ה' אל צדיקים פקח עיניך וראה¹⁴⁰ כוי שעל ידי כך הוא מעורר, כביכול, את בחינת העיניים העליונות, כדי שיהיו "עיני הוי" אל צדיקים", "פקח עיניך וראה" וכו'.

באמצעות הדמעות מעוררים, כביכול, את העיניים העליונות, כדי שיהיו "עיני הוי" אל צדיקים" וכדי שהי יענה לבקשה "פקח עיניך וראה".

ועיין עוד מענין היתה לי דמעת¹⁴¹ לחם בספר עשרה מאמרות (מאמר חקור דין ח"א [חלק א'] ר"פ כ"ד) ועיינו עוד בעניין "היתה לי דמעת לחם" בספר עשרה מאמרות (מאמר חקור דין, חלק א, תחילת פרק כ"ד):
חקורא מופנה גם לספר עשרה מאמרות, חיבור קבלי, בעניין הפסוק "היתה לי דמעת לחם".

פ"י שהלחם הוא בשומו ללבו שבחי איה שהוא ג"ר [גי ראשונות] כח"ב [כתר חכמה בינה] הוא אלקיך כוי עייש ועמ"ש בפי שמות ע"פ איה סופר¹⁴² כוי ובד"ה

הפירוש הוא שהלחם הוא בכך שהוא שם אל לבו שבחינת "איה", שהיא ג"ר — כתר, חכמה ובינה — היא "אלקיך" וכו'; עיינו שם. ועיינו גם במה שכתוב בפרשת שמות על הפסוק "איה סופר" וכו', ובמאמר המתחיל

שם מוסבר שה"לחם" הוא בכך שאדם שם אל לבו ש"איה", המדרגה הנעלמת של כתר, חכמה ובינה, היא "אלקיך": שאלת הלועגים "איה אלקיך?" נקראת כאמירה. לאחר מכן מובאות הפניות נוספות — למאמר על "איה סופר" שבפרשת שמות ולמאמר על "כי על כל כבוד".

כי¹⁴³ על כל כבוד¹⁴⁴ בענין איה מקום כבודו כוי ועיין עוד מזה ברבות ס"פ מצורע פייט ובאיכה ר"פ בכה

תבכה. [517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900]

"כי על כל כבוד", בעניין "איה מקום כבודו" וכו'. ועיינו עוד בעניין זה במדרש רבה, בסוף פרשת מצורע, פרק י"ט, ובאיכה [רבה], בתחילת הפרק "בכה תבכה".

המאמרים עוסקים ב"איה מקום כבודו", ומובאים גם מדרש רבה על מצורע ועל איכה כמקורות נוספים בנושא. כאן מסתיימת התוספת שבסוגריים המרובעים.

מרירות בתפילה ובחצות הלילה

10 ד ובזה יובן מה שתקנו בתפלת ש"ע [שמונה עשרה] סלח לנו כי חטאנו אחר ק"ש [קריאת שמע] שמקבל עליו

עול מלכות שמים⁵⁴⁶ ומצות ואהבת כי

4. ובכך יובן מדוע תיקנו בתפילת שמונה עשרה לומר "סלח לנו כי חטאנו" אחרי קריאת שמע, שבה אדם מקבל עליו עול מלכות שמים ואת המצווה "ואהבת". שכן

סעיף 4 מיישם את כל האמור על סדר התפילה: מדוע "סלח לנו כי חטאנו" נאמרת בתפילת שמונה עשרה מיד אחרי קריאת שמע, שבה אדם מקבל עליו את מלכות ה' ואת הציווי לאהוב אותו. התשובה נפתחת בפסוק.

הנה כתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו⁵⁴⁷ פי על עונותיהם הם מתענים ועושים תשובה ופשעם שגדלה מעונותיהם.

נאמר: "אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו". פירושו: על עונותיהם הם מתייסרים ועושים תשובה; ואילו פשעם, שהוא חמור מעונותיהם,

במזמור נאמר שה"אוילים" מתייסרים "מדרך פשעם" ובעקבות עונותיהם. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כשני עניינים: אנשים עושים תשובה על עונותיהם, שהם החטאים הרגילים, ואילו פשע, העבירה החמורה יותר, הוא עניין אחר.

כי פשעים אלו המרדים⁵⁴⁸ (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר מענין כי פשענו וזהו והם פשעו בי.⁵⁴⁹ פי בי היינו ע"ד מ"ש בפ' אחרי דס"ו ע"ב בפ"י בי נשבעתי⁵⁵⁰ ובפ' נשא דק"ל ע"א ועכ"ז [ועם כל זה] הם אוילים מדרך פשעם)

שכן "פשעים" הם המרידות (וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "כנשר יעיר", בעניין "כי פשענו", וזהו "והם פשעו בי". פירוש "בי" הוא על דרך מה שנכתב בפרשת אחרי, דף ס"ו ע"ב, בפירוש "בי נשבעתי", ובפרשת נשא, דף ק"ל ע"א; ואף על פי כן, "אוילים מדרך פשעם"):

כפי שהגמרא מגדירה, פשע הוא מרד. ההערה בסוגריים מפנה למאמר על "והם פשעו בי" ולמקומות בזהר העוסקים במשמעות המילה "בי", כמו בפסוק "בי נשבעתי".

אעפ"כ [אף על פי כן] הם אוילים מהם כי לא ידעו דרך פשעם ולא מפשעם ממש אלא מדרך פשעם

אף על פי כן הם אוילים ביחס אליהם, מפני שאינם מכירים את הדרך המובילה לפשעם; והפסוק אינו אומר "מעצם פשעם", אלא "מדרך פשעם",

גם מי שעושים תשובה על חטאיהם נשארים "אוילים" ביחס למרידתם, משום שאינם מזהים את הדרך שמובילה אליה. הפסוק מדייק ואומר "דרך פשעם", ולא הפשע עצמו.

כי הדרך הגורם לפשע ומרד הוא פריקת עול מלכות שמים והיינו לפי שאינו נראה לעיני בשר שכן הדרך הגורמת לפשע ולמרד היא פריקת עול מלכות שמים; והסיבה לכך היא שה' אינו נראה לעיני בשר | הדרך הזאת היא פריקת עול מלכות שמים, והגורם לה הוא שה', שלא כמו מלך בשר ודם, אינו נראה לעיניים גשמיות.

כמו מלך בשר ודם, ולפיכך בק"ש [בקריאת שמע] שמקבל עול מלכות שמים ומאריך באחד⁵⁵¹ ועי"ז מגיע לואהבת להיות חפץ בגילוי אלהותו ית' ושלא יחשיך החשך ממנו.

כפי שנראה מלך בשר ודם. לכן, בקריאת שמע, כשאדם מקבל עליו עול מלכות שמים ומתעכב על המילה "אחד", הוא מגיע בעקבות זאת ל"ואהבת" — לרצון בגילוי אלקותו ית', ולכך שהחושך לא יסתיר אותה ממנו, בקריאת שמע אדם מקבל עליו את מלכות ה', מתבונן באריכות במילה "אחד", וכך מגיע ל"ואהבת": לרצון שאלקות תתגלה ושלא תוסף להיות מכוסה בחושך.

ואזי יתמרמר הוא מאד ויבין שיש חטא ופשע שע"י זה החשך מחשיך שהוא רחוק מאור פניו ית' בתכלית ואזי אומר בש"ע [בשמונה עשרה] סלח לנו וכו' (ועמ"ש בד"ה מה טובו גבי והתשובה השלישית). ואז הוא מתמרמר מאוד ומבין שיש חטא ופשע שבגללם החושך מחשיך, והוא רחוק בתכלית מאור פניו ית'; ואז הוא אומר בתפילת שמונה עשרה: "סלח לנו" וכו' (וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "מה טובו" בעניין "והתשובה השלישית").

אז האדם חש מרירות ומבין שהחטא והמרד הם שמביאים את החושך, ומותירים אותו רחוק בתכלית מה'; לכן הוא מבקש בתפילת שמונה עשרה: "סלח לנו". מאמר אחר מובא כאן לעיון נוסף.

אך לא די במרירות זו מהתבוננות שבשעת ק"ש [קריאת שמע] ותפלה לבד רק שצריך לקבוע עתים ולכן תקנו עת קבוע בתיקון חצות לקבוע מרירות זו בנפשו.

אך אין די במרירות הזאת, הנובעת מהתבוננות בזמן קריאת שמע והתפילה בלבד; צריך לקבוע לה זמנים. לכן תיקנו זמן קבוע בתיקון חצות, כדי לקבוע מרירות זו בנפשו.

מרירות שמורגשת רק בזמן קריאת שמע והתפילה אינה מספיקה; יש לקבוע לה זמנים. משום כך תיקנו את תיקון חצות, הקינה בחצות הלילה: כדי לייחד זמן קבוע למרירות הזאת.

וזהו בזכרנו את ציון⁵⁵² שהיא נקודת מלכות שמים כמ"ש במ"א ועי"י המרירות זוכה לבחי' גילוי אלהותו ית' כנ"ל, ועמ"ש הטע' [הטעם] בזה בד"ה

וזהו "כשנזכרנו בציון", שהיא נקודת מלכות שמים, כפי שמוסבר במקום אחר; ובאמצעות המרירות זוכים לבחינת גילוי אלקותו יתברך, כנזכר לעיל. וראו מה שנכתב על הטעם לכך במאמר המתחיל

תיקון חצות מבטא אבל על ציון — "כשנזכרנו בציון" — וציון היא נקודת מלכות שמים. באמצעות המרירות זוכים לגילוי אלקות, והטעם לכך מוסבר במאמר "והנה מנורת זהב".

והנה מנורי [מנורת] זהב כי מרירות זו הוא עיי בחי בחכמה⁵⁵³ אתברירו⁵⁵⁴ הפך מבחי אוילים מדרך פשעם כו' ובחכמה הוא גילוי אור איס הוי' בחכמה.

"והנה מנורת זהב": מרירות זו באה מבחינת "בחכמה מתבררים", והיא הפוכה של בחינת "אוילים מדרך פשעם" וכו'; ובחכמה מתגלה אור אין סוף — "הוי' בחכמה".

שם מוסבר שמרירות זו נובעת מחכמה, המכררת ומפרידה בין הטוב לרע; היא הפוכה מן השטות המתוארת במילים "אוילים מדרך פשעם". בחכמה מתגלה אור אין סוף, ככתוב: "הוי' בחכמה יסד ארץ".

(ועמ"ש לקמן עוד טעם בזה שעיי המרירות זוכה לגילוי אלקות. ועי' עוד מזה בד"ה והנה מנורת זהב).
(וראו מה שנכתב להלן, טעם נוסף לכך שבאמצעות המרירות זוכים לגילוי אלקות. ועיינו עוד בעניין זה במאמר המתחיל "והנה מנורת זהב").

ההערה בסוגריים מציינת שטעם נוסף לכוחה של המרירות יובא בהמשך המאמר, ומפנה שוב למאמר "והנה מנורת זהב".

והנה הגורם לשכר מצוה היא המצוה בעצמה שהתורה והמצוות הן הם המשכת גילוי אלהותו ית' למטה.

והנה, הגורם לשכר המצווה הוא המצווה עצמה, שכן התורה והמצוות הן עצמן המשכת גילוי אלקותו יתברך למטה.
צעד נוסף: שכר המצווה הוא המצווה עצמה, משום שהתורה והמצוות הן עצמן המשכת אלקות לעולם הזה.

וזהו היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך.⁵⁵⁵ פיי שעיי הדמעה והמרירות הנייל זוכה ללחם שהיא התורה שנאמר בה והגית בו יומם ולילה.⁵⁵⁶

וזהו "הייתה לי דמעתי לחם יומם ולילה, באמור אלי כל היום: איה אלקיך?" כלומר, באמצעות הדמעות והמרירות הנזכרות לעיל זוכים ל"לחם", שהוא התורה, שעליה נאמר: "והגית בו יומם ולילה".

כעת מוסבר הפסוק "הייתה לי דמעתי לחם": באמצעות דמעות ומרירות זוכים ל"לחם", שהיא התורה, שלומדים "יומם ולילה".

לפי שהמרירות שאדם קובע בשעה זו בנפשו גורם להמשכת גילוי אלהותו על כל היום, משא"כ אם ישים אליו לבו⁵⁵⁷ רק בשעת תפלה לבד

משום שהמרירות שאדם קובע בנפשו בשעה זו גורמת להמשכת גילוי אלקותו לאורך כל היום; לעומת זאת, אם הוא מפנה את לבו אליו רק בשעת התפילה,

מרירות שאדם קובע לה זמן מושכת את גילוי האלקות לאורך כל היום. אם אדם מפנה את לבו אל ה' רק בזמן התפילה, השפעתה מוגבלת.

הנה אז הוא שעת הכושר למעלה שמתעורר למעלה מוחין דגדלות אבל אחר התפלה כל היום אינו אזי זו שעת כושר למעלה, שבה מתעוררים למעלה מוחין דגדלות; אבל לאחר התפילה, במשך כל היום, אין הדבר נמשך

התפילה היא עת רצון למעלה, שבה מתעוררים למעלה מוחין דגדלות. אך במשך שאר היום, לאחר התפילה, הדבר אינו נמשך מעצמו.

אלא ע"י התורה, וזהו באמרם אלי כל היום איה אלהיך כלומר איה כל היום אלהיך שלא די בשעת תפלה לבד

אלא באמצעות התורה. וזהו "באמור אלי כל היום: איה אלקיך?" כלומר, "היכן אלקיך במשך כל היום?", שכן זמן התפילה לבדו אינו מספיק,

במשך שאר היום הגילוי נמשך רק באמצעות התורה. לכן "כל היום, איה אלקיך?" נקרא כשאלה היכן נמצא הקב"ה במשך היום כולו, שכן זמן התפילה לבדו אינו מספיק.

אלא צריך להיות לחם יומם ולילה ע"י התורה שהיא גילוי אלקותו ית' ואין גילוי זה

אלא שצריך להיות "לחם יומם ולילה" באמצעות התורה, שהיא גילוי אלקותו ית'. וגילוי זה אינו בא

צריך להיות "לחם יומם ולילה" — לימוד התורה, המגלה את האלקות. אך גילוי זה עצמו תלוי במה שקודם לו, כפי שנאמר בחלק הבא.

אלא אחר המרירות בנפשו מריחוקה מה' כי בלא"ה [בלאו הכי] הרי נשאת למטה כו' וע"כ צריך להקדים דמעתי שעה קבוע

אלא לאחר המרירות שבנפשו על ריחוקה מה'; שהרי בלא זה היא נשאת למטה וכו'. לכן צריך להקדים תחילה "דמעתי" בשעה קבועה.

הדבר בא רק לאחר שהנפש חשה מרירות על ריחוקה מה'; אחרת היא נשאת למטה. לכן יש לקבוע תחילה שעה ל"דמעתי", ורק לאחר מכן בא ה"לחם".

(ועמ"ש בד"ה ושבתה הארץ בענין כי נכמרו רחמיו⁵⁵⁸ כו' שימו לחם⁵⁵⁹ כו' ויבך שמה כו' ע"ש, וזהו ממש ענין היתה לי דמעתי לחם, גם

(ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "והארץ תשבות" בענין "כי נכמרו רחמיו" וכו', "שימו לחם" וכו', "ויבך שמה" וכו'; עיינו שם. וזהו ממש ענין "היתה לי דמעתי לחם". גם,

בסוגריים מובא מאמר העוסק ביוסף, שרחמיו נכמרו, הלך ובכה, ורק לאחר מכן אמר "שימו לחם". הבכי שקודם ללחם הוא בדיוק ענין "היתה לי דמעתי לחם".

כי י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן נמשכים מ"ג מדה"ר [מדות הרחמים] וכמ"ש סד"ה אני לדודי גבי הרועה בשושנים⁵⁶⁰ ששונים בהלכות ולעורר י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] זהו ע"י בכיה ומרירות.

שלוש עשרה המדות שהתורה נדרשת בהן נמשכות משלוש עשרה מדות הרחמים, כפי שמבואר בסוף המאמר המתחיל "אני לדודי" בעניין "הרועה בשושנים" — השונים בהלכות; ולעורר את שלוש עשרה מדות הרחמים אפשר באמצעות בכיה ומרירות.

קשר נוסף: שלוש עשרה המדות שהתורה נדרשת בהן נמשכות משלוש עשרה מדות הרחמים של ה', ובמאמר דורשים את "הרועה בשושנים" כמי ששונים בהלכות. מאחר שבכיה ומרירות מעוררות את מדות הרחמים, הדמעות מובילות לתורה.

וענין להקדים המרירות בשעה קבוע י"ל [יש לומר] שיהיה ע"ד מים תחתונים בוכים⁵⁶¹ עמ"ש סד"ה במדבר סיני וסד"ה ענין הנסכים):

ואפשר להסביר שהקדמת המרירות בשעה קבועה היא על דרך "מים תחתונים בוכים"; עיינו במה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "במדבר סיני" ובסוף המאמר המתחיל "ענין הנסכים".

אפשר להמשיך את קביעת הזמן למרירות ל"מים תחתונים בוכים": המים שהופרדו למטה בשעת הבריאה וכוכים כדי להתקרב אל המלך. מובאים כאן שני מאמרים נוספים.

קטע 5 • 11

השמן הכתוש והזיתים המרים

11 ה והנה עד"ז בענין היתה לי דמעותי לחם כוי ובענין איך שע"י המרירות דוקא נמשך בחי' אה"ר [אהבה רבה] דאהרן להיות עין בעין נראה כוי

5. וכעת, בדרך זו, נבאר את ענין "דמעותי הייתה לי לחם" וכו', ואת הענין כיצד דווקא באמצעות המרירות נמשכת בחינת האהבה רבה של אהרן, כדי ש"עין בעין יראה" וכו':

סעיף 5 חוזר אל המנורה. כל מה שנאמר עד כה, על הדמעות שנעשות לחם ועל כך שהמרירות ממשיכה את האהבה רבה של אהרן, כך שהאלוקות "נראית עין בעין", היה הכנה.

הנה כל זה הוא הקדמה לבאר ולהשכיל עד"ז ממש ענין הדלקת הנרות בשמן. כי כמו שהשמן כותתין תחלה כתית למאור⁵⁶² וגם עשוי מזיתים והזיתים הם מרים.

כל זה הוא הקדמה כדי להסביר ולהבהיר באותה דרך ממש את ענין הדלקת הנרות בשמן. כשם שאת השמן כותשים תחילה, "כתית למאור", וכשם שהוא מופק מזיתים, שהם מרים,

הדברים מכינים אותנו להבנת משמעותה של הדלקת הנרות בשמן. את השמן למנורה הפיקו בזיתים שנכתשו "כתית למאור", והזיתים מרים; שני הדברים הללו יתבארו כעת.

כך הנה הדלקת והמשכת האהבה כרשפי אש שלהבת הבא^[הבאה] מבחי ראייה הנ"ל להיות חפץ בגילוי אלהותו ית' הוא ע"י בחינת שמן כתית דהיינו ע"י השפלות להיות שפל רוח⁵⁶³

כך גם הדלקת האהבה והמשכתה, כאש בוערת וכשלהבת, הבאה מבחינת הראייה שהוזכרה לעיל, עד שהאדם חפץ בגילוי אלוקותו יתברך, נעשות באמצעות בחינת "שמן כתית". כלומר, באמצעות שפלות, להיות שפל רוח, בדומה לכך, האהבה היוקדת, המשתוקקת לגילוי האלוקות, נדלקת באמצעות "שמן כתית", כלומר באמצעות שפלות וענווה.

וכמאמר ונפשי כעפר לכל תהיה⁵⁶⁴ והיינו ע"י התבוננות השפלות של הנפש איך ירדה ממקום כבודו ואיך המקום והזמן הם רחוקים מאור פניו ית' וגם שע"י יתמרמר על ההפך כנ"ל,

כמאמר "ונפשי כעפר לכל תהיה". הדבר נעשה באמצעות התבוננות בשפלות הנפש, בכך שירדה ממקום כבודו, ובכך שהמקום והזמן רחוקים מאור פניו יתברך; וכן באמצעות כך שהאדם מתמרמר על ההפך, כפי שהוזכר לעיל.

זוהי השפלות של "ונפשי כעפר לכל תהיה", מתוך התפילה הנאמרת בסוף תפילת העמידה. מגיעים אליה בהתבוננות בכך שהנפש ירדה ממקום גבוה, ובכך שהמרחב והזמן רחוקים מה'; מכך מתעוררת המרירות שתוארה לעיל.

והענין דהנה כתיב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו.⁵⁶⁵

והענין הוא, שכתוב: "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, זקן אהרן, שיורד על פי מידותיו".

ההסבר מבוסס על הפסוק בתהילים, המשווה את השמן הטוב היורד על זקנו של אהרן לשמן היורד על בגדיו. המילה "מידותיו" יכולה להתפרש גם כ"מידות" או "תכונות", ומשמעות זו תשמש את המאמר בהמשך.

פ"י זקן אהרן הוא דיקנא דכהנא רבא (והן דרך פרט י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] בחי י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן כנ"ל)

פירוש "זקן אהרן" הוא "דיקנא דכהנא רבא" — זקנו של הכהן הגדול. בפרט, מדובר בשלושה עשר תיקוני דיקנא, בחינת שלוש עשרה מידות הרחמים^[1] שלוש עשרה המידות שהתורה נדרשת בהן, כפי שהוזכר לעיל.

זקנו של אהרן הוא "דיקנא דכהנא רבא", בארמית: זקנו של הכהן הגדול. שלושה עשר תיקוני הדיקנא שבו מקבילים לשלוש עשרה מידות הרחמים ולשלוש עשרה המידות שבהן דורשים את התורה.

בחי שערו שיהן הן הלכות התורה שנקרא קווצותיו תלתלים שהן הן המשכת גילוי אלהותו מלמעלה למטה בריבוי התחלקות לאין קץ ויש על זה בחי שמן הטוב שהוא בחי חכמה עילאה שנמשך עליהם.

בחינת השערות, שהן הן הלכות התורה, המכונות "קווצותיו תלתלים". הן המשכת גילוי אלוקותו מלמעלה למטה, בריבוי פרטים עד אין קץ. ועליהן יש בחינת "שמן הטוב", שהיא בחינת חכמה עילאה, הנמשכת עליהן.

שערות הזקן מסמלות את הלכות התורה, "קווצותיו תלתלים", הממשיכות את האלוקות מלמעלה למטה, לאינספור פרטים. עליהן יורד "השמן הטוב" — חכמה עילאה.

(והענין י"ל [יש לומר] דהשערות הם דז"א קווצותיו תלתלים שחורות כעורב⁵⁶⁶ והשמן שעליהם זהו חכמה עילאה דאצילות. אך עוד י"ל [יש לומר] דהכוונה ג"כ על שערות ד"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] דא"א וכמ"ש הזקן זקן אהרן נזכר ב"פ [ב' פעמים] זקן

(ואפשר לומר שהשערות הן של ז"א: "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב", והשמן שעליהן הוא חכמה עילאה דאצילות. אולם אפשר לומר עוד שהכוונה היא גם לשערות של שלושה עשר תיקוני הדיקנא של אריך אנפין. וכמו שכתוב "הזקן, זקן אהרן" — המילה "זקן" נזכרת פעמיים.)

בסוגריים מובאות שתי אפשרויות. השערות עשויות להיות של ז"א — התלתלים השחורים שבשיר השירים — והשמן הוא החכמה דאצילות; או שהן שערות הדיקנא העליונה של אריך אנפין, משום שבפסוק נזכרת המילה "זקן" פעמיים.

והענין דהשערה יש בה חלל מבפנים שבו נמשך ומתלבש איזה חיות מהמוחין. והנה השערות עצמן הם ממותרי מוחין ולכן יכולים לחתוך את השערות ואין זה נוגע להמוח כלל.

והענין הוא שלשערה יש חלל פנימי, שבתוכו נמשכת ומתלבשת חיות מסוימת מן המוחין. השערות עצמן הן ממותרי המוחין, ולכן אפשר לגזור אותן בלי שהדבר ישפיע כלל על המוח.

לשערה יש חלל פנימי, שדרכו עוברת חיות מן המוח; ובכל זאת, השערה עצמה אינה אלא מותרות של המוח, ולכן גזירתה אינה פוגעת במוח.

והנמשל יובן ברוחניות דבחי' שערות נקרא לבושים כענין המשל שבו וע"י משיגים הנמשל אשר המשל זהו בחי' השערה עצמה ובחי' הנמשל המלוכש בו זהו ענין החיות המלוכש בתוך חלל השערה וכמ"ש כ"ז [כל זה] במ"א האל אב הרחמן המהולל בפה עמו.

וכך יובן גם ברוחניות: בחינת השערות נקראת לבושים, בדומה למשל, שבתוכו ובאמצעותו תופסים את מה שהוא ממחיש. המשל הוא בחינת השערה עצמה, ומה שהוא ממחיש, המלוכש בו, הוא החיות המלוכשת בתוך חלל השערה; וכל זה מוסבר במקום אחר בביאור "האל אב הרחמן המהולל בפי עמו".

ברוחניות, השערות הן "לבושים", בדומה למשל: השערה היא המשל, והחיות שבתוך חללה היא התוכן הטמון בו. הדבר מוסבר במקום אחר, בביאור ביטוי מתוך התפילה "ברוך שאמר".

ועדי"ז יובן בענין התורה שהיא בחי' שערות כי התורה נק' משל הקדמוני^{567, 568} פ"י שהיא בחי' משל ולבוש לבחי' קדמונו של עולם שכמו שע"י המשל יושג הנמשל כך ע"י התורה יהיה השגה באור א"ס ב"ה שהוא קדמונו של עולם וכמ"ש במ"א.

ובאופן דומה יובן עניינה של התורה, שהיא בחינת שערות. התורה נקראת "משל הקדמוני", כלומר, היא משל ולבוש לבחינת קדמונו של עולם. כשם שבאמצעות משל תופסים את מה שהוא ממחיש, כך באמצעות התורה ניתן להשיג את אור אין סוף ברוך הוא, שהוא קדמונו של עולם, כפי שמוסבר במקום אחר.

התורה היא מעין "שערה": היא נקראת "משל הקדמוני", משל שבאמצעותו אפשר לתפוס את ה', קדמונו של עולם, כשם שמשל מעביר את משמעותו.

וזהו שהלכות התורה הן בחי' השערות עצמן ר"ל [רוצה לומר] שהם הנק' משל הקדמוני ויש עליהם בחי' כשמן הטוב שהוא בחי' חכמה דאור א"ס ב"ה ממש מבחי' קדמונו של עולם היינו חכמה דא"ק [דאדם קדמון] או חכמה דעתיק יומין הנמשך ומלוכש בהם

וזהו שהלכות התורה הן בחינת השערות עצמן, כלומר, הן הנקראות "משל הקדמוני"; ועליהן יש בחינה של "כשמן הטוב", שהיא חכמת אור אין סוף ברוך הוא ממש, מבחינת קדמונו של עולם — כלומר, חכמת אדם קדמון או חכמת עתיק יומין, הנמשכת ומתלבשת בהן.

הלכות התורה הן השערות, כלומר המשל עצמו; ועליהן יש "שמן טוב" — חכמת אור אין סוף ממש, מאדם קדמון או מעתיק יומין, המתלבשת בהן.

וזהו ענין השערות עצמן ובחי' כשמן הטוב היורד ונמשך עליהם והנה השערות עצמן הנק' י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] דא"א הם בחי' חיצוניות לגבי פנימיותן שהוא בחי' כשמן הטוב שהפנימיות נמשך מבחי' פנימית הכתר שהוא עתיק יומין.

זהו עניינן של השערות עצמן ושל בחינת "כשמן הטוב" היורד ונמשך עליהן. השערות עצמן, הנקראות י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין, הן בחינת חיצוניות ביחס לפנימיות שבהן, שהיא בחינת "כשמן הטוב"; שכן הפנימיות נמשכת מבחינת פנימיות הכתר, שהוא עתיק יומין.

השערות, י"ג תיקוני הדיקנא של אריך אנפין, הן החיצוניות; השמן הוא הפנימיות שלהן, הנמשכת מפנימיות הכתר, הנקראת עתיק יומין.

אך אי אפשר להמשיך הפנימי ת כ"א ע"י החיצוניות וזהו ג"כ ענין הנ"ל שהשמן נמשך מן הזיתים והזיתים הם מרים. כי הזיתים הוא בחי צומח והוא ענין השערות עצמן די"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהם בחי צומח.

אולם אי אפשר להמשיך את הפנימיות אלא באמצעות החיצוניות. וזהו גם ענין הדברים שזכרו לעיל: השמן נמשך מן הזיתים, והזיתים מרים. הזיתים הם בחינת הצומח, וזהו ענין השערות עצמן של י"ג תיקוני הדיקנא, שהן בחינת הצומח.

את הפנימיות אפשר להמשיך רק באמצעות החיצוניות. לכן השמן מופק מזיתים: הזיתים שייכים לעולם הצומח, כמו השערות הצומחות.

ולכן הזיתים הם ג"כ מרים כי כן השערות עצמן נקי דינים לגבי הפנימיות המלוכש בהן וכמו שערות הדיקנא שהם תקיפין וקשים, וכן בהלכות התורה יש בחי דינים וגבורות וכמ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כמ"ש במ"א,

לכן גם הזיתים מרים, שכן גם השערות עצמן נקראות דינים ביחס לפנימיות המלוכשת בהן, כמו שערות הדיקנא שהן קשות ונוקשות. וכך גם בהלכות התורה יש בחינת דינים וגבורות, כמו שנאמר: "קווצותיו תלתלים שחורות כעורב", כפי שמוסבר במקום אחר.

הזיתים מרים מפני שהשערות נחשבות "דינים" ביחס לאור הפנימי שבהן, כשם ששערות הזקן גסות וקשות. גם בהלכות התורה יש דינים וגבורות, בדומה לתלתלים השחורים המתוארים בשיר השירים.

ואף דבא"א השערות הם כתלג חיוור⁵⁶⁹ עכ"ז [עם כל זה] קשישין אינון כו'. וכדי להמשיך בחי זו זהו דוקא ע"י שהאדם טועם מרירות בנפשו מן החשך המסתיר ושורש דשרש ההעלמים נמשך מן הלבושים המסתירים שהן בחי שערות כנ"ל

ואף שבאריך אנפין השערות הן "כשלג לבן", בכל זאת "קשות הן" וכו'. כדי להמשיך בחינה זו, הדבר נעשה דווקא באמצעות טעימת מרירות בנפש על החושך המסתיר. שורש שורשם של ההעלמים נמשך מן הלבושים המסתירים, שהם בחינת השערות, כאמור לעיל;

גם השערות הלבנות של אריך אנפין הן "קשות". כדי להמשיך את השמן הפנימי, האדם צריך לחוש מרירות בנפשו לנוכח ההסתרה; שורשו העמוק של ההסתרה נעוץ בלבושים המסתירים האלה, השערות.

ואזי עייז אח"כ זוכה לגילוי בחינת הפנימית בחי' כשמן הטוב חכמה עילאה והחכמה תחיה⁵⁷⁰ שלמעלה מבחי' צומח. וכמ"ש במ"א ומכ"ז [ומכל זה] יובן ענין מ"ש ע"פ כי תשמע בקול. בבחי' הפנימית המלוכש בתוך הקול התורה כו':)

ואז, באמצעות זאת, הוא זוכה לאחר מכן לגילוי הבחינה הפנימית — הבחינה של "כשמן הטוב", חכמה עילאה ו"החכמה תחיה", שהיא למעלה מבחינת הצומח. כפי שמבואר במקום אחר; ומכל זאת יובן עניינם של הדברים שנאמרו על [הפסוק] "כי תשמע בקול": הבחינה הפנימית המלוכשת בתוך קול התורה וכו'.

לאחר מכן זוכים למדרגה הפנימית — השמן הטוב של חכמה עילאה, "החכמה תחיה", שהיא למעלה מחיי הצומח. כך מתבאר גם המאמר על "כי תשמע בקול", העוסק במדרגה הפנימית שבתוך קול התורה.

קטע 6 • 12-14

שמן המשחה הקדוש

12 קיצור. (ענין שמן כתית ומרירות הזיתים. כשמן הטוב יורד):ו והנה בחי' שמן זה נקי שמן משחת קדש^{571, 572} משיחותא דקדש עילאה דאית קדש בלא וי"ו ואית קדוש בוי"ו ועמ"ש מזה בדי"ה צאינה וראינה גבי שאו ידיכם קודש.⁵⁷³

תקציר. (עניין השמן הכתוש ומרירות הזיתים. "כשמן הטוב היורד"). 6. והנה בחינה זו של שמן נקראת "שמן משחת קודש" — משיחתו של הקודש העליון; שכן יש "קודש" בלי ו', ויש "קדוש" עם ו'. וראו מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "צאינה וראינה", בעניין "שאו ידיכם קודש".

תקציר קצר חותם את החלק הקודם, וכאן מתחיל סעיף 6: שמן זה הוא "שמן משחת קודש", משיחה מן הקודש העליון. יש "קודש" שנכתב בלי ו', ויש "קדוש" שנכתב עם ו'; כפי שמוסבר במאמר המצוטט, הו' מסמלת המשכה.

והנה בסדר ההשתלשלות א"א כלל שיומשך מבחי' זו דקדש ממש עיי השתלשלות שאפ"י [שאפילו] כל המשכות בעולמות עליונים הוא מבחי' קדוש בוי"ו וגם קדוש הוא מובדל כו'.

והנה, בסדר ההשתלשלות אין אפשרות כלל להמשיך מבחינת הקודש עצמו באמצעות השתלשלות; שכן גם כל המשכות בעולמות העליונים הן מבחינת "קדוש" עם ו', וגם "קדוש" הוא מובדל וכו'.

אין דבר מן הקודש האמיתי יכול לרדת דרך שרשרת העולמות הרגילה. כל מה שמגיע אפילו לעולמות העליונים ביותר בא מבחינת "קדוש" עם ו', שגם היא נותרת "מובדלת".

אך אמנם ע"י התורה היא בחי' שמן משחת קדש משיחותא דקדש עילאה ממש כי התורה היא ממש המשכת חכים ולא בחכמה ידיעא⁵⁷⁴ שהוא בחי' קדש ממש.

אך על ידי התורה יש בחינה של "שמן משחת קודש", משיחתו של הקודש העליון עצמו; שכן התורה היא ממש המשכת "חכים ולא בחכמה ידיעא" — חכם, אך לא בחכמה ידועה — וזוהי בחינת הקודש עצמו.

רק התורה נושאת את משיחתו של הקודש העליון עצמו, משום שהתורה ממשיכה את חכמתו של ה', "חכם, אך לא בחכמה ידועה", וזוהי בחינת הקודש.

13 והוא היורד ונמשך על בחי' השערות דוקא שהן הן הלכות התורה ולכן מברכין אשר קדשנו במצותיו קדשנו ממש למדרגת קדש העליון ואנשי קדש תהיון לי.⁵⁷⁵

וזוהו שיוורד ונמשך דווקא על בחינת השערות, שהן הן הלכות התורה. לכן אנו מברכים: "אשר קדשנו במצותיו" — הוא קידש אותנו ממש למדרגת הקודש העליון, ועל כך נאמר: "ואנשי קודש תהיון לי".

המשיחה העליונה הזאת נמשכת דווקא על ה"שערות" — הלכות התורה. משום כך אנו מברכים על מצווה "אשר קדשנו במצותיו": באמצעות המצוות אנו מתקדשים בקודש העליון ונעשים "אנשי קודש" לה'.

ולכן עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש⁵⁷⁶ שהקדוש הוא מה שממשיכים מבחי' קודש כו'. כך ימשיכו המלאכים בחי' קדוש בוי"ו מהנשמות שנק' אנשי קדש ממש.

לכן, לעתיד לבוא, יאמרו לפני הצדיקים "קדוש", שהרי "קדוש" הוא מה שנמשך מבחינת "קודש" וכו'. כך ימשיכו המלאכים מן הנשמות, הנקראות ממש "אנשי קודש", את בחינת "קדוש" עם ו'.

לכן נאמר בגמרא שלעתיד לבוא יאמרו לפני הצדיקים "קדוש": "קדוש" הוא מה שנמשך מ"קודש". אז ימשיכו המלאכים את קדושתם — "קדוש" עם ו' — מן הנשמות, שהן "אנשי קודש".

14 והנה ההמשכה זו דבחי' קדש ממש נמשך דוקא ע"י הלכות התורה המלוכשות בגשמיות ממש משא"כ בעולמות עליונים וכמ"ש במ"א משל לזה ממה שהשכל המאיר ע"י הדבור

והנה, המשכה זו של בחינת הקודש ממש נעשית דווקא באמצעות הלכות התורה, המלוכשות בדברים גשמיים ממש, שלא כמו בעולמות העליונים. וכפי שמוסבר במקום אחר, אפשר להמחיש זאת באמצעות השכל שמאיר באמצעות הדיבור,

המשכת הקודש ממש נעשית דווקא באמצעות הלכות התורה, כשהן מלוכשות בדברים גשמיים; לא כך הדבר בעולמות העליונים. משל ממחיש כיצד הדרגה הנמוכה ביותר יכולה לשאת את הדרגה הגבוהה ביותר.

שהוא רוחני אין זה רק הארת השכל אכן בהטפה הגשמיות מלובש עצמיות החכמה ממש, ועמ"ש מזה באג"ה [באגרת הקודש] סדי"ה להבין מ"ש בפע"ח [כפרי עץ חיים] גבי ועוד זאת שהרי הדבור ⁵⁷⁷ כו' ע"ש.

שהוא רוחני, אינו אלא הארה של השכל; ואילו בטיפה הגשמית מלובשת עצם החכמה ממש. ועיינו במה שנכתב על כך באגרת הקודש, בסוף המאמר הפותח במילים "להבין מה שכתוב כפרי עץ חיים", בעניין "ועוד זאת שהרי הדיבור" וכו'; עיינו שם.

הדיבור, אף שהוא רוחני, נושא רק הארה משכלו של האדם, ואילו בטיפה הגשמית המביאה חיים חדשים מלובשת עצם החכמה שלו. הטקסט מציין שהמאמר שבו מוסבר הדבר הוא חלק מאגרת הקודש; בהערת קה"ת מצוין מיקומו: תניא, 157a, בתוך קונטרס אחרון.

ועד"ז יובן איך שע"י הלכות התורה שבגשמיות נמשך משיחותא דקדש העליון ממש מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות כנ"ל.

ובאותו אופן יובן כיצד באמצעות הלכות התורה שבגשמיות נמשכת משיחת הקודש העליון עצמו, שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות, כנזכר לעיל.

באותו אופן, הלכות התורה כשהן מלובשות בגשמיות ממשיכות את משיחת הקודש העליון, שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות.

קטע 7 • 15-16

אל מול פני המנורה

15 והנה סיפיה דקרא שיורד ע"פ מדותיו ⁵⁷⁸ ר"ל [רוצה לומר] שיתגלו מדותיו של הקב"ה ואהבתו כו' מלמעלה למטה ולא כמדת בשר ודם ממטה למעלה בצמאון כו'

והנה, סוף הפסוק — "הנוזל על פי מדותיו" — פירושו שמדותיו של הקב"ה ואהבתו וכו' יתגלו מלמעלה למטה, ולא כמידתו של בשר ודם, מלמטה למעלה, בצמאון וכו', כפי שהוסבר לעיל.

סוף הפסוק, "הנוזל על פי מדותיו", נקרא כאן כשה"מדות" הן מדותיו של ה'. מדותיו ואהבתו מתגלות מלמעלה למטה, שלא כמו אהבה אנושית, הצמאה כלפי מעלה מלמטה.

כנ"ל רק שיהיה גילוי אלקות למטה כמו למעלה ממש ע"י התורה ומצות שהן הן המשכת מדותיו של הקב"ה י"ג מדות הרחמים כו',

כפי שהוסבר לעיל; אלא שהגילוי למטה יהיה ממש כמו למעלה, באמצעות התורה והמצוות, שהן עצמן המשכת מדותיו של הקב"ה — שלוש עשרה מדות הרחמים וכו'.

המטרה היא שהאלקות תתגלה למטה ממש כפי שהיא למעלה. הדבר נעשה באמצעות התורה והמצוות, הממשיכות את מדותיו של ה', את שלוש עשרה מדות הרחמים.

וכמ"ש ושמן ימינו יקרא⁵⁷⁹ (במשלי סי' כ"ז י"ו) פי' שע"י בחי' שמן נמשך ונקרא בחי' ימין זו הוא בחי' אהבה רבה וימינו זו הוא אהבתו של הקב"ה ורצונו

וכמו שכתוב: "ושמן ימינו יקרא" (משלי, פרק כ"ז, פסוק ט"ז). פירוש הדבר הוא שעל ידי בחינת השמן נמשכת ומתגלית בחינת הימין. זו בחינת אהבה רבה, ו"ימינו" היא אהבתו ורצונו של הקב"ה.

במשלי נאמר: "ושמן ימינו יקרא". השמן מגלה את ה"ימין", שהיא בחינת אהבה רבה; "ימינו" היא אהבתו ורצונו של ה'.

(והיינו כי אבא שהוא חכמה עילאה בחי' שמן מלביש חסד דא"א שהוא ימינו⁵⁸⁰ של הקב"ה דהיינו בחי' סוכ"ע כמ"ש במ"א ע"פ וימיני טפחה שמים⁵⁸¹)

(כלומר, אבא, שהיא חכמה עילאה ובחינת השמן, מלבישה את חסד דאריך אנפין, שהוא ימינו של הקב"ה, כלומר בחינת סוכ"ע כל עלמין, כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "וימיני טפחה שמים";

במונחי הקבלה, אבא — חכמה עילאה, שהיא ה"שמן" — מלבישה את חסד דאריך אנפין, "ימינו" של ה', כלומר סוכ"ע כל עלמין, כפי שנאמר: "וימיני טפחה שמים".

ולכן שמן ימינו יקרא, והגם כי לפי מה שנתאר^[שנתבאר] השמן הוא חכמה דא"ס שלמעלה מחסד דא"א מ"מ גם חכמה עילאה דאצ"י נק' שמן לפי ששרש מוחין דאבא נמשכים מלמעלה מעלה כו', ועמ"ש מזה בד"ה מצה זו.

ולכן "שמן ימינו יקרא". ואף שלפי מה שהוסבר השמן הוא חכמה דאין סוף, שלמעלה מחסד דאריך אנפין, בכל זאת גם חכמה עילאה דאצילות נקראת שמן, מפני ששרש המוחין דאבא נמשך מלמעלה מעלה וכו'. ועיין במה שנכתב על כך בדרוש המתחיל "מצה זו".

לכן נאמר "שמן ימינו". אף שהשמן זוהה קודם לכן עם חכמה שלמעלה מחסד זה, גם חכמה דאצילות נקראת שמן, משום ששרשה מגיע למעלה מעלה.

והנה חסד דז"א נק' חסד עולם⁵⁸² וממנו שרש בחי' אהבת עולם אבל חסד דא"א נק' רב חסד^{583, 584} כי חפץ חסד הוא⁵⁸⁵ ומשם נמשך בחי' אהבה רבה כו'

והנה, חסד דז"א נקרא "חסד עולם", וממנו שורש בחינת אהבת עולם; ואילו חסד דאריך אנפין נקרא "רב חסד", כי חפץ חסד הוא⁵⁸⁵, ומשם נמשכת בחינת אהבה רבה וכו'.

שני סוגי החסד מתאימים לשתי האהבות. חסד דז"א, "חסד עולם", הוא שורש אהבת עולם של אברהם; חסד דאריך אנפין, "רב חסד", כי חפץ חסד הוא⁵⁸⁵, הוא מקור האהבה רבה.

ונקי חסד דקשוט⁵⁸⁶ פיי חסד של אמת⁵⁸⁷ היינו להיות אמת הוי לעולם והיינו שיהיי [שיהיה] הגילוי למטה כמו למעלה ממש. וזהו ענין היד הגדולה אשר עשה⁵⁸⁸ הי' במצרים עמ"ש מזה בד"ה פ' נסכים).

והוא נקרא "חסד דקשוט", כלומר חסד של אמת, דהיינו "אמת הוי לעולם" — שהגילוי למטה יהיה ממש כמו למעלה. וזהו ענין "היד הגדולה אשר עשה הי' במצרים". עיין במה שנכתב על כך בדרוש המתחיל "פרשת נסכים".

חסד עליון זה נקרא "חסד של אמת", כלומר "אמת הוי לעולם": גילוי המגיע לעולם שלמטה ממש כפי שהוא למעלה. זהו "היד הגדולה" שהראה הי' במצרים, ועל כך מופנה הלומד לדרוש אחר.

דהיינו ע"י התורה והמצוות שהן רצונ ו וחכמתו ית'. אך גם בבחי' זו לא יחפוץ מדותיו של הקב"ה לבד בבחי' חיצוניתיו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] האומר אין לי

כלומר, באמצעות התורה והמצוות, שהן רצונ ו וחכמתו יתברך. אך גם בבחינה זו אין לחפוץ במדותיו של הקב"ה לבדן, בבחינת החיצונית שלהן, כפי שאמרו חז"ל: "האומר: אין לי...

הגילוי הזה נעשה באמצעות התורה והמצוות, שהן רצונ ו וחכמתו של הי'. ובכל זאת, אין לחפוץ במדותיו של הי' בלבד, בצד החיצוני שלהן, כפי שמזהירה הגמרא: מי שאומר שאין לו אלא תורה, אין לו אפילו תורה.

אלא תורה אפי' [אפילו] תורה אין לו⁵⁸⁹ אלא ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף⁵⁹⁰ מקרב איש ולב עמוק⁵⁹¹ לבקש את פניו פנימיות רצונ ו ית' מקור וחיות המדות.

אלא תורה — אפילו תורה אין לו. אלא "ישים אליו לבו", ו"רוחו ונשמתו אליו יאסוף", מתוך "מקרב איש ולב עמוק", כדי לבקש את פניו: את פנימיות רצונ ו ית', מקורן וחיותן של המדות.

יש להפנות את כל הלב, הרוח והנשמה אל הי' עצמו, מעומק הלב, ולבקש את "פניו": את פנימיות רצונ ו, שהיא המקור והחיות של כל המדות.

(וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אליו ולא למדותיו הוא אור א"ס ב"ה המלוכש בהמדות ולא המדות עצמן. ואף גם בייג מדה"ר [מדות הרחמים] כבר נת' [נתבאר] שיש בהן חיצונית ופנימיות כנ"ל).

(וכמאמר חז"ל: "אליו ולא למדותיו" — כלומר, אל אור אין סוף, ברוך הוא, המלוכש במדות, ולא אל המדות עצמן. ואף בייג מדות הרחמים כבר נתבאר שיש בהן חיצונית ופנימיות, כנזכר לעיל.)

כמאמר חז"ל, "אליו ולא למדותיו": המטרה היא אור אין סוף המלוכש במדות, ולא המדות עצמן. גם בייג מדות הרחמים יש צד חיצוני וצד פנימי.

וזהו אל מול פני המנורה⁵⁹² דהיינו פנימית רצון העליון שהוא בחי' מול פני המנורה היינו כי פני המנורה הוא הרצון דכנס"י [דכנסת ישראל] כנזכר לעיל אות א',

וזהו "אל מול פני המנורה", כלומר פנימיות הרצון העליון, שהיא בחינת "מול פני המנורה". והיינו ש"פני המנורה" הם רצון כנסת ישראל, כנזכר לעיל בסעיף א';

זהו פירוש "אל מול פני המנורה". פני המנורה הם רצון כנסת ישראל, כפי שנאמר לעיל, ומה שנמצא "מול" פני המנורה הוא פנימיות הרצון העליון.

אך מול פני המנורה היינו בחי' הפנים עליונים המאירים בבחי' זו באור פני⁵⁹³ מלך חיים⁵⁹⁴ כמ"ש במדרש רבה כאן,

אך "מול פני המנורה" היא בחינת הפנים העליונים המאירים בבחינה זו, "באור פני מלך חיים", כפי שנאמר במדרש רבה כאן.

"מול פני המנורה" הם הפנים העליונים המאירים אל רצון הנשמות: "באור פני מלך חיים", כפי שאומר המדרש על פסוק זה.

והיינו ע"ד כמים הפנים לפנים⁵⁹⁵ והוא ענין יאר ה' פניו אליך⁵⁹⁶ ישא ה' פניו אליך התגלות פנימית רצון העליון הנמשך ומאיר מול פני

והיינו על דרך "כמים הפנים לפנים", וזהו ענין "יאר ה' פניו אליך", "ישא ה' פניו אליך": גילוי פנימיות הרצון העליון, הנמשכת ומאירה מול פני

כשם שפנים משתקפים במים, כך הפנים העליונים משיכים לפנים שלמטה. זהו ענין ברכת הכוהנים: "יאר ה' פניו אליך... ישא ה' פניו אליך" — פנימיות הרצון העליון מאירה אל מול המנורה.

המנורה וכמ"ש במ"א בד"ה כי תצא בענין לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי"ה אבקש.⁵⁹⁷

המנורה. וכפי שמתבאר במקום אחר, במאמר המתחיל "כי תצא", בענין "לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי"ה אבקש".

ענין זה מתבאר גם במאמר אחר, על הפסוק "לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי"ה אבקש".

ואהרן כה"ג [כהן גדול] היה מעלה הנרות נש"י [נשמות ישראל] שיהיה לכם מכוון לא"ס כ"ה ממש שהוא בחי' מול פני המנורה

ואהרן הכהן הגדול היה מעלה את הנרות — נשמות ישראל — כדי שלבן יהיה מכוון אל אין סוף, ברוך הוא, ממש, שהיא בחינת "מול פני המנורה"

אהרן הכהן הגדול העלה את הנרות, נשמות ישראל, כדי שלבן יהיה מכוון אל אין סוף עצמו, הבחינה של "מול פני המנורה".

(ועי' בחולין דיי"ט סע"ב [סוף עמוד ב] בענין מול ערפו כו') יאירו בחיי שבעת הנרות שהן ז' מדרגות שבנשמות עובדי ה' כנ"ל: 599, 598

(ועיין בחולין י"ט ע"ב, בעניין "מול ערפו" וכו'). "יאירו" — בחינת "שבעת הנרות", שהן שבע המדרגות שבנשמות עובדי ה', כנזכר לעיל.

הדיון בגמרא על "מול ערפו" מראה ש"מול" פירושו כנגד. ואז "יאירו שבעת הנרות": כל שבע דרכי העבודה שבנשמות מאירות.

16 קיצור. (השמן נק' משחת קדש שלמעלה מבחי' קדוש בוי"ו ולכן אינו נמשך רק על הזקן שהן הלכות התורה. יורד ע"פ מדותיו. ומכל מקום צ"ל אם ישם אליו לכו מול פני המנורה):

סיכום. (השמן נקרא "משחת קודש", והוא למעלה מבחינת "קדוש" עם ו'; ולכן הוא נמשך רק על הזקן, שהוא הלכות התורה. "יורד על פי מדותיו". ואף על פי כן, צריך להיות "אם ישם אליו לכו", "מול פני המנורה".)

סיכום החלק השני של המאמר: השמן הוא "משחת קודש", למעלה מבחינת "קדוש" עם ו', והוא נמשך רק על ה"זקן", כלומר על הלכות התורה; הוא יורד על פי מדותיו של הקב"ה, ובכל זאת האדם צריך לשים את לבו אליו עצמו, "מול פני המנורה".

בעבודה

ההתבוננות באחדות ה' שבקריאת שמע אינה צריכה להסתיים באהבה אליו מלמטה בלבד: על האדם לחוש גם את הכאב על הסתרת ה' ועל ריחוקו שלו, ולתת לו להפוך לכמיהה לכך שהאלקות תתגלה למטה כפי שהיא למעלה. למרירות זו צריך להיות זמן קבוע, כמו בתיקון חצות, והיא מובילה ללימוד התורה במשך היום כולו; ובתורה ובמצוות יש לבקש את ה' עצמו, ולא רק את מדותיו.

שאלות לשיחה

1. כיצד אותה התבוננות ב"אחד" שבקריאת שמע מולידה שתי אהבות שונות, את אהבתו של אברהם ואת אהבתו של אהרן?
2. מדוע מפרש המאמר את "ואהבת" כציווי הנוגע לרצון, ולא לאהבה הטבעית שבלב?
3. מדוע צריכה להיות למרירות שעה קבועה, וכיצד הדמעות מובילות ל"לחם" התורה?
4. מה מלמדים השמן הכתוש והזיתים המרים, כל אחד בפני עצמו, על האופן שבו האור הפנימי נמשך למטה?
5. מדוע הקודש העליון יכול להגיע למטה רק באמצעות דיני התורה הגשמיים, ומה פירוש הדבר לבקש "אותו", ולא את מדותיו?

הערות

פסקה 1

1 בהעלותך

שני תעתיקים נוספים של המאמר נדפסו שם: אחד שנכתב בידי אדמו"ר האמצעי ואחד בידי רבי משה, בנו של אדמו"ר הזקן. הם מאפשרים לקורא להשוות כיצד נרשם אותו מאמר.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רטו. הנחת הר"מ בן אדה"ז נדפס שם ח"ב ע' תנה. המאמר בשינויים ובתוס' הגהות נדפס באוה"ת בהעלותך ע' שכו. שלב. שלו. שמח. שני. שוב. אוה"ת שם הוספות ע' איתעז. שם כרך ה' ע' איתקפב. ביאור נדפס שם כרך ה' ע' איתקפב. הנחה אחרת עם הגהות אחרות באוה"ת כמדבר כרך ו' ע' איתשנב. קיצורים שם ע' איתשסו. המאמר באריכות מכ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"א כמדבר-ג ע' תתפא.

2 בהעלותך את הנרות

נאמר לאהרן: "בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". המאמר כולו הוא ביאור לפסוק זה.

Numbers 8:2 כמדבר ח':ב'

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּר אֶל־מֹל מִלְּפָנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the 'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

כמדבר ח, ב.

3 ראיתי והנה מנורת זהב

כששאל המלאך את זכריה מה הוא רואה, משיב זכריה שהוא רואה מנורת זהב כולה, ועליה שבעת נרותיה. אדמו"ר הזקן מביא את המראה כדי להראות מה מסמלת המנורה.

Zechariah 4:2 זכריה ד':ב'

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר רֵאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגִלְגָּל עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נְרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת לְנֵרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכרי' ד, ב.

4 המלאך מסביר את המראה: "זה דבר הוי' אל זרובבל לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי". אדמו"ר הזקן מפרש את "דבר הוי'" כמקורן של נשמות ישראל.

Zechariah 4:6 זכריה ד':ו'

וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְּבַר־יְהוָה אֱלֹהֵי־זִרְבָּבֶל לֵאמֹר לֹא בְחֵיל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־בְּרוּחִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5 ואתה נפחתה בי

התלמוד מביא את הברכה הנאמרת בקימה: "אלקי, נשמה שנתת בי טהורה היא; אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי". הדברים מראים את הנשמה כנשימתו של ה' עצמו, שורש דיבורו.

Berakhot 60b ברכות ס' ב

הערת קה"ת

ברכת אלקי נשמה. ע"פ ברכות ס, ב.

6 ויפח באפיו נשמת חיים

ה' יצר את האדם מן העפר וי"פח באפיו נשמת חיים". הפסוק מובא כדי להצביע על מקורה של הנשמה כנשימתו של ה'.

Genesis 2:7 בראשית ב':ז'

וַיִּצְרֶה ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

Then the L-RD G-d formed man of the dust of the ground, and breathed into his nostrils the breath of life; and man be-came a living soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, ז.

7 בד"ה והיה מספר בניי

המאמר אומר שמקור הנשמות, כנסת ישראל, נקרא "ארץ" — בחינת מלכות שלו, שהיא המקור והחיות של כל העולמות. הדבר מבהיר מדוע הנשמות מתוארות כזרע הנזרע בארץ, כפי שמשמע מן השם זרובבל.

הערת קה"ת

לקר"ת כמדבר ה, ב.

8 וזרעתי לי בארץ

ה' מבטיח: "וזרעתי לי בארץ". השם זרובבל, שמשמעו "נזרע בבבלי", מוסבר באמצעות הדימוי הזה של ישראל כזרעו של ה'.

Hosea 2:25 הושע ב':כ"ה

וְזִרְעֹתֶיהָ לִי בְּאֶרֶץ וְרַחֲמֹתַי אֶת־לֹא רַחֲמָה וְאָמַרְתִּי לֹלֵא־עַמִּי עַמִּי־אֲתָהּ וְהוּא יֹאמַר אֲלֵקִי:

And I will sow her unto Me in the land; And I will have compassion upon her that had not obtained compassion; And I will say to them that were not My people: 'Thou art My people'; And they shall say: 'Thou art my G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע ב, כה.

9 נר ה' נשמת אדם

"נר הוי' נשמת אדם, חופש כל חדרי בטן". פסוק זה הוא הבסיס לכינוי כל

נשמה "נר הוי".

Proverbs 20:27 משלי כ"ז

נר ה' נשמת אדם חפש כל-תדריר-בטן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כ, כז.

10 זי מדרגות בעבודת ה'

שבע הדרגות בעבודת ה' המנויות כאן מתבארות שם.

הערת קה"ת

נתבאר בד"ה בהעלותך תשל"ד (סה"מ מלוקט ח"ג ע' קפו ואילך).

11 בד"ה כי תבואו

שם "כי תבואו אל הארץ" מתפרש כהתעוררות האהבה בתפילה; נאמר שהאהבה האמיתית באה מלמעלה, אף שהיא זקוקה תחילה להתעוררות האדם. "ושבתה הארץ" היא ביטול כוחות הנשמה. המאמר מתאר את האהבה המתעוררת בתפילה.

הערת קה"ת

לקו"ת בהר מ, ג.

12 ושבתה הארץ

פתיחת דיני שנת השמיטה: "כי תבואו אל הארץ... ושבתה הארץ". כאן מילות הפסוק מציירות מאמר על אהבה כרשפי אש.

Leviticus 25:2 ויקרא כ"ה:ב

דבר אלי בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אליה ארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה:

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 בד"ה אז ישיר כו' עלי באר

במאמר ההוא "מים חיים" שבבאר הם אהבה שאינה נפסקת, יציבה יותר מן האהבה כאש שבתפילה, החולפת לאחר מכן. זוהי מידתו של אברהם, איש החסד, "נמשכת אחריו כמים" — האהבה הנמשכת כמים הנוכרת כאן.

הערת קה"ת

לקו"ת חקת סג, א.

14 עלי באר

שירת הבאר: "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר". כאן המילים הללו מציירות מאמר העוסק באהבה הנמשכת כמים.

Numbers 21:17 במדבר כ"א:יז

אז ישיר ישראל את-השירה הזאת עלי באר ענו-לה:

Then sang Israel this song: Spring up, O well—sing ye unto it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 בד"ה לסוסתי ברכבי

שם התורה והמצוות נמשלות לסוס הנושא את רוכבו: הן ממשכות את החיות והאור של אין סוף אל העולמות, כפי שהמזון ממשך חיות מן המוח אל האיברים, והן מרוגמות את האדם. המאמר מתאר את התורה והמצוות כממשכות את האור למטה אל העולמות.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש יא, ד.

16 לסוסתי ברכבי

"לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיית". כאן המילים הללו מציירות מאמר העוסק בתורה כקו האמצעי.

Song of Songs 1:9 שיר השירים א:ט

לססתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh's chariots

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 ובד"ה נאוו לחייך

המאמר מחלק את התורה והמצוות לתורה, עבודה וגמילות חסדים, הנמשלות לאש, לאוויר ולמים: העבודה עולה כאש מלמטה למעלה, החסד זורם כמים מלמעלה למטה, והתורה היא הבחינה שביניהן. זהו פירוש היות התורה "הקו האמצעי".

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש יב, ד.

18 נאוו לחייך

"נאוו לחייך בתורים [של תכשיטים], צווארך בחרוים". כאן המילים הללו מציירות מאמר נוסף העוסק בתורה כקו האמצעי.

Song of Songs 1:10 שיר השירים א:י

נאוו לחייך בתרים צווארך בחרוים:

Thy cheeks are comely with circlets, Thy neck with beads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 ובד"ה למען תהיה תורת

שם "למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה" מתבאר על פי הכלל ש"יד" פירושה יד ימין, שהיא רחמים. כך נקשרת התורה לרחמים, מידת הקו האמצעי.

הערת קה"ת

תו"א ט, ד.

20 למען תהיה תורת

"למען תהיה תורת הוי' בפיך, כי ביד חזקה הוציאך הוי' ממצרים". כאן המילים הללו מציירות מאמר שלישי העוסק בתורה.

Exodus 13:9 שמות י"ג:ט

והיה לך לאות עלי-ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים:

And it shall be for a sign unto thee upon thy hand, and for a memorial between thine eyes, that the law of the L-RD may be in thy mouth; for with a strong hand hath the L-RD brought thee out of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

"סור מרע ועשה טוב ושכון לעולם". (אותן מילים פותחות גם את תהלים לד, טו.) כאן הן מציירות את שני התחומים שבהם האדם מתגבר: הימנעות מרע ועשיית טוב.

Psalms 37:27 תהילים ל"ז:כז

סור מרע ועשה טוב ושכון לעולם:

Depart from evil, and do good; and dwell for evermore

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 בד"ה והנצח זו ירושלים

ההערה מסבירה ש"הנצח זו ירושלים" הוא האופן שבו מראי המקומות של הצמח צדק מצטטים בדרך כלל את המאמר "צדקת פרונו בישראל", הנדפס

שם.

הערת קה"ת

כן רגיל לציין בצינוי כ"ק אדהצ"צ לד"ה צדקת פרונו כישראל — נדפס בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקפט.

23 ובד"ה למנצח על השמינית

המאמר עוסק במילה כנמשכת מבחינה שלמעלה משבת, ומצטט את תיקוני הוזהר: "באתר דאית גזירו אית נצח". הוא קושר את מידת הנצח לעבודת הניצחון הזאת.

הערת קה"ת

לקו"ת תוריע כא, ב.

24 ובד"ה אלה מסעי

בעמוד זה המאמר מבאר את נצח והוד: נצח, ענף החסד, הוא ההחזקה באהבה כל היום גם בלי סיבה מורגשת; הוד, ענף הגבורה, הוא הודאה מרחוק. הוא מפנה גם למאמר "למנצח על השמינית" בעניין נצח, ומוסיף כיאור לעבודה באמצעות ניצחון.

הערת קה"ת

לקו"ת מסעי צ, ג.

25 אלה מסעי

"אלה מסעי בני ישראל". כאן המילים הללו מציינות מאמר העוסק בעבודת ה' באמצעות ניצחון.

Numbers 33:1 במדבר ל"ג:א

אַלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִצְבֹּאתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

These are the stages of the children of Israel, by which they went forth out of the land of Egypt by their hosts under the hand of Moses and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 ויש ע"י הודיה

הרבי מציין שם שהמאמר אינו מבאר את מידת יסוד, וגם הנוסח שלו באור התורה על פרשה זו אינו מבאר אותה; אולם יסוד מופיע בנוסח המאמר הנדפס באור התורה, עמ' 330.

הערת קה"ת

"לא ביאר מדת היסוד (וכן לא בהערתו שבאוה"ת פרשתנו ע' שלו), אבל נמצא הוא בד"ה זה שבאוה"ת ע' של. ועוד" — משיחות ש"פ בהעלותך תשמ"ח הערה 56. וראה גם סה"מ תקס"ב ע' רטו. סה"מ תשכ"ח הני"ל.

27 בד"ה אתה הצבת

המאמר "אתה הצבת כל גבולות ארץ", המצוטט בעניין העבודה באמצעות הודאה, נדפס בסידור עם דא"ח.

הערת קה"ת

סידור דש, א ואילך.

28 אתה הצבת כל גבולות ארץ

"אתה הצבת כל גבולות ארץ, קיץ וחורף אתה יצרתם". כאן המילים הללו מציינות מאמר העוסק בעבודת ה' באמצעות הודאה.

Psalms 74:17 תהילים ע"ד:יז

אַתָּה הַצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אֶרֶץ קִיץ וְחֹרֶף אַתָּה יִצְרָתָם:

Thou hast set all the borders of the earth; Thou hast made summer and winter

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 ובד"ה יהודה אתה

המאמר פותח ב"יהודה אתה יודוך אחיך": יהודה נקרא על שם "הפעם אודה", והוא בחינת ההודאה שבנשמות ישראל, כמו "מודים אנחנו לך". המאמר מבאר את העבודה באמצעות הודאה.

הערת קה"ת

תור"א מה, א.

30 יהודה אתה

ברכת יעקב: "יהודה, אתה יודוך אחיך". הפסוק משחק על שמו של יהודה ועל השורש של הודאה, ולכן מצוטט מאמר העוסק בכך בהקשר של עבודת ה' באמצעות הודאה.

Genesis 49:8 בראשית מ"ט:ח

יְהוּדָה אַתָּה יְיָדוּךְ אַחִיךָ יָדְךָ בְּעֶרְףְּ אֹיְבֶיךָ יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אֹיְבֶיךָ:

Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 כל ישראל בני מלכים הם

המשנה מתירה לבני מלכים למשוך את פצעייהם בשמן ורדים בשבת, מכיוון שהם נוהגים למשוך את עצמם כך בימות החול; ורבי שמעון אומר: "כל ישראל בני מלכים הם". כאן הדבר מבסס תחושה קדושה של רוממות כדרך בעבודת ה'.

Mishnah Shabbat 14:4 משנה שבת י"ד:ד

הַחוֹשֵׁשׁ בְּשָׁנָיו, לֹא יִגְמַע בָּהֶן אֶת הַחֲמִץ. אֲכָל מִטְבֵּל הוּא כְּדָרְכוֹ, וְאִם נִתְרַפָּא נִתְרַפָּא. הַחוֹשֵׁשׁ בְּמַתָּנָיו, לֹא יִסּוּךְ יָיִן וְחֲמִץ. אֲכָל סָה הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן, וְלֹא שֶׁמֶן וָרֹד. בְּנֵי מַלְכִּים סָכִין שֶׁמֶן וָרֹד עַל מַכּוֹתֵיהֶן, שֶׁכֵּן דְּרָכָם לְסוּךְ בַּחֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַלְכִּים הֵם:

one has an ache in his teeth he may not rinse them with [If] vinegar, but he may dip [his food] as usual [in vinegar and eat normally], and if he becomes healed, he becomes healed. [If] one has pains in his loins he may not anoint with wine or with vinegar; he may [however] anoint with oil, but not rose oil. Children of kings may anoint their wounds with rose oil, since they are in the habit of so anointing on week-... days. Rabbi Shimon says: All of Israel are

Torat Emet 357 (Public Domain) • Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain)

32 ויגבה לבו בדרכי ה'

על המלך יהושפט נאמר: "ויגבה לבו בדרכי ה'". הדבר מראה שרוממות הלב עצמה היא דרך בעבודת ה'.

II Chronicles 17:6 דברי הימים ב י"ז:ו

וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה' וַעֲזָב הַסִּיר אֶת־הַבָּמֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיְּהוּדָה:

And his heart was lifted up in the ways of the L-RD; and furthermore he took away the high places and the Asherim out of Judah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"ב יז, ו.

33 ד"ה זה מבואר בד"ה זה בש"פ בהעלותך, שנת

הרבי ביאר את המאמר במאמר הפותח באותן מילים, בשבת פרשת בהעלותך תשכ"ח.

הערת קה"ת

תשכ"ח (תוי"מ סה"מ תשכ"ח ע' רלד). תשכ"ט (סה"מ מלוטק ח"ה ע' רצה). תשלי"ד (סה"מ מלוטק ח"ג ע' קפה). ובשנת תשמ"ח.

34 וכן יש עבודה ע"י התנשאות . . ויש ע"י שפלות כו'

הרבי מוסיף שם ששתי הדרגות האחרונות, העלאה ושפלות, שייכות שתיהן לספירת מלכות.

הערת קה"ת

ויש להוסיף בזה דבי המדריגות האחרונות — התנשאות ושפלות — שניהם שייכים לספרי המלכות — ד"ה בהעלותך תשמ"ח (הנחה).

פסקה 2

35 אהרן . . משבעה רועים

ההערה מפנה את הקורא לדיון נרחב שם על אהרן כאחד משבעת הרועים.

הערת קה"ת

תיקונים שבז"ח (קד, א). ראה בלקו"ש ח"כ ע' 643 בארוכה.

36 רשפי אש שלהבת

"כי עזה כמות אהבה... רשפיה רשפי אש, שלהבת ה'". הפסוק מספק את הלשון לתיאור אהבתו הלוהטת של אהרן.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח:6

שִׁימְנֵי כַחֲוֹתָם עַל־לִבִּי כַחֲוֹתָם עַל־רוּעִי כִּי־עֵזָה כַּמֹּת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כְּשֶׂאוֹל קִנְאָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שֶׁלֹּהֲבַתָּהּ:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave;
The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the
L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 בעל המזמור מדבר על מחשבות נסתרות "בתוך אדם ועמוק לב". אדמו"ר הזקן שואל את הביטוי כדי לתאר את המעמקים הפנימיים ביותר של הלב.

Psalms 64:7 תהילים ס"ד:ז

יַחְפְּזוּ־עוֹלֹת תִּמְנוּ חֶפֶז מִחֶפֶז וְקָרַב אִישׁ וְלֵב עִמּוֹק:

They search out iniquities, they have accomplished a diligent search; even in the inward thought of every one, and the deep heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

38 ויובן בהקדים ההפרש

גם שם נאמר שאברהם הוא הראשון משבעת הרועים, הממשיך אהבה לכל נשמות ישראל, ומוסבר ההבדל בין אהרן, "איש חסד", לבין אברהם על פי הזוהר: "יש חסד שנקרא חסד עולם, ויש חסד שנקרא רב חסד". חסדו של אברהם מזוהה עם האהבה הטבעית הטמונה בלבו של כל יהודי.

הערת קה"ת

ראה תו"א פב, א. מובא באוה"ת ויקרא-א ע' צה.

39 אברהם אוהבי

ה' פונה לישראל כיזרעו של אברהם, אוהבי". זהו המקור לכינוי "אברהם אוהבי".

Isaiah 41:8 ישעיהו מ"א:ח'

וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ יִזְרַע אֲבְרָהָם אֹהֲבִי:

But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Abraham My friend

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מא, ח. ראה ד"ה ואברהם זקן סה"מ תרכ"ז ע' כג.

40 הלוך ונסוע הנגבה

"ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה". אדמו"ר הזקן מפרש את המסע כעלייה הרוחנית של אברהם.

Genesis 12:9 בראשית י"ב:ט'

וַיֵּסַע אַבְרָם הַלֹּךְ וְנָסוּעַ הַנִּגְבָּה:

And Abram journeyed, going on still toward the South

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית יב, ט.

41 שהלך ממדרגה למדרגה

הזוהר מסביר שאברהם הלך "מדרגה אחר מדרגה, עד שנתעטר בדרום, חלקו". זהו המקור לקריאת הפסוק כתיאור של עלייה מדרגה לדרגה.

Zohar I, 84a זח"א פד, א

הערת קה"ת

ראה זח"א פד, א. ובתורת שמואל — תרכ"ז ע' צה.

42 הנגבה שהוא בחי' אהבת ה'

גם שם מוסבר שמעלתו של אברהם היא שהלך "הלוך ונסוע הנגבה", ממדרגה למדרגה, עד שהגיע ל"נגבה" — מידת האהבה העליונה.

הערת קה"ת

וכ"ה בתו"א סו, ד.

פסקה 4

43 ואהבת

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". זוהי המצווה שבקריאת שמע, שאדמו"ר הזקן מסביר כמצווה הנוגעת לרצון.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 הרצון הוא בחי' כתר

שם נאמר שמקובלי הקבלה מכנים את הרצון העליון "כתר עליון", מלשון כתר: הוא למעלה ממדרגת חכמה ומקיף את השכל, כשם שכתר מקיף את הראש. מכאן שהרצון הוא בחינת כתר.

הערת קה"ת

ראה אגה"ק סכ"ט (תניא קכט, סע"ב).

45 ואית רצון ואית רצון

המאמר מסביר ששלוש כוחות השכל מולידים את הרצון שמקיים ומחיה את המדות, וש"י רצון ויש רצון: רצון תחתון ורצון עליון הנקרא רצון העליון, המקיף את השכל. אלה שתי מדרגות הרצון הנזכרות כאן.

הערת קה"ת

נסמן לעיל לבמדבר א, א. וראה (בנוגע לענייננו) המשך תער"ב ח"א ע' תצח.

46 בדי"ה ויקהל משה

שם מוסבר שהרצון והאהבה הנולדים מן השכל באים מהתבוננות בגדולת ה', בכך שהכול לפניו כלא. משום כך, נאמר שם, "ואהבת" בא אחרי "הוי"

אחד: ההתכוננות כאחדות בשמים ובארץ, ברוחני ובגשמי, מולידה את האהבה. זהו הרצון התחתון הבא מן השכל, והוא מוביל לפסקה הבאה כאן.
הערת קה"ת
תו"א פו, ד.

47 מי לי בשמים

"את מי יש לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ". הפסוק מבטא רצון המופנה אל ה' בלבד.
Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מִי־לִי בְשָׁמִים וְעִמָּךְ לֹא־חָפְצָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
תהלים עג, כה.

48 כלה שארי ולבבי

"כלתה שארי ולבבי, צור לבבי וחלקי אלקים לעולם". בפסקאות הבאות יקרא אדמו"ר הזקן את המילים הבאות בפסוק.

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כָּלָה שְׁאָרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 5

49 שמע ישראל

"שמע ישראל, הוי' אלקינו, הוי' אחד". אדמו"ר הזקן מסביר שהתכוננות בפסוק זה היא הדרך לאהבה שנצטוונו עליה בפסוק הבא.

Deuteronomy 6:4 דברים ו':ד

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הָאֵלֹקִינוּ הָאֵלֶּיךָ:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
דברים ו, ד.

50 דכולא קמי' כלא חשיב

בתיאור מצוות היראה, הוזהר אומר שיראים את ה' מפני שהוא שורש כל העולמות, ו"כולא קמי' כלא חשיב", כפי שנאמר בדניאל. כאן מדובר בביטול שבזכותו העולמות נעשים אחד עם ה'.

Zohar I, 11b זח"א יא, ב

הערת קה"ת
זח"א יא, ב.

51 ע"פ ווארא אל אברהם

שם נאמר שהלשון "אחד" אינה מתאימה לעצמותו של ה', שהוא יחיד; הוא נקרא "אחד" בשבעת הרקיעים, בארץ ובארבע הרוחות — ששת קצוות ההפרדה — המתאחדים בו מפני שהם בטלים לאור השורה בהם.

הערת קה"ת

תו"א נה, ב. וראה גם באוה"ת בראשית-ז דף תתשנט, א ואילך.

52 ווארא אל אברהם

"ווארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב...". כאן המילים האלה מציגות מאמר שבו מסביר אדמו"ר הזקן ש"אחד" אינו שייך למעלה מהשתלשלות

העולמות.

Exodus 6:3 שמות ו':ג

וְאָרָא אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמִי ה' לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם:

and I appeared unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob, as G-d Almighty, but by My name Havayah I made Me not known to them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 בחי' תרין רעין

על הפסוק "אכלו רעים", הוזהר מתאר בחינה עליונה שבה השניים נמצאים תמיד באחדות ובשמחה ולעולם אינם נפרדים, ומכנה אותם "רעים". כאן הביטוי מתאר את הזיווג שבמקור העולמות, "הוי' אלקינו".

Zohar III, 4a זח"ג ד, א

הערת קה"ת
ראה זח"ג ד, א. אוה"ת נצבים ארכב.

54 ששה קצוות . . שם מקום כלל

הקטע הבא כאן, על ששת הקצוות הגשמיים כ"מקום" הבטל לפניו, מובא שם, והצמח צדק מוסיף שאין הכוונה שה' עצמו, סובב כל עלמין, נקרא "מקום". "מקום" הוא דבר ששייכים בו מעלה ומטה, והדבר אינו מתאים לסובב כל עלמין; לכן "מקום" כאן הוא מדרגת ממלא כל עלמין, שבה שייכים מעלה ומטה במוכן הרוחני. הוא דן בכך באריכות שם.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת נ"ך-א ע' תש ומוסיף "נשמע דאינו מפרש שהוא ית' בכבודו ובעצמו דהיינו סוכ"ע נק' מקום . . לפי שבחי' מקום זהו מה ששייך לו מעלה ומטה . . וזה אינו שייך בבחי' סוכ"ע . . ע"כ פ"י מקום זהו בחי' ממכ"ע שבבחי' זו שייך מעלה ומטה ברוחניות" ע"ש בארוכה. וכ"ה בספר החקירה עו, א.

55 המחדש בכי"ת מעשה בראשית

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת יוצר.

פסקה 6

56 דקמיה כולא כלא חשיב

הוזהר אומר שיראים את ה' מפני שהוא השורש של כל העולמות, ו"הכול לפניו נחשב לאיין". כאן הוא מסביר מדוע שש הקצוות מאוחדות עמו.

Zohar, Introduction 20:188-22:199 ספר הזהר, הקדמה כ"קפ"ח-כ"ב:קצ"ט

57 הנה מקום אתי

ה' אומר למשה: "הנה מקום אתי, וניצבת על הצור". אדמו"ר הזקן מפרש שהפסוק מלמד שהמקום עצמו בטל אליו.

Exodus 33:21 שמות ל"ג:כ"א

וַיֹּאמֶר ה' הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר:

And the L-RD said: 'Behold, there is a place by Me, and thou shalt stand upon the rock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
שמות לג, כא.

58 כי מבחי מלכותו נמשך בחי מקום וזמן

הפרק שהטקסט מצטט מסביר שהמקום והזמן, וכן התהוותם מאין, נובעים ממידת מלכותו, ושהם בטלים לפני עצמותו. הפרק מרחיב בנושא הנדון בפסקה זו.

Tanya, Sha'ar HaYichud 7:8-9 תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה ז'ח"ט'

והנה, אף-על-פי שהוא יתברך למעלה מהמקום והזמן, אף-על-פי-כן - הוא נמצא גם למטה במקום וזמן, דהיינו, שמתניח בידו מלכותו שממנה נמשך ונתהווה המקום והזמן, וזהו יחודא תתאה [שילוב הו"ה באדנות ברוך-הוא], דהיינו, שמהותו ועצמותו יתברך, הנקרא בשם "אין-סוף" ברוך-הוא - מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום, כי בשמים ממעל ובארץ ולדי סטרין, הכל מלא מאור-אין-סוף ברוך-הוא בשנה ממש, כי כך הוא בארץ ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

59 מלכותך מלכות כ"ע

"מלכותך מלכות כל העולמות, וממשלתך בכל דור ודור". "עולמות" מציין את המקום, ו"דור" את הזמן; שניהם נובעים ממלכותו.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מלכותך מלכות כל-עלמים וממשלתך בכל-דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יג.

60 לך ה' הגדולה

ברכת דוד: "לך, הוי', הגדולה, הגבורה, התפארת, הנצח וההוד, כי כל אשר בשמים ובארץ". המידות המנויות בה הן שש הקצוות הרוחניות.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:יא

לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"א כט, יא.

פסקה 7

61 מי לי בשמים

"את מי יש לי בשמים? ואיתך איני חפץ בדבר בארץ". שמים וארץ מתפרשים כאן כתענוגים רוחניים וגשמיים.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מי-לי בשמים ועמך לא-חפצתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 כלה שארי ולבבי

"כלו בשרי ולבבי; צור לבבי וחלקי אלקים לעולם". הפסוק מתאר את הכמיהה לה' בלבד, המתעוררת בעקבות ההתבוננות.

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כלה שארי ולבבי צור-לבבי וחלקי אלקים לעולם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 הלוח ונסוע הנגבה

"ויסע אברהם הלוח ונסוע הנגבה". כאן הדרום מזוהה עם חסד.

Genesis 12:9 בראשית י"ב:ט

ויסע אברהם הלוח ונסוע הנגבה:

And Abram journeyed, going on still toward the South

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 אתה כהן לעולם

"נשבע הוי' ולא ינחם: אתה כהן לעולם". הפסוק קושר בין חסד לכהן.

Psalms 110:4 תהילים ק"י:ד'

נשבע ה' ולא ינחם אתה-כהן לעולם על-דברתי מלפני-צדק:

The L-RD hath sworn, and will not repent: 'Thou art a priest for ever After the manner of Melchizedek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קי, ד.

65 בחי יומם דאזיל עם כולוהו יומין

הערת קה"ת מפנה ל Zohar III, 103a למילים האלה.

Zohar III, 103a זח"ג קג, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג קג, א-ב. קצא, ב. (הלי יומא דאזיל. ראה בע"ח שכי"ה דרוש ב. פע"ח שער חיים פ"א. שער מאמרי רשב"י פי יתרו, תרומה ואמור. ועוד).

66 יומם דאזיל עם כולוהו יומין

הוזהר מפרש את הפסוק "יומם יצוה הוי' חסדו" על מדרגתו של אברהם: יום שכל הימים כלולים בו, ולכן הוא נקרא "יומם" ולא "יום". כאן הדבר מלמד על חסד כמדרגה הנמשכת יחד עם כל שש המדות.

Zohar, Balak 6:122-131 ספר הוזהר, בלק ו':קכ"ב-קל"א

but day, that is Abraham (kesed) went before them by day, while the Bride went before them by night, as it is written, "and by night in a pillar of fire to give light to them"-each one at the fitting time. And as for you, Companions, may night and day ever be before you.' They kissed and blessed him as before and went their way

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

67 כהן דמשמש תחותיו

בפרשת יתרו אומר הוזהר שבקדושה יש מלך, ותחתיו כהן המשרת אותו — האור הקדמון, הנקרא "גדול", צד ימין. הטקסט מציין את המקום הזה עצמו.

Zohar, Yitro 1:8-18 ספר הוזהר, יתרו א':ח'-י"ח

Observe this. In the mystic doctrine of the Holy Name we speak of King and Priest, both above and below. The King above is the mystic Holy of Holies,1Binah. and under him

there is a Priest, the mystic Primeval Light, who ministers before him; he is the priest who is called "great" and is stationed at the right hand

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

68 כפי יתרו דס"ז ע"ב

ההסבר הבא אחרי מאמר זה מצטט את אותו זוהר בתחילת פרשת יתרו: ישנה בחינת מיכאל, "כהן גדול", ומדרגה גבוהה ממנה, הכהן הגדול. מיכאל, מצד ימין, הוא אהבת עולם הנמשכת מחסד לאברהם, "הנגנה"; ואחרון הכהן הגדול מדליק את המנורה באהבה רבה.

הערת קה"ת

ראה לקמן לא, א. ובסוף הנחת הר"פ ע"ט. ועם הגהות בביאורו"ז להצ"צ- ב ע' תשפג.

69 פני שור

לכל אחת מהחיות שבחזון יחזקאל יש פני אריה מימין ופני שור משמאל. הקרבנות, שהם בעלי חיים, מושרשים בפני השור.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א"י

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֶרֶץ אֱלֹהִים לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִשְׁמָאל וּפְנֵי שֹׁר מִשְׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שֹׁר מִשְׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּם

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, י.

70 ארי דאכיל קורבנין

הזוהר מספר שכאשר ישראל הקריבו קרבנות, ירדה מלמעלה דמות אריה ונראתה רובצת על המזבח ואוכלת את הקרבנות. כאן הצד הימני הוא שמעלה את הקרבנות.

Zohar I, 6b זח"א ו, ב

Zohar II, 278a זח"ב רע"א, א

Zohar III, 17a זח"ג יז, א

הערת קה"ת

ראה זח"א ו, ב. זח"ב רע"א, א. זח"ג יז, א. ועוד.

71 אריה דאכיל קרבנין

הזוהר מספר על אריה של אש שירד לאכול את הקרבנות. זהו אחד המקומות הנוספים שהערת קה"ת מביאה בעניין האריה.

Zohar, Vayikra 40:278-41:285 ספר זוהר, ויקרא מ"ע"ח-מ"א:רפ"ה

72 ועיקר הכח בימין

הערת קה"ת מפנה Menachot 37a למילים האלה.

Menachot 37a מנחות ל"ז א

הערת קה"ת

ראה מנחות לז, א.

73 בד"ה צאינה וראינה

זהו המאמר שהטקסט מציין. הוא נפתח בשאלה מדוע בחרו חז"ל בשם "הקדוש ברוך הוא", ומסביר "קדוש" עם ו' פירושו המשכת קדושתו, כדי שתהיה אור ממלא ואור סובב כל עלמין.

הערת קה"ת

לקרית שה"ש כא, ב. לסעי' ג — ראה אוה"ת דרושים לסוכות ע' איתשלב.

74 צאינה וראינה

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה". כאן מילים אלה מציינות את המאמר שאליו מופנה הקורא.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:י"א

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָהּ לֹא אִמּוֹ בָּיוֹם הַתִּנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׁמִינַת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75 שאו ידיכם קדש

"שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"ו". זהו הנושא של המאמר שאליו הקורא מופנה.

Psalms 134:2 תהילים קל"ד:ב

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרְכוּ אֶת־ה'

Lift up your hands to the sanctuary, And bless ye the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 8

76 שאהבה זו נקרא אהבת עולם

האנציקלופדיה למושגים בחסידות דנה שם באהבת עולם.

הערת קה"ת

ראה ספר הערכים-חב"ד כרך א טור תקסח. קטע זה מובא גם במים רבים תרל"ו בע' שסז.

77 אבל בחיי אהרן . . שיהי גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה

הצמח צדק כותב שעיקר מעלתה של אהבה הגדולה של אהרן על פני "ויסע וילך" של אברהם הוא שעל ידה נעשה הגילוי למטה כמו למעלה — היחוד העליון של הקדוש ברוך הוא ושכינתו. הדבר מוסבר בלקוטי תורה, דרושים לימים הנוראים, במאמר על "מי אל כמוך נושא עון", פרק ב'. הכוח ליחוד זה ניתן לאהרן באמצעות מתן תורה, ואילו אברהם, שקדם לו, עדיין לא זכה לכך.

הערת קה"ת

"מובן שעיקר ענין מעלת אה"ר דאהרן על בחי' הלוח ונסוע דאברהם הוא מה שע"י אה"ר דאהרן נמשך שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה, והוא הנקי יחוד העליון לשיקבה"ו ונת' פי' יחוד זה בלק"ת דרושי עשיית בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך נושא עון ושם פ"ב וכן יחוד זה נמשך לאהרן ע"י מ"ת . משא"כ באברהם שהי' קודם מ"ת לא הי' בחי' זו עדיין" — אוה"ת תצוה ע' איתרא.

78 אהרן שהוא שושבינא דמטרוניתא

ברעיא מהימנא נאמר שמשא היה שושבינו של המלך, תפארת, ואהרן שושבינה של המלכה (מטרוניתא), מלכות. מכאן מקור הכינוי של אהרן כאן.

Zohar III, 20a זח"ג כ, א

הערת קה"ת

רע"מ זח"ג כ, א. קעז, ב. קפ, ב.

79 שושבינא דמטרוניתא

כשראה משה את הכעס, פנה אל אהרן, שושבינה של המלכה, שכן הקטורת עולה על ידו בלבד ומרבה שלום בעולם. זהו הקטע בפרשת קורח שהמאמר

מצטט.

Zohar, Korach 5:22-7:29 ספר זוהר, קרח ה':כ"ב-ז':כ"ט

So here, when Moses saw wrath impending he at once told Aaron, who was the "friend" of the Matrona, to take the incense, which increases peace in the world and binds the knot of faith, which is the joy of higher and lower and effects the removal of wrath. R. Eleazar said: 'It is written "Cut ye not off the tribe of the families of the Kohathites from among the Levites" (Num. 4, 18), because they are the main ... stock of the Levites, and further, "This do unto them that

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

80 שושבינא דמטרוניא

הזוהר מסביר שהפרה האדומה ניתנה לאלעזר ולא לאהרן, מפני שאהרן הוא שושבינה של המלכה. זהו מקום נוסף שבו אהרן נושא את הכינוי הזה.

Zohar, Chukat 3:16-4:25 ספר זוהר, חקת ג':ט"ז-ד':כ"ה

81 נגלה כבוד ה' לעיני בשר

"ונגלה כבוד הוי", וראו כל בשר יחדיו". גענועו של אהרן הוא להתגלות זו לעיני בשר.

Isaiah 40:5 ישעיהו מ':ה'

וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָּל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר:

And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken'.it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ההפרש בין רננה לשמחה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"א (רכט, ב). [כ].

83 ההפרש בין רננה לשמחה

על הפסוק "עבדו את הוי' בשמחה, בואו לפניו ברננה", אומר הזוהר ששמחה שייכת לבוקר ורננה לערב, בהתאמה לשני קרבנות התמיד. כאן הדבר מבטא את ההבדל בין שני סוגי האהבה.

Zohar, Vayechi 38:409-41:419 ספר זוהר, ויחי ל"ח:ת"ט-מ"א:תי"ט

These two activities of gladness and song correspond to the two prayers of morning and afternoon, and to the two daily sacrifices-gladness in the morning and singing in the afternoon.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

84 רני ושמחי בת ציון, כי הנני בא ושכנתי בתוכך". כאן מילות הפסוק מציגות את המאמר על רננה ושמחה.

Zechariah 2:14 זכריה ב':יד

רְנִי וּשְׁמַחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I'll dwell in the midst of thee, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 בד"ה רני ושמחי

המאמר פותח בדברי הזוהר על "שמחה בצפרא ורננה ברמשא", ומבאר שרננה היא שירת המלאכים: גילוי תשוקתם לדבוק בה' ולהיכלל באור אין סוף. זוהי השתוקקות מלמטה למעלה, שכן אין להם תורה ומצוות

המשיכות מלמעלה למטה. הדברים מבהירים את ההבדל בין שני סוגי האהבה.

הערת קה"ת

תוי"א לו, א. וראה גם סה"מ תקס"ג ע' שצב. יהל אור ע' שעג. ביאורח"ז להצ"צ-ב ע' תרעא.

86 איזהו חסיד המתחסד עם קונו

ברעיא מהימנא נאמר למי שקיים את המצוות לשם השכינה, שניתנה לו מידת החסד, משום ש"איזהו חסיד? המתחסד עם קונו".

Zohar II, 114b זח"ב קיד, ב

Zohar III, 222b זח"ג רכב, ב

הערת קה"ת

זח"ב קיד, ב. זח"ג רכב, ב. תי"ז בהק' א, סע"ב.

87 איזהו חסיד המתחסד עם קונו

התיקונים מסבירים את המאמר "איזהו חסיד? המתחסד עם קונו" כמי שעושה לו קן, מקום משכנו, שהיא השכינה. זהו הפירוש "עם קנו" המשמש כאן.

Tikkunei Zohar 1b:7 תיקוני זוהר א' ב:ז'

... נביאים צדיקים, חסידים מסטרא דחסד דרגא דאברהם, ואוקמיה עליה אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, דעביד לקה קו דאיזהו אקסניא דיליה, ודא שכינתא דאיהי

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

88 ולא כדי לדבקה בו ית' לרוות צמאנונו לבד

בתניא מבואר שעל האדם לעבוד מתוך אהבה רבה, כדי לגרום נחת רוח לה' בלבד ולא להשביע את צימאון נפשו שלו, ככן המתאמץ למען אביו ואמו. גם כאן מצוטט פרק זה.

Tanya, Likkutei Amarim 41:9 חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"א:ט'

מה שאין כן אם לומד ומקיים המצוה באתקה לבדה, כדי לדבקה בו על ידי תורתו ומצותיו - אינה נקראת בשם עבודת העבד, והתורה אמה: "ועבדתם את ה' אלקיכם וגו'", "ואתו תעבדו וגו'"; וכמו שקתוב בזהר [פרשת בהר]: "כחאי תורא דיתקבין עליה עול בקדמיתא בגין לאפקא מיניה טב לעלמא כו', הכי נמי אצטרך לבר נש לקבלא עליה עול מלכות שמים בקדמיתא כו', ואי האי לא אשתכח גביה - לא שרקי בקה קדושה כו'"; [וברעיא מהימנא ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

89 נקראים בני עלייה מפני שעבודתם הוא לצורך גבוה

בתניא נאמר שהצדיקים הגמורים נקראים "אנשי עלייה" גם משום שעבודתם היא למען העליון, ולא רק כדי להשביע את צימאונם שלהם לה', כפי שמבארים התיקונים את "מיהו חסיד". כאן מצוטט פרק זה.

Tanya, Likkutei Amarim 10:7 חלק ראשון; ליקוטי אמרים י":ז'

ועוד נקראים בני עלייה, מפני שגם עבודתם בבחינת "ועשה טוב" בקיום התורה ומצותיה, הוא לצורך גבוה ומעלה מעלה עד רום המעלות, ולא כדי לדבקה בו יתברך בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לה', כמו שקתוב: "הוי כל צמא לכו למים", וכמו שנתבאר במקום אחר, אלא כדפירשו בתיקונים: "איזהו חסיד - המתחסד עם קונו"; עם קו דיליה, ליתקדא קודשא בריך הוא ושכינתיה בתחתונים, וכמו שקתוב ברעיא מהימנא פרשת תצא: ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

90 ג) — שאהבה זו נקרא אהבת עולם

הרבי מבאר שם משמעות אחת של אהבת עולם: אהבה הנובעת מהתבוננות בענייני העולם התחתון — "מה רבו מעשיך... מה גדלו מעשיך". התבוננות זו נשארת בנבולות העולם.

הערת קה"ת

דאחד הפי" באהבת עולם הוא שהאהבה נמשכת מההתבוננות בענייני העולם התחתון, מה רבו מעשיך ומה גדלו מעשיך, דהתבוננות זו היא לפי גדר העולם — ד"ה בהעלותך תשמ"ח (הנחה).

91 הערת קה"ת מפנה Psalms 18:26 למילים האלה.

Psalms 18:26 תהילים י"ח כ"ו

עֲסִי־חֲסִיד תִּתְחַסֵּד עֲסִי־גִבֹּר תָּמִים תִּתְמָם:

With the merciful Thou dost show Thyself merciful, with the upright man Thou dost show Thyself upright

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 9

92 מרירות בנפשו

ההערה אומרת שהמרירות מוסכרת שם כדומה ל"שמאל דוחה", ומפנה את הקורא לשם.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת שה"ש ע' רלה שהמרירות הוא כענין שמאל דוחה, ע"ש.

93 דלית מחשבה תפיסא ביי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי").

94 לית מחשבה תפיסא ביי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי").

95 לית מחשבה תפיסא ביי

בתפילת הפתיחה של אליהו ("פתח אליהו") אומרים התיקונים לה': "אין מחשבה תופסת כך כללי". כאן הדבר מציין את עצמותו של ה', שהיא למעלה לחלוטין ממקום ומזמן.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תקוני הזהר י"ז א:י"ב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא כך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסייא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש כך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

96 אוו"ז . . לפי שבה יש הרמז להתפשטות וגילוי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ערכו בספר הערכים-חב"ד כרך ב ע' קצו ואילך.

97 מלכותך מלכות כ"ע

"מלכותך מלכות כל עולמים, וממשלתך בכל דור ודור". אדמו"ר הזקן

מפרש את "עולמים" כמקום ואת "דור" כזמן; שניהם נמשכים ממלכותו.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה י"ג

מְלִכּוֹתֶךָ מְלָכוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יג.

98 נפש — בד"ה וידעת היום

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקרית ואתחנן ד, ג.

99 אם ישים אליו לבו

הערת קה"ת מפנה Job 34:14 למילים האלה.

Job 34:14 איוב ל"ד:י"ד

אִם־יָשִׁים אֱלֹוֹ לְבוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֱלֹוֹ יֶאֱסֶף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לד, יד.

100 ישים אליו לבו ורוחו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

איוב (לד, יד) ושם איי "רוחו". [כ].

101 ויצעק אל ה' בצר לו

"ויצעקו אל הוי" בצר להם, ומצוקותיהם יצילם". כאן משתמשים במילות הפסוק בלשון יחיד, לתיאור זעקתה של הנשמה.

Psalms 107:6 תהילים ק"ז:ו

וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵי־בָצָר לָהֶם מִמִּצְוֹתֵיהֶם יִצְּלֵם:

Then they cried unto the L-RD in their trouble, And He delivered them out of their distresses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קז, ו (בלי רבים).

102 יאר ה' . . ישא ה'

הערת קה"ת מפנה Numbers 6:25 למילים האלה.

Numbers 6:25 במדבר ו:כ"ה

יָאֵר Havaayah פָּנָיו אֱלֹוֹיֶךָ וַיִּחַנֶּךָ:

The L-RD make His face to shine upon thee, and be gracious unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ו, כה-כו.

103 משה . . שושבינא דמלכא

הערת קה"ת מפנה Zohar III, 20a למילים האלה.

Zohar III, 20a זח"ג כ, א

הערת קה"ת

זח"ג כ, א. וס"פ שופטים. ועוד.

104 כמ"ש במ"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
ראה אוה"ת במדבר-ד ע' א'תפד.

105 כמ"ש במ"א

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה לקו"ת שה"ש ו, ד.

106 וכמ"ש במ"א . המגביהי לשבת המשפילי לראות

המילים כאן מצטטות את Psalms 113:5. הקטע מופיע למטה.
Psalms 113:5 תהילים קי"ג:
מי כה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיִּי לְשִׁבְתּוֹ:
Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high,
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהלים קיג, ה-ו. ראה לקמן תצא מ, ב. שה"ש מא, א. ספר החקירה פב, ב.

107 וכמ"ש במ"א ע"פ משה ידבר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א סח, ב ואילך.

108 כמ"ש במ"א שבמצות יש ב' בחי'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה לקמן שה"ש טז, ב ואילך.

109 בדי"ה להבין פי' יג"מ

הקטע הזה במאמר מסביר את ייחוד אותיות שם הוי"ו: הי"ויד היא הצמצום שבמצעותו עצמותו מסתלקת, כדי שיוכלו להיות זמן ומוגבלות; זאת לצורך התורה והמצוות, שתכליתן דירה בתחתונים. כל העולמות מצויים בתוך הזמן, וכהרף עין הם לפניו. הקטע משלים את הפער שבין עצמות ה' לבין המקום והזמן, שעליו נסובה המרירות כאן.
הערת קה"ת
לקמן ר"ה סא, א ואילך.

110 מי לי בשמים

"מי לי בשמים, ועמך לא הפצתי בארץ". הפסוק מובא שוב כדי לבטא את הכמיהה לה' בלבד.
Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה
מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־הִפְצֵתִי בָאָרֶץ:
Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהלים עג, כה-ו.

111 כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם

"כלה שארי ולבבי, צור לבבי וחלקי אלקים לעולם". אדמו"ר הזקן מפרש את "לעולם" כ"אל העולם".
Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו
כָּלָה שְׁאָרִי וּלְבַבִּי צוּר־לִבִּי וְחֶלְקִי אֱלֹקִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

112 נגלה כבוד ה' וראו כל בשר

"ונגלה כבוד הוי", וראו כל בשר יחדיו". זהו הגילוי למטה שאליו נכסף אהרן.
Isaiah 40:5 ישעיהו מ"ה:
וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר:
And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken it.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י מ, ה.

113 יבא כל בשר

הערת קה"ת מפנה לIsaiah 66:23 למילים האלה.
Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג
וְהָיָה מִדִּי־יִחְדָּשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדִּי שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר ה'
And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י סו, כג.

114 עין בעין וגוי

"כי עין בעין יראו בשוב הוי' ציון". בהערת קה"ת מובא פסוק זה כמקור למילים "עין בעין".
Isaiah 52:8 ישעיהו נ"ב:ח
קוֹל צִפְנִיָּה נִשְׁאָר קוֹל יְחִידוֹ יִרְבְּנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן:
Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י נב, ח.

115 אהרן אותיות נראה

ההערה מפנה לשם כדי ללמוד ששמו של אהרן כולל את אותיות המילה "נראה".
הערת קה"ת
ראה סה"ש — תש"א ע' 152. ובספר הערכים-חב"ד כרך ב ע' ע הערה 681.
ובמילואים שם ע' תרכט.

116 אהרן אותיות נראה

הזוהר מלמד שענני הכבוד באו בזכות אהרן, ודורש את הפסוק: "אשר עין בעין [אהרן] נראה אתה, הוי". הטקסט מציין את המקום הזה כמקור לכך שאהרן "נראה".
Zohar, Emor 42:260-269 ספר הזוהר, אמור מ"ב:ר"ס-רס"ט
The first 6 lines of the Hebrew text are not found in our translation. When Miriam died the well was taken from them, as it is written, "And Miriam died, and there was no

water for the congregation” (Num. 20, 1, 2). Another well which was with Israel also desired to depart, but when it saw six clouds that hovered over them it remained attached to them. When Aaron died the clouds departed and the cloud of the well with them, until Moses came and brought them ... back.’ R. Isaac

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

117 בזהר פ' לך לך (דפ"ח ע"א)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה לקמן פ' עקב יד, א.

118 בזהר פ' אמור (ד"ק ע"ב) . ובכח"ז

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לאדה"א פא, ד.

119 אמר — מי שרוצה לצאת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה סה"מ קונטרסים-א קסז, א.

120 אשר עין בעין נראה אתה ה'

משה מבקש שהעמים שמעו "כי עין בעין נראה אתה, הוי", וענגך עומד עליהם. אדמו"ר הזקן מפרש הן את הראייה הגלויה והן את הענן כהתגלות.

Numbers 14:14 במדבר י"ד:י"ד

וְאָמְרוּ אֲלֵי-יֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁמְעוּ כִּי-אַתָּה ה' בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עִין בְּעִין נִרְאָה אֹתָהּ ה' וְעֲנָנָה עֲמִד עֲלֵהֶם וּבַעֲמִד עָנָן אֹתָהּ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבַעֲמִד אֵשׁ לַיְלָה:

they will say to the inhabitants of this land, who have heard that Thou L-RD art in the midst of this people; inasmuch as Thou L-RD art seen face to face, and Thy cloud standeth over them, and Thou goest before them, in a pillar of cloud ;by day, and in a pillar of fire by night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יד, יד.

121 דכולא קמיי

הזוהר מלמד ש"הכול לפנינו נחשב לאין". כאן מדובר באמת כפי שהיא מלמעלה, שהנשמה משתוקקת לראות למטה.

Zohar I, 11b זח"א יא, ב

הערת קה"ת

זח"א יא, ב.

122 כחשיכה כאורה

"גם חושך לא יחשיך ממך ... ולילה כיום יאיר". לפני ה' אין דבר נסתר.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גַּם-חֹשֶׁךְ לֹא-יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כִּיּוֹם יֵאִיר כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלט, יב.

123 מאד — למעלה מבחי' פרסא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה לקו"ת תוריע כד, ג.

124 ע"פ ועשית בגדי קודש

המאמר אומר שאהרן הוא אחד משבעת הרועים, הממשיכים אור אין סוף לנשמות ישראל; בתור איש חסד וכהן גדול הוא ממשיך אהבה רבה, ובגדיו הם לבושים לאהבה זו. מעט לפני כן, באותו עמוד, מדובר ביחודא עילאה, שלפניו "חושך כאור".

הערת קה"ת

תו"א פב, א.

125 ועשית בגדי קדש לאהרן

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת". כאן מילים אלה מציינות את המאמר על בגדי אהרן שבפרשת תצוה.

Exodus 28:2 שמות כ"ח:ב'

וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother, for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

126 עזה כמות אהבה

"שימני כחותם על לבך... כי עזה כמות אהבה... רשפיה רשפי אש שלהבתי". הפסוק מתאר את האהבה הנובעת מהכמיהה להתגלות ה'.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח:ו'

שִׁימֵנִי כַחוֹתֶם עַל-לִבְךָ כַחוֹתֶם עַל-זִרְעוֹךָ כִּי-עֵזָה כַּמּוֹת אֶהְבֶּה קִשָּׁה כְּשֶׂאוֹל קִנְיָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שְׁלֵהֲבֹתֶיהָ:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm; For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ח, ו.

127 רשפי רשפי אש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
שם.

128 לשון רשפי אש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
שה"ש ח, [ו]. [כ].

129 (ועמ"ש — אהבה)

הקטע שם מסביר שמעל היראה העילאה נמצאת אהבה רבה, שאינה באה מעבודתו ומעמלו של האדם אלא נמשכת מלמעלה: כשהוא מגיע ליראה העילאה, האהבה העצומה הזאת באה מאליה — הגפש כלה אל שורשה, באהבה שבתענוגים. הוא מתאר את האהבה הגדולה שבה עוסק הקטע כאן.

הערת קה"ת

הוספה לקמן צו, ג.

130 ועמ"ש סד"ה שימני כחותם

שם מוסבר הפסוק "שימני כחותם על לבך, כי עזה כמות אהבה": כשם שקשה לנפש להיפרד מן הגוף, הכלי שלה, אף שהגוף מחשיך את אורה, כך כנסת ישראל מבקשת שהקשר שלה יישאר כחותם גם בתוך החושך וההסתר, לאחר שאהבת התפילה חלפה. הדברים מתארים את עצמתה של אהבה זו.

הערת קה"ת

לקרית שה"ש מה, ג.

131 פ"ד א'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"נגבה סט' דימינא שירותא דעלמא עילאה סתימא עמיקא לעילא עד א"ס" — אוה"ת בראשית-ז ע' תתתד, א. שם כרך ד דף תרצט, ב. שם תש, ב. יתרו ע' תשעה.

132

רבי אלעזר אומר שמיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, אך שערי דמעות לא ננעלו, שנאמר: "אל דמעתי אל תחרש". התוספת מבססת את הסברה על מאמר זה.

Berakhot 32b:5 ברכות ל"ב ב:ה'

ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, שנאמר: "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי". ואף על פי ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר: "שמעה תפילתי ה' וישועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש".

R. Eleazar also said : From the day the Temple was destroyed, the gates of prayer were locked ; as it is said, "Yea, when I cry and call for help, He shutteth out my prayer" (Lam. iii. 8). But although the gates of prayer are locked, the gates of tears remain unlocked ; as it is said, "Hear my prayer, O L-rd, and give ear unto my cry ; keep not silence at my tears" (Ps. xxxix. 13)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

133 ויאמר ה' אל משה היד ה'

המילים כאן מצטטות את Numbers 11:23. הקטע מופיע למטה.

Numbers 11:23 במדבר י"א כ"ג

ויאמר ה' אל־משה הֲיֵד ה' תִּקְצֹר עֵתָה תִּרְאֶה הֲיִקְרָךְ דְּכָרִי אִם־לֹא: And the L-RD said unto Moses: 'Is the L-RD'S hand waxed short? now shalt thou see whether My word shall come to 'pass unto thee or not

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יא, כג.

134

אותו מאמר של רבי אלעזר מופיע כאן: "שערי דמעות לא ננעלו". הטקסט מציין את שני המקומות.

Bava Metzia 59a:5 בבא מציעא נ"ט א:ה'

אמר רבי אלעזר: מיום ששחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפילה, שנאמר: "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי". ואף על פי ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו, שנאמר: "שמעה תפילתי ה' וישועתי האזינה, אל דמעתי אל תחרש".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

135 אל דמעתי אל תחרש

"שמע תפילתי, הוי', והאזן לזעקתי; אל תחרש לדמעתי". זהו הפסוק שחכמים מביאים כדי להראות את כוחו של הדמעות.

Psalms 39:13 תהילים ל"ט:י"ג

שְׁמָעָה-תְּפִלָּתִי ה' וְשִׁוְעִי הֶאֱזִינָה אֶל־דְּמָעָתִי אֶל־תַּחֲרֹשׁ כִּי גֵר אֲנִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב כְּכֹל־אֲבוֹתַי:

Hear my prayer, O L-RD, and give ear unto my cry; keep not silence at my tears; for I am a stranger with Thee, a sojourner, as all my fathers were

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

136 בדי"ה כי תשמע בקול

זהו המאמר בפרשת ראה שהטקסט מציין. שם מוסבר שתכלית "והיה אם שמוע תשמעו בקול הוי' אלקיכם" היא שאור אין סוף יתגלה על הנפש; זהו "לעשות הישר בעיני הוי'". כמו כן מוסברים שני הייחודים: הייחוד העליון, מלמעלה למטה, שבו "כולא קמיה כלא חשיב", והייחוד התחתון, מלמטה למעלה.

הערת קה"ת

לקמן פ' ראה כג, ד.

137 לעשות הישר בעיני ה'

"כאשר תשמעו בקול הוי' אלקיכם... לעשות הישר בעיני הוי' אלקיכם." פסוק זה פותח את המאמר בפרשת ראה שאליו מתייחס הטקסט.

Deuteronomy 13:19 דברים י"ג:י"ט

כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וְאֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:

when thou shalt hearken to the voice of the L-RD thy G-d, to keep all His commandments which I command thee this .day, to do that which is right in the eyes of the L-RD thy G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

138 עיני הוי' אל צדיקים

"עיני הוי' אל צדיקים, ואוזניו אל שועתם." כאן העיניים העליונות, המתעוררות על ידי הדמעות, פונות אל אלה שלמטה.

Psalms 34:16 תהילים ל"ד:ט"ז

עֵינֵי ה' אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנוֹ אֶל־שׁוֹעֲתָם:

The eyes of the L-RD are toward the righteous, And His ears are open unto their cry

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

139 ועל המשכה זו שבפנימיות נק' עושין רצונו של מקום

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה הנחת הר"פ ע' קנו ובאוה"ת ויקרא-ב ע' תרנו.

140 פקח עיניך וראה

דניאל מתפלל: "הטה אלקי אוזנך ושמע; פקח עיניך וראה את שממותינו." כאן הכוונה לעיניים העליונות, המתעוררות על ידי הדמעות ופונות אל אלה שלמטה.

Daniel 9:18 דניאל ט:י"ח

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזִנְךָ וְשָׁמַע פִּקְחָ עֵינֶיךָ וּרְאֵה שְׁמָמֹתֵינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֵינוּ כִּי לֹא עֲלִצְדָּקֵתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לִפְנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הִרְבִּים:

O my G-d, incline Thine ear, and hear; open Thine eyes, and behold our desolations, and the city upon which Thy name is called; for we do not present our supplications before Thee because of our righteousness, but because of Thy great .compassions

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

141 היתה לי דמעתי

"הייתה לי דמעתי לחם יומם ולילה, באמור אליו כל היום: איה אלקיך?" התוספת מתייחסת לביאור על הפסוק הזה בספר עשרה מאמרות.

Psalms 42:4 תהילים מ"ב:ד

הִתְהַלֵּלִי דַמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָה בְּאֹמַר אֱלֹהֵי כָל־הַיּוֹם אִיֶּה אֱלֹקֶיךָ:

My tears have been my food day and night, while they say 'unto me all the day: 'Where is Thy G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים מב, ד. וראה ביהל אור שם עי קסו שמציין לכאן.

142 איה סופר

"איה סופר? איה שוקל?" כאן מילים אלה הן שם של מאמר העוסק במדרגה הנקראת "איה".

Isaiah 33:18 ישעיהו ל"ג:י"ח

לִבְךָ יִהְיֶה אֵימָה אִיֶּה סֹפֵר אִיֶּה שֹׁקֵל אִיֶּה סֹפֵר אֶת־הַמְּגִדִּים:

Thy heart shall muse on the terror: 'Where is he that counted, where is he that weighed? Where is he that counted the 'towers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

143 ובד"ה כי אתה נרי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א ח, ד. וראה גם לקמן שה"ש טו, ג.

144 כי על כל כבוד

"כי על כל כבוד חופה." כאן מילים אלה הן שם של מאמר העוסק ב"איה מקום כבוד".

Isaiah 4:5 ישעיהו ד:ה'

וּבָרָא ה' עַל כָּל־מְכוֹן הַרְצִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנִגְהָ אֵשׁ לְהִבָּה לְיָלָה כִּי עַל־כָּל־כְּבוֹד הָפָה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

145 שתקנו בתפילת ש"ע סלח לנו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה גם תו"א קיא, ד. לקמן שבת שובה סה, ג.

146 ק"ש שמקבל עול מלכות שמים

המילים כאן מצטטות את Berakhot 13a:21. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 13a:21 ברכות י"ג א:כ"א

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה: לְמָה קִדְּמָה פְּרָשְׁתָּ "שְׁמַע" לִ"וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ" — כְּדִי שִׁקְבֵּל עָלָיו עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם תִּחְלָה, וְאַחֵר כִּךְ מִקְבֵּל עָלָיו עוֹל

מִצוֹת. "וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ" לִ"וְיֹאמְרוּ" — שִׁ"וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ" נוֹהֵג בֵּין בָּיִת וּבֵין כְּלִיָּה, "וְיֹאמְרוּ" אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בָּיִת בְּלִבָּד.

R. Joshua b. Karhah said: Why does the section "Hear, O Israel" precede "And it shall come to pass if ye shall hearken"? So that a man shall first receive upon himself the yoke of the kingdom of heaven, and afterwards receive upon himself the yoke of the commandments. And why does "And it shall come to pass if ye shall hearken" precede "And the L-rd spake" ? Because the former applies both during the .day and night, but the latter during the day only

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות יג, א.

147 אוילים מדרך פשעם

המילים כאן מצטטות את Psalms 107:17. הקטע מופיע למטה.

Psalms 107:17 תהילים ק"ז:י"ז

אֲוִילִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמַעֲוֹנוֹתֵיהֶם תִּעֲנֶנּוּ:

Crazed because of the way of their transgression, And afflicted—ed because of their iniquities

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קז, יז.

148 פשעים אלו המרדים

המילים כאן מצטטות את Yoma 36b:6. הקטע מופיע למטה.

Yoma 36b:6 יומא ל"ו ב:ו'

פְּשָׁעִים אֵלּוּ הַמְּרִידִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "מִלֵּךְ מוֹאֵב פִּשַׁע בִּי", וְאוֹמֵר: "אֲזַ תִּפְשַׁע לִבְנָה בְּעַת הַהִיא". "לְכָל חַטָּאתָם" אֵלּוּ הַשְּׁגָגוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "נִפְשׁ כִּי תִחָטֵּא בַשְּׁגָגָה". וּמֵאַחֵר שֶׁהַתּוֹדָה עַל הַזְּנוּנוֹת וְעַל הַמְּרִידִים חוֹזֵר וּמִתְּוֹדֶה עַל הַשְּׁגָגוֹת!?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יומא לו, ב.

149 בד"ה כנשר יעיר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקריאת האזינו עה, א.

150 והם פשעו בי

המילים כאן מצטטות את Isaiah 1:2. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 1:2 ישעיהו א:ב'

שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר בְּנִים גְּדֹלָתִי וְרוֹמְמָתִי וְהֵם פִּשְׁעוּ כִּי:

Hear, O heavens, and give ear, O earth, For the L-RD hath spoken: Children I have reared, and brought up, And they .have rebelled against Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"א, ב.

151 ומאריך באחד

המילים כאן מצטטות את Berakhot 13b:14-15. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 13b:14-15 ברכות י"ג ב:י"ד-ט"ו

תנא סומכוס אומר: כל המאריך ב"אחד", מאריך לו ימיו ושנותיו. אומר רב אחא בר יעקב: וכדלית. אומר רב אשי: וכלכד שלא יחטוף בחית. רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי [חייא בר אבא], חזיה דהוה מאריך טובא, אומר לקה: קיין דאמליכתיה למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים — תו לא צריכת.

There is a teaching : Symmachus says : Whoever prolongs the pronunciation of the word ehad "one," his days and years are prolonged for him. Rab Aha b. Jacob said : Especially the letter D. Rab Ashe said: Only he must not slur over the letter H. R. Jeremiah was sitting in the presence of R. Hiyva b. Abba, and noticed that he prolonged [the word ehad] exceedingly. He said to him : So long as thou hast proclaimed His Kingship above and below and the four winds of ... heaven

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ברכות יג, ב.

152 פריקת עול מלכות שמים

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken 5562.

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ב ע' ריח כ' שהמרירות בתיקון חצות הוא על פריקת עול. וכ"ה במאמרי אדה"א בהעלותך ע' תתפז.

153 בדיה מה טובו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן בלק עד, א.

154 בזכרנו את ציון

המילים כאן מצטטות את Psalms 137:1. הקטע מופיע למטה.

Psalms 137:1 תהילים קל"ז:א

עלינוהו בבל כל שם ישבנו גס-כרכנו בְּזַכְרֵנו אֶת-צִיּוֹן:

By the rivers of Babylon, There we sat down, yea, we wept, When we remembered Zion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלז, א. ע' אוה"ת מקץ (שמז, ב). ובדיה והשתי כדת תקס"ג ב' בהעלותך עיו"ש [סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקסו — ע"ש]. [כ].

155 בדיה מנורת זהב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לקמן לה, ב.

156 בחכמה אתברירו

הערת קה"ת מפנה לZohar II, 254b למילים האלה.

Zohar II, 254b זח"ב רנד, ב

Leviticus 4:1 ויקרא ד:א

וידבר ה' אל-משה לאמר:

:And the L-RD spoke unto Moses, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה זח"ב רנד, ב. נסמן לעיל ויקרא ד, א.

157 ה' בחכמה

הערת קה"ת מפנה לProverbs 3:19 למילים האלה.

Proverbs 3:19 משלי ג:י"ט

ה' בַּחֲכָמָה יִסַּד-אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה:

The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ג, יט.

158 הגורם לשכר מצוה היא המצוה בעצמה

המילים כאן מצטטות את Tanya, Likkutei Amarim 37:2. הקטע מופיע למטה.

Tanya, Likkutei Amarim 37:2 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"ז:ב'

כ' הגורם שכר המצוה - היא המצוה בעצמה, כ' בעשייתה, ממשיך האדם גילוי אור-אין-סוף ברוך-הוא מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עולם הזה, בדבר שהיה תחלה תחת ממשלת קליפת נוגה ומקבל חיותה ממנה, שהם כל דברים הטהורים ומוותרים שנעשית בהם המצוה מעשית, כגון: קלף התפילין ומזוזה וספר תורה, וכמאמר רבותינו זכרונם-לברכה: "לא הוכשר למלאכת שמים אלא טהורים ומוותרים בפיה". וכן אֶתְרוּג שְׂאִינו עֲרֵלָה,

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה תניא פל"ז ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

159 ללחם שהיא התו'

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 70:5. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 70:5 בראשית רבה ע:ה'

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש - עקילס הגר נכנס אצל ר' אליעזר אמר לו: הרי כל שבחו של גר, שנאמר (דברים י'): ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה! אמר לו: וכי קלה היא בעיניך, דבר שנתחבט עליו אותו זקן, שנאמר: ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ובא זה והושיטו לו בקנה. נכנס אצל רבי יהושע אמרו לו תלמידיו: רבי! דבר שנתחבט עליו אותו זקן, את מושיטו לזה בקנה! התחיל מפייסו בדברים. לחם, זו תורה, דכתיב (משלי ט): לכו לחמו בלחמי. שמלה, זו טלית, זכה אדם לתורה, זכה לטלית, ולא ...

And will give me bread to eat, and a garment to wear" (Gen-esis 28:20) - Akilas the proselyte entered to Rabbi Eliezer, he said to him: 'Is this all the benefit of the proselyte, as it is stated: "And loves the stranger, to give him food and a garment"' (Deuteronomy 10:18). He said to him: 'Is it insignif-

icant in your eyes, the item regarding which this elder pondered, as it is stated: "And will give me bread to eat, and a ... garment to wear"? But this proselyte comes and He

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת
ב"ר ע, ה.

160 והגית בו יומם ולילה

המילים כאן מצטטות את Joshua 1:8. הקטע מופיע למטה.

Joshua 1:8 יהושע א:ח'

לא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכְּתוּב בוּ כִּי־אָז תִּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכְךָ וְאָז תִּשְׁכַּל:

This book of the law shall not depart out of thy mouth, but thou shalt meditate therein day and night, that thou mayest observe to do according to all that is written therein; for then thou shalt make thy ways prosperous, and then thou shalt have good success

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהושע א, ח.

161 בד"ה ושבתה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

לקו"ת אחרי מ, ד. ראה לקו"ש חט"ו ע' 358.

162 י"ג מדות שהתו' נדרשת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"כ ר"פ ויקרא.

163 י"ג מדות הרחמים

הערת קה"ת מפנה ל Exodus 34:6 למילים האלה.

Exodus 34:6 שמות ליד:ו'

הערת קה"ת

שמות לד, ו-ז.

164 מים תחתונים בוכים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ו ת"ה (יט, ב). תוסי' הרא"ש (הדר זקנים) בראשית בתחלתו. בחיי ויקרא ב, יג.

165 כתית למאור

המילים כאן מצטטות את Exodus 27:20. הקטע מופיע למטה.

Exodus 27:20 שמות כ"ז:כ'

וְאֵתָה תִּצְוֶה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָה כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

And thou shalt command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כז, כ.

166 והזיתים הם מרים

המילים כאן מצטטות את Sanhedrin 108b:19. הקטע מופיע למטה.

Sanhedrin 108b:19 סנהדרין ק"ח ב:י"ט

אָמַר רַב חֲנָנִי בַּר בִּינְיָמִן: אָמַר לָקָה אֱלִיעֶזֶר לְשֵׁם רַבָּא, כְּתִיב: "לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ מִן הַתְּכָה". אֲתוּן הֵיכָן הָיִיתוּ? אָמְרוּ לָקָה: צֶעַר גְּדוּל הָיָה לָנוּ בְּתִיבָה. בְּרִיָּה שְׁדִרְכָּה לְהֶאֱכִילָהּ בַּיּוֹם - הָאֶכְלָנוּהָ בַּיּוֹם, שְׁדִרְכָּה לְהֶאֱכִילָהּ בַּלַּיְלָה - הָאֶכְלָנוּהָ בַּלַּיְלָה. הָאִי זָקִיתָא לָא הָוָה יָדַע אָבָא מַה אָכְלָה. יוֹמָא חַד הָוָה יָתִיב וְקָא פְּאִלֵּי רְמוּנָא, נָפַל תּוֹלְעָתָא מִינָּהּ אָכְלָה. מִיכָן וְאֵילָךְ הָוָה גָּבִיל לָהּ חֵיזְרָא, כִּי מִתְּלַע אָכְלָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

להעיר מעירובין יח, ב תוד"ה מרורין. וש"ג. וראה חדא"ג מהרש"א סנהדרין קח, ב ד"ה יהיו. ראה תו"א פא, ג.

167 להיות שפל רוח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה אבות ד, י.

168 ונפשי כעפר לכל תהי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תפלת אלקי נצור.

169 דהנה כתיב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת בראשית-ד דף תשעט, ב.

170 כשמן הטוב על הראש

המילים כאן מצטטות את Psalms 133:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַנֶּזֶק וְזָקוֹן־אֶהְרֶן שִׁירָד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

171 הלכות התו' שנק' קוצותיו תלתלים

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 5:11. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 5:11 שיר השירים ה:י"א

רֹאשׁוֹ כְּתָם פָּז קוֹצוֹתָיו תִּלְתָּלִים שְׁחֹרוֹת כְּעוֹרֵב:

His head is as the most fine gold, His locks are curled, And black as a raven

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Shir HaShirim Rabbah 5:7 שיר השירים רבה ה:ז'

מְצָאֵנִי הַשְּׁמֶרִים הַסֹּכְבִּים בְּעִיר, זֶה (עזרא ה, ג): תִּתְּנִי פֶתַח עֶבֶר נִהְרָה וְחִבְרָיו. הַכּוֹנֵי פְּצְעוֹנִי, (עזרא ד, ו): כְּתָבוּ שִׁטְנָה עַל יֶשְׁבִּי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָּיִם. נִשְׂאוּ אֶת רִדְיָי מַעְלֵי שְׁמָרֵי הַחֲמוֹת, חוֹמוֹתֶיהָ שֶׁל יְרוּשָׁלָּיִם. אָמַר רַבִּי אָבָא בַּר כְּהֵנָא לְשַׁעֲבַר הִתְּנָה נִבְנָה הַחוּמָה אֲכָן שְׁמוּנָה אַמּוֹת, וְאֲכָן עֶשֶׂר אַמּוֹת, בְּרֵם הָכָא (עזרא ה, ח): וְהוּא מִתְּבַנָּא אֲכָן גָּלְל, וְאֲכָן

דגלגול. דבר אחר מצאני השמרים, שבטו של לוי, דכתיב בהו (דברים לג, ט): כי שמרו אמרתך. הסבכים בעיר, היאך ...

The sentries patrolling the city found me, they struck me, “they wounded me; the guards of the walls took my mantle from upon me” (Song of Songs 5:7). “The sentries patrolling the city found me” – these are “Tatenai, the governor of Avar Nahara” (Ezra 5:3) and his associates. “They struck me, they wounded me” – “they wrote an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem” (Ezra 4:6). “The guards of the walls took my mantle from upon me” – the walls of ... :Jerusalem. Rabbi Abba bar Kahana said

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

שה"ש ה, יא. ראה שהש"ר ה, ז.

172 שמן . . שהוא בחי חכמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מא"א אות ש' סמ"ח.

173 נזכר ב"פ זקן

הערת קה"ת מפנה ל Song of Songs 3:2 למילים האלה.

Song of Songs 3:2 שיר השירים ג:ב'

אקמה נא ואסובכה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו:

I will rise now, and go about the city, In the streets and in' the broad ways, I will seek him whom my soul loveth.' I sought him, but I found him not

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה לקמן שה"ש ג, ב. אוה"ת נצבים ע' ארעה.

174 התורה שהיא בחי שערות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה תו"א קי, ב.

175 התו נקי משל הקדמוני

הערת קה"ת מפנה I Samuel 24:13 למילים האלה.

I Samuel 24:13 שמואל א כ"ד:י"ג

ישפט ה' ביני ובינה ונקמני ה' ממך וידי לא תהיה־בָּהּ:

The L-RD judge between me and thee, and the L-RD avenge me of thee; but my hand shall not be upon thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ש"א כד, יג. וברש"י שם. וברש"י משפטים כא, יג.

176 כתלג חיור

המילים כאן מצטטות את Daniel 7:9. הקטע מופיע למטה.

Daniel 7:9 דניאל ז:ט'

הִזֵּה הָיוּת עַד דִּי כְרִסְוֹן רְמִיו וְעֵתִיק יוֹמִין יִתֵּב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּ חֲזָר וּשְׁעָר רֵאשָׁה כְּעֶמֶר נָקָא כְּרִסְיָה שְׂכִבִּין דִּי־נֹר גְּלִילוּהִי נֹר דְּלָק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair

of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, ט.

177 והחכמה תחי

המילים כאן מצטטות את Ecclesiastes 7:12. הקטע מופיע למטה.

Ecclesiastes 7:12 קהלת ז:י"ב

כי בצל החכמה בצל הכסף ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה:

For wisdom is a defence, even as money is a defence; but the excellency of knowledge is, that wisdom preserveth the life of him that hath it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ז, יב.

178 שמן משחת קדש

המילים כאן מצטטות את Exodus 30:25. הקטע מופיע למטה.

Exodus 30:25 שמות ל:כ"ה

ועשית אתו שמן משחת־קדש רחם מרקחת מעשה רחם שמן משחת־קדש יהיה:

And thou shalt make it a holy anointing oil, a perfume compounded after the art of the perfumer; it shall be a holy anointing oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ל, כה. לא.

179 בד"ה צאינה וראינה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן שה"ש כא, ג ואילך.

180 חכים ולא בחכי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

181 ואנשי קדש תהיון לי

המילים כאן מצטטות את Exodus 22:30. הקטע מופיע למטה.

Exodus 22:30 שמות כ"ב:ל'

ואנשי־קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכו אתו:

And ye shall be holy men unto Me; therefore ye shall not eat any flesh that is torn of beasts in the field; ye shall cast it to the dogs

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כב, ל.

182 עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם

המילים כאן מצטטות את Bava Batra 75b:3-4. הקטע מופיע למטה.

Bava Batra 75b:3-4 בבא בתרא ע"ה ב:ג-ד'

ואמר רבה אמר רבי יוחנן: עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו". ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: שלשה נקראו על שמו של הקדוש ברוך הוא, ואלו הן: צדיקים, ומשיח, וירושלים. צדיקים – הא דאמרן. משיח – דכתיב: "וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו". וירושלים – דכתיב: "סביב שמנה עשר אלה, ושם העיר מיום ה' שמה", אל תקרי "שמה" אלא "שמה". ...

R' Shmuel bar Nachmani said in the name of R' Yochanan: three are called by the name of the Holy One, and they are: the righteous, the Messiah and Jerusalem. The righteous, as we said above. The Messiah, as it is written "...this is his name that he shall be called, The L-rd is our righteousness." (Jeremiah 23:6) Jerusalem, as it is written "All around it amounts to 18,000; and the name of the city from that day will be "The L-rd is There." (Ezekiel 48:35)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

הערת קה"ת

ב"ב עה, ב.

183 באג"ה סדי"ה להבין מ"ש בפע"ה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

דף קנו, א.

184 חסד . ימינו של הקב"ה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

185 חסד עולם

המילים כאן מצטטות את Isaiah 54:8. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 54:8 ישעיהו נ"ד:ח'

בשצף קצף הסתרתני פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך Havayah

In a little wrath I hid My face from thee for a moment; But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the L-RD thy Redeemer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נד, ח.

186 רב חסד

המילים כאן מצטטות את Exodus 34:6. הקטע מופיע למטה.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו'

ועבר ה' עלינו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורחמים ואמת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Numbers 14:18 במדבר י"ד:י"ח

ה' ארך אפים ורחמים גדול ופושע ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים על-שלישים ועל-רבעים:

The L-RD is slow to anger, and plenteous in lovingkindness, forgiving iniquity and transgression, and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, upon the third and upon the fourth generation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות לד, ו. במדבר יד, יח.

187 כי חפץ חסד הוא

המילים כאן מצטטות את Micah 7:18. הקטע מופיע למטה.

Micah 7:18 מיכה ז:י"ח

מי-אל כמוך נשא עון ועבר על-פשע לשארית נחלתו לא-יהזיק לעד אפו כי-חפץ חסד הוא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He delighteth in mercy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מיכה ז, יח.

188 חסד דקשוט

הערת קה"ת מפנה לב Zohar III, 133b למילים האלה.

Zohar III, 133b זח"ג קלג, ב

הערת קה"ת

זח"ג קלג, ב.

189 חסד של אמת

המילים כאן מצטטות את Genesis 47:29. הקטע מופיע למטה.

Genesis 47:29 בראשית מ"ז:כ"ט

ויקראו ימיי-ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אס-נא מצאתי חן בעיניך שים-נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל-נא תקברני במצרים:

And the time drew near that Israel must die; and he called his son Joseph, and said unto him: 'If now I have found favour in thy sight, put, I pray thee, thy hand under my thigh, and deal kindly and truly with me; bury me not, I pray thee, in Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה בראשית מז, כט.

190 אמת ה' לעולם

המילים כאן מצטטות את Psalms 117:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 117:2 תהילים קי"ז:ב'

כי-גבר עלינו חסדו ואמת- Havayah לעולם הלו-קה:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיז, ב.

191 חיד הגדולה

המילים כאן מצטטות את Exodus 14:31. הקטע מופיע למטה.

Exodus 14:31 שמות י"ד:ל"א

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־ה'

וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עָבְדוּ:

And Israel saw the great work which the L-RD did upon the Egyptians, and the people feared the L-RD; and they believed in the L-RD, and in His servant Moses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יד, לא.

192 בדיה פ' נסכים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן פ' שלח מא, א. ושם מציין גם לתור"א ד"ה וארא אל אברהם.

193 האומר אין לי אלא תי

המילים כאן מצטטות את Yevamot 109b:4-5. הקטע מופיע למטה.

Yevamot 109b:4-5 יבמות ק"ט ב:ד-ה'

עֲרַבִּי שְׁלֻצִיּוֹן — דְּעֻבְדֵּי שְׁלוֹף דּוּץ. תּוֹקֵעַ עֲצָמוֹ לְדָבָר הַלֵּכָה — דִּתְנִיָּא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁיטָא! אָלָא: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אָלָא תוֹרָה — אֵין לוֹ אָלָא תוֹרָה. הָא נָמִי פְּשִׁיטָא! אָלָא דְאִפִּילוּ תוֹרָה אֵין לוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב פֶּפְא, אָמַר קְרָא: "וְלִמְדַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם" — כָּל שֶׁיִּשְׁנֹו בְּעִשְׂיָה יִשְׁנֹו בְּלִמְיָדָה, כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּעִשְׂיָה אֵינוֹ בְּלִמְיָדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות קט, ב.

194 מקרב איש ולב עמוק

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תהלים (סד, ז) ושם איי "וקרב". [כ].

195 אליו ולא למדותיו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

הובא בפרדס של"ב רפ"ב בשם הספרי. ע' בדיה להבין מ"ש באוצ"ח בהוספות (נא, ג) ודה"ק שם "כהובא בפרדס בסופו" עכלה"ט. ובכ"מ איי "בספרי", ובאמת לי שם. ושם בפרדס של"ב פ"ב הביאו "מספרי" אבל אדמו"ר בדיוק השמיט תי "מספרי" מטעם הנ"ל ע"כ . . . וכתב בלשונו הטהור כהובא בפרדס. [כ].

196 באור פני מלך חיים

המילים כאן מצטטות את Proverbs 16:15. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 16:15 משלי ט"ז:ט"ו

בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעָב מִלְּקוֹשׁ:

In the light of the king's countenance is life; And his favour is as a cloud of the latter rain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי טז, טו.

197 כמים הפנים לפנים

המילים כאן מצטטות את Proverbs 27:19. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 27:19 משלי כ"ז:י"ט

כַּמֵּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כִּן לִבִּי־הָאָדָם לָאָדָם:

As in water face answereth to face, So the heart of man to man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כז, יט.

198 בדיה כי תצא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקרית פ' תצא לו, ב.

199 ביאור על הנ"ל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בסה"מ — תקס"ב ע' רכא — הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. שם כרך ב ע' תנח הנחה אחרת.

200 שמן זית זך כתית

המילים כאן מצטטות את Exodus 27:20. הקטע מופיע למטה.

Exodus 27:20 שמות כ"ז:כ'

וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כִּתִּית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

And thou shalt command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כז, כ.

201 כי השמן הוא חכמה סתימאה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה המשך בששה"ק תער"ב ח"ב ע' תתצא.

202 שמן משחת קדש

המילים כאן מצטטות את Exodus 30:25. הקטע מופיע למטה.

Exodus 30:25 שמות ל':כ"ה

וַעֲשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֶקֶחַ מִרְקַחַת מַעֲשֶׂה רֶקֶחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

And thou shalt make it a holy anointing oil, a perfume compounded after the art of the perfumer; it shall be a holy anointing oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ל, כה.

203 שהוא מקור ושרש להתהוות החכמה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת בהעלותך ע' שלב.

204 קדש הוא חכי דאצי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה מא"א אות ק' ס"ז.

205 כמ"ש באגה"ק ס"י כח

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Iggeres HaKodesh.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן חוקת ס, ג. בלק סט, ג. שה"ש מח, א. ובליקוט פי' באגה"ק.

206 כשמן הטוב כו' יורד על הזקן

המילים כאן מצטטות את Psalms 133:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כִּשְׁמֵן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְיֶה עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

207 תלי תלים של הלכות

המילים כאן מצטטות את Menachot 29b:6-7. הקטע מופיע למטה.

Menachot 29b:6-7 מנחות כ"ט ב:ו-ז'

אמר רבא שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ"ז ג"ץ אמר רב אשי חזינא להו לספרי דווקני דבי רב דחטרי להו לגגיה דחיי"ת ותלו ליה לכרעיה דה"י חטרי להו לגגיה דחיי"ת כלומר חי הוא ברומו של עולם ותלו ליה לכרעיה דה"י כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מרי אמי מאי דכתיב (ישעיהו כו, ד) בטחו ב"י עדי עד כי ביה י"י צור עולמים אמר ליה כל התולה בטחוננו בהקב"ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות כט, ב. רש"י שה"ש ה, טז. [כ].

208 בלק"ת שעיקר ענין העלאת הנרות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בטעמי המצות (בד"ה מצות הדלקת הנרות).

209 המנורה הי' בדרום

המילים כאן מצטטות את Exodus 26:35. הקטע מופיע למטה.

Exodus 26:35 שמות כ"ו:ל"ה

וְשַׁמֶּת אֶת־הַשְּׁלֶחֶן מִחוּץ לַפֶּרֶכֶת וְאֶת־הַמִּגְרָה נֹכַח הַשְּׁלֶחֶן עַל צִלְע הַמִּשְׁכָּן תִּימָנָה וְהַשְּׁלֶחֶן תִּתֵּן עַל־צִלְע צָפוֹן:

And thou shalt set the table without the veil, and the candlestick over against the table on the side of the tabernacle toward the south; and thou shalt put the table on the north side.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה שמות כו, לה.

210 ועיין מ"ש לעיל מענין הנגבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

כט, ג.

211 ברבות לך לך פלי"ט

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

בסוף הפי. "מחקה והולך ומכוון כנגד בהמ"ק" — אוה"ת בראשית-ד דף תרצט, ב. יתרו ע' תשעו.

212 ובזח"א שם (ד"פ ע"א

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת יתרו ע' תשעה.

213 בזח"ב ר"פ יתרו (דס"ז ב')

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה לעיל ל, א. אוה"ת בראשית-ד דף תרצט, ב. יתרו ע' תשעה.

214 בד"ה שוש אשיש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקו"ת נצבים מח, א.

215 זח"ג פי' במדבר (דקי"ח ע"ב)

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Biurei HaZohar.

הערת קה"ת

ביאור המאמר — ראה ביאורו"ז להצ"צ-א ע' תנא. שם ע' תנו.

216 ירושלים הבנוי

הערת קה"ת מפנה Psalms 122:3 למילים האלה.

Psalms 122:3 תהילים קכ"ב:ג'

הערת קה"ת

תהלים קכב, ג.

217 בזהר וישב (דקפ"ג סע"ב)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

נתבאר ביהל אור ע' תפ.

218 בד"ה אלה פקודי המשכן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פקודי ד, א.

219 בזהר פקודי (דף ר"ס סע"ב)

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן דרושים ליוהכ"פ עא, ב. אוה"ת בשלח ע' תרלו.

220 בזהר ויחי (דרמ"א ע"א)

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Biurei HaZohar.

הערת קה"ת

ראה ביאורו"ז להצ"צ-א ע' תנג. נזכר גם לעיל פי' צו יז, א.

221 ובפי פקודי (דרכ"א ב')

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
"פ"י שם י"ה הוא עדות לישראל" — יהל אור ע' תפג.

222 דרכ"ט ב'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
"פ"י עדות לישראל דא רזא דשמא קדישא דאקרי עדות כד"א ועדותיו זו אלדמם" — יהל אור ע' תפג.

223 בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לעיל פ' צו יב, ב ואילך.

224 ע"פ מאמר רז"ל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
סוף חגיגה. [כ].

225 לכל נשיא קרבן בפ"ע

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
ראה לקמן ברכה צח, ג. תו"א ח, ב. אוה"ת במדבר ע' לג. נשא ע' רנד.

226 שנקרע הים ל"ב גזרים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תנחומא בשלח יו"ד. פדריא מ"ב.

227 והניף ידו על הנהר

המילים כאן מצטטות את Isaiah 11:15. הקטע מופיע למטה.
Isaiah 11:15 ישעיהו י"א:ט"ו
וְהִנֵּה ה' אֵת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם וְהִנִּיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בְּעֵינִים רֹחוֹ וְהָקֵהוּ
לְשִׁבְעָה נָחְלִים וְהִדְרִיךְ בְּנָעָלִים:
And the L-RD will utterly destroy the tongue of the Egyptian
sea; And with His scorching wind will He shake His hand
over the River, And will smite it into seven streams, And
cause men to march over dry-shod
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י י"א, טו.

228 ומבואר במ"א ע"פ זה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לעיל פ' צו יז, א.

229 שאז"ס מלוכש בחכמה

הערת קה"ת מפנה לProverbs 3:19 למילים האלה.
Proverbs 3:19 משלי ג':י"ט
ה' בְּחִכְמָה יִסְד־אֶרֶץ כֹּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה:
The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding
He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
כמ"ש ה' בחכמה (משלי ג, יט).

230 ולפי שגילוי זה שבחכמה נמשך מבחי' ז"ת דעתיק

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
מובא באוה"ת תרומה ע' איתפה.

231 בעבר הנהר ישבו

המילים כאן מצטטות את Joshua 24:2. הקטע מופיע למטה.
Joshua 24:2 יהושע כ"ד:ב'
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כְּה־אָמַר ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ
אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבִרְהָם וְאַבְי נְחוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹקִים אֲחֵרִים:
And Joshua said unto all the people: 'Thus saith the L-RD,
the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the
River, even Terah, the father of Abraham, and the father of
Nahor; and they served other gods
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
יהושע כד, ב.

232 בביאור ע"פ יהודה אתה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א מה, ד.

233 בהעלותך את הנרות

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur.
HaZaken 5563
הערת קה"ת
בסה"מ תקס"ג כרך ב ע' תקנג ב' הנחות. הנוסחא שני' הוא הנחת כ"ק
אדה"א. להתחלת המאמר הפי' דרש"י ראה גם סה"מ תקס"ו ע' רמב. סה"מ
תרל"ה כרך ב ע' שכט ואילך. סה"ת תרנ"ד ע' שיח ואילך. עוד הנחה נדפסה
מגוכתי"ק הצ"צ באוה"ת במדבר-ו ע' איתשדמ. שם כרך ה ע"א איתקפה. ראה
באוה"ת פ' בהעלותך ע' שנג. מאמר כ"ק אדה"א שמיוסד על מאמר זה
בסה"מ אדה"א ע' תתצד. ובהרחב הביאור שם ע' תתקיד. כמה ענינים
מהמאמר נתבארו בד"ה לרוח שמניך — בסה"מ אדה"א כתובים-ב ע' יא.

234 בהעלותך את הנרות

המילים כאן מצטטות את Numbers 8:2. הקטע מופיע למטה.
Numbers 8:2 במדבר ח':ב'
דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוָה
יֹאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:
Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest'
the lamps, the seven lamps shall give light in front of the
'candlestick
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
במדבר ח, ב.

235 חלשה דעתו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
נתבאר בשיחת ש"פ בהעלותך תשמ"ח.

236 ועי' במדרש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ריש הפרשה (טו, ג) ובאבה"ש.

237 הצאן ובקר ישחט להם

המילים כאן מצטטות את Numbers 11:22. הקטע מופיע למטה.

Numbers 11:22 במדבר י"א:כ"ב

הַצֶּאֱן וּבְקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצֵּא לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֹף לָהֶם וּמִצֵּא לָהֶם:

If flocks and herds be slain for them, will they suffice them?
or if all the fish of the sea be gathered together for them, will
they suffice them?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יא, כב.

238 שכל נשיא העלה שבטו על ידי קרבנו

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת נשא ע' רנד.

239 ע"ה אסור לאכול בשר

המילים כאן מצטטות את Pesachim 49b:3. הקטע מופיע למטה.

Pesachim 49b:3 פסחים מ"ט ב:ג

תנאי, רבי אומר: עם הארץ אסור לאכול בשר, (בהמה) שנגמר: "זאת
תורת הבהמה והעוף": כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה
ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

פסחים מט, ב. ראה לקו"ש ח"ב ע' 455.

240 שאינו יכול להעלות את הבשר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה קונטרס אחרון ע' קנז. ולקמן פב, ב.

241 רפ"ו דברכות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מ, סע"א.

242 אר"נ עד דלא אכילנא

הערת קה"ת מפנה Bava Kamma 72a למילים האלה.

Bava Kamma 72a בבא קמא ע"ב א

הערת קה"ת

בי"ק עב, א. וראה ד"ה באתי לגני תשי"ב סע"א.

243 החיות נושאות את הכסא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שמו"ר ספכ"ג. ועל"ק פ' שלח (מא, סע"ד). וש"נ. וע"ל במדבר (יד, רע"ב).
[כ].

244 ועל הכסא . . כמראה אדם

המילים כאן מצטטות את Ezekiel 1:26. הקטע מופיע למטה.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א':כ"ו

וּמִמֶּנּוּ לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ כְּמֶרְאֵה אֲבֻרְסָפִיר דְּמוּת כֶּסֶף וְעַל דְּמוּת
הַכֶּסֶף דְּמוּת כְּמֶרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה:

And above the firmament that was over their heads was the
likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone;
and upon the likeness of the throne was a likeness as the ap-
pearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, כו.

245 שנקרא אדם א' הוא בחי' מחשבה וד' דבור מ' מעשה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur.

HaZaken.

הערת קה"ת

וכ"ה במאמרי אדה"ו על התורה ח"ב ע' תתנ. ובביאורו"ז להצ"צ-א ע' שכח.

246 והנה הבשר הוא מבחי' גבורות

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן פ' פנחס עז, ד שהתהוות הבשר מן הדם. וראה גם בלקו"ש
חט"ו ע' 358 הערה 63.

247 בוערות כמראה הלפידים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם א, יג.

248 ע"פ וגלחה את ראשה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן לקו"ת כי תצא לו, ג.

249 אבל התלמיד חכם

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לקמן מטות פב, ב.

250 ונחנו מה

הערת קה"ת מפנה לExodus 16:7 למילים האלה.

Exodus 16:7 שמות ט"ז:ז

וּבִקֹּר וְרֵאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד ה' בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם עָלֵה' וְנָחֲנוּ מָה כִּי
תִּלְיִנוּ עָלֵינוּ:

and in the morning, then ye shall see the glory of the L-RD;
for that He hath heard your murmurings against the L-RD;
'?and what are we, that ye murmur against us

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טז, ז-ח.

251 סדי"ה והיה מידי חודש בחדשו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקו"ת ברכה צו, ד.

252 ויאמר משה שש מאות אלף

המילים כאן מצטטות את Numbers 11:21. הקטע מופיע למטה.

Numbers 11:21 במדבר י"א:כ"א

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בִקְרִבֹּו וְאַתָּה אֹמְרָת בְּשָׂר אֲתֹן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים:

And Moses said: 'The people, among whom I am, are six hundred thousand men on foot; and yet Thou hast said: I will give them flesh, that they may eat a whole month

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יא, כא.

253 שהיו ג"כ מבחי' יסוד אבא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

בענין משה שהוא יסוד אבא, ראה בארוכה בלקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.

254 ולכן צריכין שחיטה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה מאמרי אדח"א במדבר-ג ע' תתקלד.

255 (ועי' בלקי"ת . . ובפי' שמיני)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בטעמי המצות.

256 לבי ובשרי ירננו

המילים כאן מצטטות את Psalms 84:3. הקטע מופיע למטה.

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג

נִכְסְפָה וְגַם־פִּלְתָּה נַפְשִׁי לְחִצְרוֹת ה' לִבִּי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֶל־אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פד, ג.

257 בד"ה וארשתיה לו

הערת קה"ת מפנה ל Numbers 8:2 למילים האלה.

Numbers 8:2 במדבר ח:ב

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוֹרָה יֹאירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the 'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר ח, ב ואילך.

258 ההרים רקדו

המילים כאן מצטטות את Psalms 114:4. הקטע מופיע למטה.

Psalms 114:4 תהילים קי"ד:ד

הַהָרִים רָקְדוּ כְּאִילִים גְּבָעוֹת כְּבְנֵי־צֹאן:

The mountains skipped like rams, The hills like young .sheep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיד, ד.

259 פסחים (דקיי"ח ע"ב)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

צ"ל קיח, א (ברשי"י ד"ה ההרים).

260 ועמש"ל בד"ה ענין שניתנה תורה על הר סיני

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר טו, ג.

261 והי' מדי חודש

המילים כאן מצטטות את Isaiah 66:23. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדִּי שָׁבָת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר ה'

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י סו, כג.

262 השומן — שמן הוא בחי' חכמה

המילים כאן מצטטות את Menachot 85b:13-14. הקטע מופיע למטה.

Menachot 85b:13-14 מנחות פ"ה ב:י"ג-י"ד

גמ' (שמואל ב יד, ב) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה מאי שנה תקועה אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בהן: תנו רבנן (דברים לג, כד) וטובל בשמן רגלו זה חלקו של אשר שמושר שמן כמעין אמרו פעם אחת נצרכו להן אנשי לודקיא בשמן מינו להן פולמוסטוס אחד אמרו לו לך והבא לנו שמן במאה ריבוא

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

Tanya, Likkutei Amarim 53:6 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ג:ו' וְהוּא שְׁאֵמֶר הַיְנוּקָא: "דְּנִהוּרָא עִילָאָה דְּאֶדְלִיק עַל רִישִׁיהּ" הִיא שְׂכִינְתָא - "אֶצְטְרִיךְ לְמִשְׁחָא", פִּירוּשׁ, לְהַתְלַבֵּשׁ בְּחֻכְמָה, הַנִּקְרָאת "שְׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ", כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֹהַר, וְ"אֵינִן עוֹבְדִין טְבִינ" - הֵן תְּרִי"ג מִצְוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מִחֻכְמַתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּדִּי לְאַחֲזוֹ אוֹר הַשְּׂכִינָה בַּפְתִּילָה, הִיא נֶפֶשׁ הַחַיּוֹנִית שֶׁבְּגוּף, הַנִּקְרָאת פְּתִילָה עַל דֶּרֶךְ מִשְׁל. כִּי, כְּמוֹ שֶׁבִּנְר הַגִּשְׁמִי, הָאוֹר מֵאִיר עַל יְדֵי כָלִיוֹן וּשְׂרִיפַת הַפְתִּילָה הַנִּהְפָּכֶת לְאֵשׁ, כֶּךָ, אוֹר הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עַל נֶפֶשׁ ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

מנחות פה, ב. תניא פנ"ג.

263 חכים ולא בחכ' ידיעא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

264 יסוד אבא ארוך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה הנסמן לקמן תצא לו, א.

265 ע"פ כי אתה נרי ה'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א

266 ובר"ה ת"ר מצות נר חנוכה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א

267 משחרב ביהמ"ק שולחנו ש"א

הערת קה"ת מפנה Berakhot 55a למילים האלה.
Berakhot 55a ברכות נ"ה א
הערת קה"ת
ברכות נה, א.

268 י"ב בקר שלשה פונים צפונה

הערת קה"ת מפנה Zohar I, 259b למילים האלה.
Zohar I, 259b זח"א רנט, ב
הערת קה"ת
מ"א ז, כה. ראה זח"א רנט, ב. תו"א כה, א. קג, א.

269 ששם עלו שבטים

המילים כאן מצטטות את Psalms 122:4. הקטע מופיע למטה.
Psalms 122:4 תהילים קכ"ב:ד'
ששם עלו שבטים שבטי"קה עדות לישראל להודות לשם ה'
Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the L-RD
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהלים קכב, ד.

270 ואימא מקננא בכורסייא

המילים כאן מצטטות את Tanya, Likkutei Amarim 39:4. הקטע מופיע למטה.
Tanya, Likkutei Amarim 39:4
ל"ט:ד'
ולכן, זאת היא עבודת המלאכים תמיד, יומם ולילה לא י שקוטו, לעמוד ביראה ופחד וכו', והיינו, כל מחנה גבריאל שמהשמאל, ועבודת מחנה מיכאל היא האהבה כו'. אבל בעולם הגריאה מאירות שם חכמתו וביתנו ודעתו של אי"סוף ברוך-הוא, שהן מקור המדות ואם ושרש להן, וכדאיתא בתיקונים ד"אימא עילאה מקננא בתלת ספירן בכרסיא", שהוא עולם הגריאה.
Kehot Publication Society (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ת"ו ת"ו (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג. שער דרושי אבי"ע פ"ג. תניא פלי"ט.

271 אבא יסד ברתא

הערת קה"ת מפנה Zohar III, 248a למילים האלה.
Zohar III, 248a זח"ג רמח, א
הערת קה"ת
זח"ג רמח, א. רנו, ב.

272 שהחכמה היא בחי' אין

המילים כאן מצטטות את Tanya, Likkutei Amarim 18:9-10. הקטע מופיע למטה.
Tanya, Likkutei Amarim 18:9-10 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים י"ח:ט"ו
הנה, החכמה היא מקור השכל וההבנה, והיא למעלה מהבינה שהוא הבנת השכל והשגתו, והחכמה - היא למעלה מההבנה וההשגה, והיא מקור להן. והו' לשון חכמה - "כ"ח מ"ה", שהוא מה שאינו מושג ומוכן, ואינו נתפס בהשגה עדיין, ולכן מתלבש בה אור-אין-סוף ברוך-הוא דלית מחשבה תפיסא בקה כלל.
Kehot Publication Society (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ראה תניא פ"ח ובליקוט פ"י לשם.

273 אבא דמקנן באצי'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim 5703.
הערת קה"ת
ראה ניצוצי אורות לזח"ג ק"ו, א. הערה בסה"מ תש"ג ע' 133.

274 עיין בלקו"ת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
להאריז"ל.

275 ע"פ להקריב לי במועדו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לקמן פ' פנחס עו, ב.

276 בבה"ז ר"פ ויצא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לאדה"א טז, ג.

277 אהל בל יצען

המילים כאן מצטטות את Isaiah 33:20. הקטע מופיע למטה.
Isaiah 33:20 ישעיהו ל"ג:כ'
הנה ציון קרית מועדנו עינינו תראינה ירושלם נה שאנן אהל בלי'צען בלי'סע יתדתינו לנצח וכל-חבליו בלי'נתקו:
Look upon Zion, the city of our solemn gatherings; Thine eyes shall see Jerusalem a peaceful habitation, A tent that shall not be removed, The stakes whereof shall never be plucked up, Neither shall any of the cords thereof be broken.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י לג, ב.

278 ויהי בערב ותעל השליו

המילים כאן מצטטות את Exodus 16:13. הקטע מופיע למטה.

Exodus 16:13 שמות ט"ז:י"ג

וַיְהִי בַעֲרֵב וַיַּעַל הַשְּׁלִי וַתֵּכֶס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבִבְקָר הָיְתָה שִׁכְבַּת הַטֵּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה:

And it came to pass at even, that the quails came up, and covered the camp; and in the morning there was a layer of dew round about the camp.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טז, יג.

279 חכמות בחור תרונה

המילים כאן מצטטות את Proverbs 1:20. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 1:20 משלי א:כ'

חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְנֶה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ:

Wisdom crieth aloud in the streets, she uttereth her voice in the broad places;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי א, כ.

280 בפי יתרו ע"פ זכור את יום השבת לקדשו

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

תו"א ע, א. וראה גם אוה"ת בראשית דף כט, א.

281 קול קורא במדבר

המילים כאן מצטטות את Isaiah 40:3. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 40:3 ישעיהו מ':ג'

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פֶּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יִשְׂרוּ בַּעֲרֵב מִסְלָה לְאַלְקִינוּ:

Hark! one calleth: 'Clear ye in the wilderness the way of the L-RD, make plain in the desert a highway for our G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י מ, ג.

282 הקל קול יעקב

המילים כאן מצטטות את Genesis 27:22. הקטע מופיע למטה.

Genesis 27:22 בראשית כ"ז:כ"ב

וַיֵּשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הֶקֶל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיְדִים יָדִי עָשׂוּ:

And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: 'The voice is the voice of Jacob, but the hands are the hands of Esau

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כז, כב.

283 בזהר באדרא דנשא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך-א ע' תקמו וכי "ששם מבואר שהוא המשכה ממז"ס לז"א".

284 ובפי תולדות (דקמ"א ע"ב)

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"מאי חכמות אליו חכמה עילאה וחכמתא זעירא דאתכלילת בה בעלאה". ובאוה"ת נ"ך-ג ע' תקמו "פיי חוץ זהו ענין קלא דאשתמע".

285 ועמ"ש במ"א

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ד"ה ששים המה מלכות. [כ].

286 ומעין מבית ה' יצא

המילים כאן מצטטות את Joel 4:18. הקטע מופיע למטה.

Joel 4:18 יואל ד:י"ח

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִשְׁפּוּ הַהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תִּלְכְּנָה חֶלֶב וְכָל־אֲפִיקֵי יְהוּדָה יִלְכוּ מָיִם וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־נַחַל הַשְּׁטִיִּם:

And it shall come to pass in that day, That the mountains shall drop down sweet wine, And the hills shall flow with milk, And all the brooks of Judah shall flow with waters; And a fountain shall come forth of the house of the L-RD, And shall water the valley of Shittim

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יואל ד, יח.

287 ע"פ הרע"מ פי תשא אבנא למשקל

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Biurei HaZohar.

הערת קה"ת

ביאוה"ז להצ"צ-א.

288 ויגו שלוים מן הים

המילים כאן מצטטות את Numbers 11:31. הקטע מופיע למטה.

Numbers 11:31 במדבר י"א:ל"א

וְרוּחַ נֹסֵעַ מֵאֵת ה' וַיִּגְזוּ שְׁלוּיִם מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׂ עַל־הַמַּחֲנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה וּכְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה סָבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וּכְאֲמַתִּים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ:

And there went forth a wind from the L-RD, and brought across quails from the sea, and let them fall by the camp, about a day's journey on this side, and a day's journey on the other side, round about the camp, and about two cubits above the face of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יא, לא.

289 ומלאה הארץ דעה את ה'

המילים כאן מצטטות את Isaiah 11:9. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 11:9 ישעיהו י"א:ט'

לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יִשְׁחִיתוּ בְּכָל־הָר קִדְשֵׁי כִּי־מְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת־Havayah כָּמֹם לַיָּם מְכַסִּים:

They shall not hurt nor destroy In all My holy mountain; For the earth shall be full of the knowledge of the L-RD, As the waters cover the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י יא, ט.

290 או"ת מהמגיד . ע"פ ומחץ פאתי מואב

הערת קה"ת הערת קה"ת

סי"פ בלק (בהוצאת קה"ת) מט, ד. וראה גם לקו"א לה"מ סקלי"ח (בהוצאת קה"ת). מובא גם באוה"ת ויקרא-ב ע' שם ע' תקצח. יתרו ע' א"ו. נ"ך-ב ע' א"ק"א.

291 ע"פ ויהי קול מעל לרקיע

הערת קה"ת הערת קה"ת

אוה"ת במדבר א"תכח.

292 יהי רקיע

הערת קה"ת הערת קה"ת

Genesis 1:6 בראשית א"ו:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי כַּכֵּן וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ:

And G-d said: 'Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters'.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ו.

293 רצוא ושוב

המילים כאן מצטטות את Ezekiel 1:14. הקטע מופיע למטה.

Ezekiel 1:14 יחזקאל א"י"ד

וַתֵּחִיּוֹת רְצוּא וְשׁוּב כְּמֵרָאָה הַבֹּזֵק:

And the living creatures ran and returned as the appearance of a flash of lightning.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, יד.

294 וזה מעשה המנורה

הערת קה"ת הערת קה"ת

משנת תקנ"ה — ראה רשימת המאמרים שבסו"ס מאמרים קצרים ע' תריג הערה 33 (וראה לעיל יט, ב בהערות וצינונים מכ"ק אדמו"ר ולהלן ברשימת הכתבי-יד). וראה באוה"ת בהעלותך ע' שנו.

295 וזה מעשה המנורה מקשה זהב

המילים כאן מצטטות את Numbers 8:4. הקטע מופיע למטה.

Numbers 8:4 במדבר ח:ד

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה מִקְשֵׁה זָהָב עֲדִי-יִרְכָּה עֲדִי-פֶרֶחַהּ מִקְשֵׁה הוּא כְּמִרְאֶה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת-מֹשֶׁה כִּן עָשָׂה אֶת-הַמִּנְרָה:

And this was the work of the candlestick, beaten work of gold; unto the base thereof, and unto the flowers thereof, it was beaten work; according unto the pattern which the L-RD had shown Moses, so he made the candlestick.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ח, ד.

296 מנורה נקראת כנסיי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ילקוט צפניי רמז תקס"ז. תו"א מקץ לב, ב.

297 בדבר ה' שמים נעשו

המילים כאן מצטטות את Psalms 33:6. הקטע מופיע למטה.

Psalms 33:6 תהילים ל"ג:ו

בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּכְרוּחַ פִּי כָל-צִבְּאָם:

By the word of the L-RD were the heavens made; And all the host of them by the breath of His mouth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לג, ו.

298 ויקרא לו א-ל אלקי ישראל

המילים כאן מצטטות את Genesis 33:20. הקטע מופיע למטה.

Genesis 33:20 בראשית ל"ג:כ

וַיִּצְבֹּשֶׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא-לוֹ אֵל אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל:

And he erected there an altar, and called it El-elohe-Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לג, כ.

299 זרע אדם וזרע בהמה

המילים כאן מצטטות את Jeremiah 31:27. הקטע מופיע למטה.

Jeremiah 31:27 ירמיהו ל"א:כ"ז

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאמְרֵי ה' וְזֶרְעִי אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בֵּית יְהוּדָה וְרֵעַ אָדָם וְזֶרַע בְּהֶמָּה:

Behold, the days come, saith the L-RD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ"א לא, כו.

300 בטל רצונך מפני רצונו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ב, ד.

301 זהב שהוא יראה כי כסף הוא אהבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה תו"א נח, א ואילך. ובכ"מ.

302 נכספה

הערת קה"ת הערת קה"ת

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג

נִכְסְפָה וְגַם-כָּלְתָּה נַפְשִׁי לְחִצּוֹת ה' לְבִי וּכְשָׁרִי יִרְנְנוּ אֶל אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פד, ג.

303 מצפון זהב יאתה

המילים כאן מצטטות את Job 37:22. הקטע מופיע למטה.

Job 37:22 איוב ל"ז:כ"ב

מִצְפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נֹרָא הוֹד:

Out of the north cometh golden splendour, About G-d is terrible majesty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לו, כב.

304 וע"פ תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לקמן ע, ד בענין תפלה.

305 כמו במקדש ראשון

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Pri Etz Chaim.

הערת קה"ת

ראה בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח בתחלתו ובליקוט פי' לשם.

306 כהיר בשחקים

המילים כאן מצטטות את Job 37:21. הקטע מופיע למטה.

Job 37:21 איוב ל"ז:כ"א

וְעַתָּה לֹא־רָאוּ אוֹר כְּהִיר הוּא בַשְּׁחָקִים וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרם:

And now men see not the light which is bright in the skies; But the wind passeth, and cleanseth them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה איוב לו, כא.

307 רפידתו זהב

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 3:10. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 3:10 שיר השירים ג:י

עֲמֻדָיו עֲשֶׂה כֶסֶף רִפְיָתוֹ זָהָב מְרֻכָּבוֹ אֲרָגְמָן תֹּכוֹ רִצּוֹף אֶהְבֶּה מְגִנּוֹת יְרוּשָׁלָּם:

He made the pillars thereof of silver, The top thereof of gold, The seat of it of purple, The inside thereof being inlaid with love, From the daughters of Jerusalem

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ג, י.

308 שבעה מיני דהבא בדיקנא

הערת קה"ת מפנה ל Zohar II, 73a למילים האלה.

Zohar II, 73a זח"ב עג, א

Zohar III, 84a זח"ג פד, א

הערת קה"ת

ת"ז ת"ע (קכג, ב): דוד ז' מיני דהבא כ"י. וראה גם זח"ב עג, א. זח"ג פד, א. אוה"ת תצוה עי איתרפח.

309 דוד הוא רגל רביעי למרכבה

הערת קה"ת מפנה ל Zohar I, 248b למילים האלה.

Zohar I, 248b זח"א רמח, ב

Zohar III, 262b זח"ג רסב, ב

הערת קה"ת

זח"א רמח, ב. זח"ג רסב, ב.

310 מלכותך מכ"ע

"מלכותך מלכות כל עולמים, וממשלתך בכל דור ודור". אדמו"ר הזקן מפרש את "עולמים" כמקום ואת "דור" כזמן; שניהם נמשכים ממלכות.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתֶךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשִׁלְתֶּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים קמה, יג.

311 שבעים נפש של יעקב

המילים כאן מצטטות את Genesis 46:27. הקטע מופיע למטה.

Genesis 46:27 בראשית מ"ו:כ"ז

וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר־יָלְדוּ לוֹ בְּמִצְרָיִם נֶפֶשׁ שְׁנַיִם כָּל־הַנֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִמָה שִׁבְעִים:

And the sons of Joseph, who were born to him in Egypt, were two souls; all the souls of the house of Jacob, that came into Egypt, were threescore and ten

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה בראשית מו, כז.

312 בזה"ק

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז (ת"י). [כ].

313 מקשה אחת זהב טהור

הערת קה"ת מפנה ל Exodus 35:26 למילים האלה.

Exodus 35:26 שמות ל"ה:כ"ו

הערת קה"ת

שמות לה, כו.

314 סימן לעבירה הדרוקן

המילים כאן מצטטות את Shabbat 33a:10-11. הקטע מופיע למטה.

Shabbat 33a:10-11 שבת ל"ג א:י"א-י"א

אָמַר רַב אֲשֶׁעִיָּא: כָּל תַּמְמָרְק עֲצָמוּ לַעֲבִירָה — חֲבוּרוֹת וּפְצָעִין יוֹצְאִין בוֹ, שְׁנָאֶמַּר: "חֲבוּרוֹת פָּצַע תַּמְרוּק בִּרְעִי". וְלֹא עוֹד אֱלָא שְׁנִדּוֹן בְּהִדְרוֹקָן: שְׁנָאֶמַּר "וּמִכּוֹת חֲדָרֵי כְּטוֹן". אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: סִימָן לַעֲבִירָה הִדְרוֹקָן. תְּנוּ רַבְּנַן: שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי הִדְרוֹקָן הֵן: שֶׁל עֲבִירָה עֲכָה, וְשֶׁל רָעַב תַּפּוּחַ, וְשֶׁל כְּשָׁפִים דֶּק.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת לג, א.

315 חדשים לבקרים

המילים כאן מצטטות את Lamentations 3:23. הקטע מופיע למטה.

Lamentations 3:23 איכה ג:כ"ג

חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ:

They are new every morning; Great is Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ע"פ איכה ג, כג.

316 המחדש בטובו בכל יום

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת יוצר.

317 בכל יום אברכך

המילים כאן מצטטות את Psalms 145:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 145:2 תהילים קמ"ה:ב'

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכְּךָ וְאֶהְלֵלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:

Every day will I bless Thee; And I will praise Thy name for
ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ב.

318 גולל אור מפני חושך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת ק"ש של ערבית.

319 אמת ממצרים גאלתנו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכת אמת ויציב.

320 מצרים נק' ערות הארץ

המילים כאן מצטטות את Genesis 42:9. הקטע מופיע למטה.

Genesis 42:9 בראשית מ"ב:ט'

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְלִים אַתֶּם
לְרֹאוֹת אֶת־עֲרוֹת הָאָרֶץ בְּאַתֶּם:

And Joseph remembered the dreams which he dreamed of
them, and said unto them: 'Ye are spies; to see the naked-
'ness of the land ye are come

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית מב, ט. וראה קה"ר פ"א, ע"פ והארץ לעולם עומדת [כ].

321 נשים משלו בנו

המילים כאן מצטטות את Isaiah 3:12. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 3:12 ישעיהו ג:י"ב

עַמִּי נִגְשָׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים מְשָׁלוּ בוֹ עַמִּי מֵאֲשָׁרֶיךָ מִתְּעִים וְדָרְךָ אֲרַחֲתֶיךָ
בִּלְעָד:

As for My people, a babe is their master, And women rule
over them. O My people, they that lead thee cause thee to
err, And destroy the way of thy paths

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י ג, יב.

322 בנים למקום

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ג, יד.

323 אשר הרעותי

הערת קה"ת מפנה לMicah 4:6 למילים האלה.

Micah 4:6 מיכה ד:ו'

בְּיוֹם הַהוּא נֶאֱסִיחַ אִסְפָּה הַצִּלְעָה וְהַנְדִּיחָה אֶקְבְּצָה וְאֲשֶׁר הִרְעֵיתִי:

In that day, saith the L-RD, will I assemble her that halteth,
And I will gather her that is driven away, And her that I have
;afflicted

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מיכה ד, ו.

324 ואנכי נטעתיך שורק

המילים כאן מצטטות את Jeremiah 2:21. הקטע מופיע למטה.

Jeremiah 2:21 ירמיהו ב:כ"א

וְאֲנֹכִי נִטְעֵתִיךָ שֹׁרֶק כָּלָה זָרַע אֲמַת וְאִיךָ נִהְפַּכְתָּ לִּי סוּרִי הִגַּפּוּ נְכָרֶיךָ:

Yet I had planted thee a noble vine, Wholly a right seed; How
then art thou turned into the degenerate plant Of a strange
?vine unto Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ"י ב, כא.

325 סגולה מכל העמים

המילים כאן מצטטות את Exodus 19:5. הקטע מופיע למטה.

Exodus 19:5 שמות י"ט:ה'

וְעַתָּה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהָיִיתֶם לִי סֶגְלָה
מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָל־הָאָרֶץ:

Now therefore, if ye will hearken unto My voice indeed, and
keep My covenant, then ye shall be Mine own treasure from
;among all peoples; for all the earth is Mine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יט, ה.

326 אנכי ארד עמך

המילים כאן מצטטות את Genesis 46:4. הקטע מופיע למטה.

Genesis 46:4 בראשית מ"ו:ד'

אֲנֹכִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרָיִמָּה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גִּם־עֲלֶה וְיוֹסֵף יֵשִׁית יָדוֹ עַל־
עֵינֶיךָ:

I will go down with thee into Egypt; and I will also surely
bring thee up again; and Joseph shall put his hand upon
'thine eyes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית מו, ד.

327 שהקב"ה עוזרו

הערת קה"ת מפנה לKiddushin 30b למילים האלה.

Kiddushin 30b קידושין ל' ב

הערת קה"ת

קידושין ל, ב.

328 בד"ה ויעש משה נחש נחשת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן פ' חקת סב, א.

329 פטר כל רחם

המילים כאן מצטטות את Exodus 13:2. הקטע מופיע למטה.

Exodus 13:2 שמות י"ג:ב'

קִדְשִׁי לְכִבְכּוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדָם וּבְהֶמָּה לִי הוּא:

Sanctify unto Me all the first-born, whatsoever opens the' womb among the children of Israel, both of man and of 'beast, it is Mine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות יג, ב.

330 ראשית חכמה

המילים כאן מצטטות את Psalms 111:10. הקטע מופיע למטה.

Psalms 111:10 תהילים קי"א:י'

רִאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֶת ה' שְׁכֹל טוֹב לְכָל־עֹשִׂיהֶם תִּהְיֶה עֲמֻדַת לְעַד:

The fear of the L-RD is the beginning of wisdom; A good understanding have all they that do thereafter; His praise endureth for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיא, י.

331 שיפול ממדריגתו . . שנק' מיתה

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 135b למילים האלה.

Zohar III, 135b זח"ג קלה, ב

הערת קה"ת

ראה זח"ג קלה, ב. הובא בע"ח שער שבה"כ פ"ו ובכ"מ. ובב"ר ר"פ ויחי: ואין מות אלא השפלה.

332 שיש בתפלה מטה כסא מנורה ושולחן

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פרשתנו ד"ה וזה מעשה. סי' מאמרי אדה"ז — על ענינים עי' תמח ובהנסמן בהמ"מ שם. סה"מ תרנ"ד עי' קס ואילך. ד"ה נעשה נא תרצ"א (נדפס בסה"מ — קונטרסים).

333 בזח"ב מ"ד א' קל"ג א'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת בהעלותך עי' שנו.

334 ולכן תיקנו וידויים בכל יום בתפלה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

ראה ד"ה החלצו — תרנ"ט ע' 15 "שכא"א אומר הוידויים . . גם צדיק גמור כמו משה רבינו ע"ה". ובסה"מ"צ להצ"צ דף כח, א-ב בשם האריז"ל שהי' אומר פרטי הוידויים. וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 16. חכ"ז ע' 105.

335 שלא יביט ברעת חברו

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

לקו"ש ח"י ע' 24 בשם הבעש"ט "שכאשר רואה רע בזולתו הרי זה הוכחה ש(דוגמת) אותו הרע נמצא בו בעצמו" ע"ש.

336 אם את כל דגי הים

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur.
HaZaken 5567.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסה"מ תקס"ז ע' קצא. הנחה אחרת בסה"מ הנחות הר"פ ע' פב. וראה ג"כ בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרצ. מאה שערים לג, א. ראה אוה"ת במדבר כרך ה ע' איתקפו.

337 אם את כל דגי הים

המילים כאן מצטטות את Numbers 11:22. הקטע מופיע למטה.

Numbers 11:22 במדבר י"א:כ"ב

הִצֵּאן וּבָקֵר לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם:

If flocks and herds be slain for them, will they suffice them?
or if all the fish of the sea be gathered together for them, will 'they suffice them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יא, כב.

338 ע"ה אסור לאכול בשר

המילים כאן מצטטות את Pesachim 49b:3. הקטע מופיע למטה.

Pesachim 49b:3 פסחים מ"ט ב:ג'

תנא, רפי' אומר: עם הָאֶרֶץ אֶסוּר לֵאכּוֹל בֶּשֶׂר, (בְּהֶמָּה) שְׁנֶאָמַר: "זֹאת תֹּרַת הַבְּהֶמָּה וְהָעוֹף": כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה מוֹתֵר לֵאכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֶמָּה וְעוֹף, וְכָל שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֶסוּר לֵאכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֶמָּה וְעוֹף.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

פסחים מט, ב. [כ]. ראה לעיל לא, ג. וש"נ.

339 כל מה שיש ביבשה

המילים כאן מצטטות את Chullin 127a:12-14. הקטע מופיע למטה.

Chullin 127a:12-14 חולין קכ"ז א':י"ב-י"ד

תנו רבנן כל שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה אמר ר' זירא מאי קראה (תהלים מט, ב) האזינו כל יושבי חלד אמר רב הונא בריה דרב יהושע ביכרי דנרש אינן מן הישוב אמר רב פפא כשמתא נרש תרכיה משכיה ואליתיה (ירמיהו כב, כט) ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' אמר רב פפא לא אבה נרש שמוע דבר ה'

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

חולין קכז, א.

340 ורדו בדגת הים

המילים כאן מצטטות את Genesis 1:28. הקטע מופיע למטה.

Genesis 1:28 בראשית א'כ"ח

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹקִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹקִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וּכְבֹּשׁוּהָ וּרְדוּ בְּדִגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׁת עַל־הָאָרֶץ:

And G-d blessed them; and G-d said unto them: 'Be fruitful, and multiply, and replenish the earth, and subdue it; and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that creepeth upon the earth'.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, כח.

341 נשמות . . נוני ימא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken.

הערת קה"ת

ראה מאמרי אדה"ו — פרשיות ע' רנו ובהנסמן לשם.

342 המן ירד בזכות משה

המילים כאן מצטטות את Taanit 9a:9. הקטע מופיע למטה.

Taanit 9a:9 תענית ט' א:ט'

מִיִּתְבִּי, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה פְּרָנְסִים טוֹבִים עָמְדוּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵלוּ הֵן: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּמִרְיָם. וְשְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת טוֹבוֹת נִתְּנוּ עַל יָדָם, וְאֵלוּ הֵן: בָּאֵר, וְעֶזְרָא, וּמִן. בָּאֵר — בְּזֻכּוֹת מִרְיָם, עֲמוּד עֶזְרָא — בְּזֻכּוֹת אַהֲרֹן, מִן — בְּזֻכּוֹת מֹשֶׁה. מִתָּה מִרְיָם — נִסְתַּלַּק הַבָּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתִּמָּת שֵׁם מִרְיָם", וּכְתִיב בְּתַרְיָה: "וְלֹא הָיָה מִיָּם לַעֲדָה", וְחֻזְרָה בְּזֻכּוֹת שְׁנֵיהֶן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Bamidbar Rabbah 1:2 במדבר רבה א'ב'

Zohar III, 102b זח"ג קב, ב

הערת קה"ת

ראה תענית ט, א. במד"ר א, ב. זח"ג קב, ב. רפג, ב.

343 מזונא דחכמתא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"ב (סב, א). [כ].

344 כד"ה ואהיה אצלו אמון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר יז, ד.

345 כדאיתא בגמרא

המילים כאן מצטטות את Yoma 75b:1. הקטע מופיע למטה.

Yoma 75b:1 יומא ע"ה ב:א'

לָחֶם שֶׁשָּׁאֲלוּ כַּהֲנָן — נִיתַן לָהֶם כַּהֲנָן. מִכָּאן לְמַדָּה תוֹרָה דְּרַךְ אֶרֶץ שְׁלֹא יֵאָכֵל אָדָם בְּשָׂר אֶלָּא בְּלֵילָה. וְהָאֵמֶר אֲבִי: הָאֵי מָאן דְּאִית לָהּ סְעוּדָתָא — לֹא לֵאכְלִיָּה אֶלָּא בִּימָמָא! כְּעִין יִמָּמָא קָא אִמְרִינן. אֵמֶר רַב אֲחָא בַר יַעֲקֹב: בְּתַחֲלָה הָיוּ יִשְׂרָאֵל דּוֹמִין כְּתַרְנַגּוּלִים שְׁמַנְקִרִין בְּאִשְׁפָּה, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְקִבֵּעַ לָהֶם וְמִן סְעוּדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יומא עה, ב.

346 ראיתי והנה מנורת זהב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken.

הערת קה"ת

ראה להלן בהוספות ברשימת הכתיב-יד שמאמר זה הוא משנת תקנ"ה ומשנת תקס"ט (וראה בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תתמו. ובהנסמן להלן לה, ד בתחילת הביאור). הגהות באוה"ת בהעלותך ע' תטז. וראה ג"כ סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תשי ואילך. נתבאר בד"ה זה — חנוכה תשל"ב.

347 ראיתי והנה מנורת זהב

המילים כאן מצטטות את Zechariah 4:2. הקטע מופיע למטה.

Zechariah 4:2 זכריה ד'ב'

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וַאֲמַר רִאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגָלָה עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרְתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת לְנֹרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכרי' ד, ב.

348 נר ה' נשמת אדם

המילים כאן מצטטות את Proverbs 20:27. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 20:27 משלי כ'כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חִפְשׁ כְּלִי־חִדְרֵי־כֶסֶף:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כ, כז.

349 ועיין מענין שבעה רועים ברבות נשא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה גם אוה"ת נ"ך-א ע' תעו שמציין למ"מ אלו.

350 ע"פ והניף ידו על הנהר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לעיל פ' צו יז, ג.

351 נחל איתן

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 21:4. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 21:4 דברים כ"א:ד'

וְהוֹרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא אֶת־הַעֲגֹלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא־יֵעֲבֹד בוֹ וְלֹא יִזְרַע וְעֹרְפוֹ־שֵׁם אֶת־הַעֲגֹלָה בְּנַחַל:

And the elders of that city shall bring down the heifer unto a rough valley, which may neither be plowed nor sown, and shall break the heifer's neck there in the valley

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כא, ד.

352 שנת' במי"א נחל הנמשך מבחי' איתן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לקמן פ' ראה יח, ב.

353 בעבר הנהר ישבו

המילים כאן מצטטות את Joshua 24:2. הקטע מופיע למטה.

Joshua 24:2 יהושע כ"ד:ב'

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּעֵבֶר הִנֵּהרְ יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבִרְהָם וְאַבִּי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

And Joshua said unto all the people: "Thus saith the L-RD, the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the River, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor; and they served other gods

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהושע כד, ב.

354 ע"פ אם בחקתי תלכו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקרית בחוקתי מה, ג. ראה גם פ' צו טו, ד.

355 כולך יפה רעיתי

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 4:7. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 4:7 שיר השירים ד':ז'

כָּלָךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ:

Thou art all fair, my love; And there is no spot in thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ד, ז.

356 ברבות אמור ס"פ ל"ב . . אמר זכריה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך-א ע' תקי ומוסיף "אמר זכרי' אנא חמיתיה אלו כורסון כולו דהב נקי הה"ד ראיתי" ע"ש.

357 וכ"ה בשה"ש רבה ע"פ כולך יפה רעיתי

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך-א ע' תקיא ומוסיף "ושם הגירסא אנא חמיתיה אלו כורסון וכי המ"כ שפי' הערוך אלו כולו כורסין פ"י זהב טהור" ע"ש.

358 שירמי' אומר כסף נמאס

המילים כאן מצטטות את Jeremiah 6:30. הקטע מופיע למטה.

Jeremiah 6:30 ירמיהו ו':ל'

כֶּסֶף נִמְאָס קְרָאוּ לָהֶם כִּי־מָאָס הָיָה:

Refuse silver shall men call them, Because the L-RD hath re-

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמי' ו, ל.

359 ויחזקאל קורא אותם סיגים

הערת קה"ת מפנה לEzekiel 22:18 למילים האלה.

Ezekiel 22:18 יחזקאל כ"ב:י"ח

הערת קה"ת

יחזקאל כב, יח.

360 מזה משמע דקאי ג"כ על זמן עכשיו

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת נ"ך-א ע' תקו.

361 מדוע ירמי' ויחזקאל אמרו כן

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: The Rebbe's maamar

"מנורת זהב" (5732).

הערת קה"ת

ראה ד"ה ראיתי והנה מנורת זהב — תשמ"א. ובד"ה מנורת זהב תשל"ב (בהנחה בלתי מוגה) מקשה עוד יותר דמה שירמי' ויחזקאל דיברו בתכלית המוסר באותו הזמן בא זכרי' ואמר מנורת זהב. ועוד יותר דזכרי' ה' לאחר ירמי' ויחזקאל שהם היו קודם החורבן בית ראשון, וחגי זכרי' ומלאכי היו בזמן בית שני שאז חסרו ה' דברים, ובכ"ז אמר מנורת זהב כולה ע"ש.

362 שנקראו כנ"י מנורה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim

5627.

הערת קה"ת

נסמן לעיל לב, ד. ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשנ"ט) ע' סז.

363 שעי' המקשה . . נעשה מה שלמעלה למטה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה לעיל לב, ד. וראה אוה"ת תרומה ע' איתצ. קטע מכאן מובא בסה"מ תרל"ג-א ע' צב. וע' רלב. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשנ"ט) ע' סז.

364 כל ישראל ערבים זב"ז

המילים כאן מצטטות את Sotah 37b:6. הקטע מופיע למטה.

Sotah 37b:6 סוטה ל"ז ב:ו'

אָמַר רַבִּי: לְדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹנָה אִישׁ כֹּפֵר עָכּוּ שְׁאֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִין לָךְ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁבִּתּוּרָה שְׁלֹא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה בְּרִיתוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים. נִמְצָא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Shevuot 39a:21-22 שבועות ל"ט א:כ"א-כ"ב

וְכָל עֲבִירוֹת שֶׁבִּתּוּרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְכֵאן מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם כּוּלּוּ; שְׁנָאֵמַר: "אֵלֶּה וְכֵחֶשׁ", וְכֵתִיב: "עַל כֵּן תֵּאָבֵל הָאָרֶץ". וְאִמָּא עַד דְּעָבִיד לָהּ לְכוּלָּהּ! לָא סָלְקָא דְּעֵתָךְ, דְּכֵתִיב: "מִפְּנֵי אֵלֶּה אֲבָלָה הָאָרֶץ". וְכָל עֲבִירוֹת שֶׁבִּתּוּרָה – מִכָּל הָעוֹלָם לָא?! וְהִכְתִּיב: "וְכִשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו" – אִישׁ בְּעוֹן אָחִיו; מְלַמֵּד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרִיבִים זֶה בְּזֶה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סוטה לו, ב. שבועות לט, א. ראה גם לקמן שה"ש לה, ד. ובאוה"ת בראשית-ה דף תקפא, ב ואילך. סה"מ תרל"ג-א ע' צב.

365 כלומר מעורבים זה בזה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim 5633.
הערת קה"ת
בסה"מ תרל"ג שם מציין לקורקדניציא ולסי' בגדי ישע שער ב ועירוב משורש אחד הם ע"ש.

366 אתם קרויים אדם

המילים כאן מצטטות את Yevamot 61a:1-3. הקטע מופיע למטה.

Yevamot 61a:1-3 יבמות ס"א א-א-ג'

קְבָרִי גוֹיִם אֵינָן מְטַמְּאִין בְּאַהֲלִי, שְׁנֵאמַר: "וְאַתָּן צִאֲנִי צֶאֱן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם". אִתָּם קְרוּיִין אָדָם, וְאֵין הַגּוֹיִם קְרוּיִין אָדָם. מִיתִיבִי: "וְנִפְשׁ אָדָם שְׂשָׂה עֶשֶׂר אֶלֶף"! מִשּׁוֹם בְּהֶמָּה. "אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הֶרְבֵּה מִשְׁתִּים עֲשָׂרָה רְבּוּא אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמִינוֹ לְשִׁמְאָלוֹ (וּבְהֶמָּה רְבָה)!" מִשּׁוֹם בְּהֶמָּה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת
יבמות סא, א. וש"נ.

367 בד"ה השמים כסאי

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Sefer HaMaamarim 5627.
הערת קה"ת
תו"א פ' בראשית א, ב. וראה בסה"מ תרכ"ז הנ"ל ע' סז שמעתיק לשון התו"א.

368 ובד"ה אתם נצבים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
לקמן פ' נצבים מד, א.

369 יציין ופרח ישראל

המילים כאן מצטטות את Isaiah 27:6. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 27:6 ישעיהו כ"ז:

הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב יִצְיִן וּפְרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְּנֵי־תֵבֶל תְּנוּכָה:
In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
ישע"י כז, ו.

370 כי שרית עם אלקים

המילים כאן מצטטות את Genesis 32:29. הקטע מופיע למטה.

Genesis 32:29 בראשית ל"ב:כ"ט

וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאמָר עוֹד שָׁמָּה כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁרִיתָ עִם־אֱלֹקִים וְעִם־אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל:

And he said: 'Thy name shall be called no more Jacob, but Israel; for thou hast striven with G-d and with men, and hast prevailed'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
בראשית לב, כט.

371 חמוקי ירכיך כמו חלאים

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 7:2. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 7:2 שיר השירים ז:ב'

מִה־יָפּוֹ פַּעֲמֶיךָ בְּנָעָלִים בַּת־יָדִיב חֲמוּקֵי יָרְכֶיךָ כִּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יָדֶי אֶפֶן:

How beautiful are thy steps in sandals, O prince's daughter!
The roundings of thy thighs are like the links of a chain, The work of the hands of a skilled workman

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
שה"ש ז, ב.

372 זבולון קודם ליששכר

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 33:18. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 33:18 דברים ל"ג:י"ח

וְלִזְבוּלֹן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֹן בְּצֵאתְךָ וַיִּשְׁשַׁכֶּר בְּאַהֲלֶיךָ:

And of Zebulun he said: Rejoice, Zebulun, in thy going out,
And, Issachar, in thy tents

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
ראה דברים לג, יח.

373 כל חד וחד לפום . . שיעורא דיליה

הערת קה"ת מפנה לה Zohar I, 103a למילים האלה.

Zohar I, 103a זח"א קג, א

הערת קה"ת
זח"א קג, א.

374 כי נר מצוה ותו"א

המילים כאן מצטטות את Proverbs 6:23. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 6:23 משלי ו:כ"ג

כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחוֹת מוֹסֵר:

For the commandment is a lamp, and the teaching is light,
;And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
משלי ו, כג.

375 רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
ראה ת"ז ת"ל.

376 עם תרין דרועין הם גימ' נר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
מארי"א אות נר"ן סל"א.

377 בד"ה והי לכם לציצית

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Pri Etz Chaim.

הערת קה"ת
ג"ב הבי' ובביאור פ"ב (מה, ד). והשלמה בפע"ח ש' השבת ספ"ד. [כ].

378 נרות המערכה ואת כל כלי

המילים כאן מצטטות את Exodus 39:37. הקטע מופיע למטה.

Exodus 39:37 שמות ל"ז:ל"ז

אֶת־הַמִּנְחָה הַטהֶרָה אֶת־נִרְתֶּיהָ נֹרֹת הַמַּעֲרֶכֶה וְאֶת־כָּל־כְּלֶיהָ וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאֹר:

the pure candlestick, the lamps thereof, even the lamps to be set in order, and all the vessels thereof, and the oil for the light;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות לט, לז.

379 בהטיבו את הנרות

המילים כאן מצטטות את Exodus 30:7. הקטע מופיע למטה.

Exodus 30:7 שמות ל"ז:

וְהִקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קֶטֶרֶת סִמִּים בְּבֹקֶר בִּבְקָר בְּהִיטִיבוֹ אֶת־הַנֹּרֹת יִקְטִירָנָה:

And Aaron shall burn thereon incense of sweet spices; every morning, when he dresses the lamps, he shall burn it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ל, ז.

380 וארז"ל נחיר לפני

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ספרי במדבר כח, ח. וראה ג"כ שם טו, ז.

381 בד"ה בהעלותך את הנרות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל כט, ד.

382 בד"ה ואהי אצלו ארון

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר יח, א.

383 תחת אשר לא עבדת

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 28:47. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 28:47 דברים כ"ח:מ"ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עַבַּדְתָּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֵב כָּל:

because thou didst not serve the L-RD thy G-d with joyfulness, and with gladness of heart, by reason of the abundance of all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Tanya, Likkutei Amarim 26:4-5 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים כ"ו:ד-ה'

ומקרא מלא דבר הכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וגו'", ונודע לכל פירוש האר"י זכרונו לברכה על פסוק זה: והנה, עצת היעוצה לטהר לבו מכל עצב ונדוד דאגה ממילי דעלמא, ואפילו בני חיי ומזוני, מודעת זאת לכל מאמר רבותיניזכרונם לברכה: "כשם שמקרה על הטובה כו", ופירשו בגמרא: "לקבולי בשמחה", כמו

שמחת הטובה הנגלית ונראית, כי "גם זו - לטובה", רק שאינה נגלית ונראית לעיני בשר, כי היא מ"עלמא ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

דברים כח, מז. וראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים ק, ב. וש"נ. רמב"ם סוף הלי' לולב. שער רוה"ק — להאריז"ל (אחר כוונת האפר לג, א). שער המצות להאריז"ל בתחלתו. ראשית חכמה שער האהבה רפ"י. של"ה מט, א. ועוד. תניא פכ"ו. סידור רפ"א, א. הערה בסה"מ תשי"ג ע' 180. המשך תער"ב ח"ג ע' ארסא ואילך. סה"מ תרצ"ט ס"ע 94 ואילך.

384 על ר"ע כשהי ק"כ מילין

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מכות כד, סע"א.

385 אין לך עשב מלמטה

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 10:6. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 10:6 בראשית רבה י"ו:

בר סירא אמר: אלוה העלה סמים מן הארץ, בהם הרופא מרפא את המכה, ובהם הרוקח מרקח את המרקחת. אמר רבי סימון: אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע, שמכה אותו ואומר לו גדל, הדא הוא דכתיב (שם לח): הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וגו'. לשון שוטר (שם י). התקשר מעדנות כימה, או מושכות כסיל תפתח. רבי חנינא בר פפא ור' סימון אמר: כימה מעדנת את הפירות, וכסיל מושך בין קשר לקשר. הדא הוא דכתיב (שם): התוציא מזרות בעתו ועיש על בניה תנחם. רבי תנחום בר חיאי ...

Bar Sira said: G-d produced drugs from the earth with which the physician heals the wound, and with which the pharmacist mixes his compounds.38:4. Rabbi Simon said: There is not a single blade of grass that does not have a constellation in the firmament that strikes it and says to it: 'Grow.' That is what is written: "Do you know the rules of the heavens? Will you establish its dominion [mishtaro] on earth?" (Job 38:33). It is an expression of being in charge [shoter]. "Will ... you tie the chains of

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Zohar I, 251a זח"א רנא, א

הערת קה"ת

ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב, פ"י.

386 צדיקים יושבים ונהנין

המילים כאן מצטטות את Berakhot 17a:12. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 17a:12 ברכות י"ז א:י"ב

מרגלם בפומיה דרב: לא כעולם הזה העולם הבא. העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משה ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונגהים מזיו השכינה, שנאמר: "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו".

It was a favourite saying of Rab : Not like this world is the world to come. In the world to come there is neither eating nor drinking; no procreation of children or business transactions; no envy or hatred or rivalry ; but the righteous sit enthroned, their crowns on their heads, and enjoy the lustre

of the Shekinah; as it is said, "And they beheld G-d, and did .eat and drink" (Exod. xxiv. II)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת
ברכות יז, א.

387 מוטב דלדייני

המילים כאן מצטטות את Chagigah 15b:3. הקטע מופיע למטה.

Chagigah 15b:3 חגיגה ט"ו ב:ג.

כי נח נפשיה דאחר, אמרי: לא מידן לדייניה, ולא לעלמא דאיתי ליתי. לא מידן לדייניה — משום דעסק באורייתא, ולא לעלמא דאיתי ליתי — משום דחטא. אמר רבי מאיר: מוטב דלדייניה ולייתי לעלמא דאיתי. מתי אמות, ואעלה עשן מקברו. כי נח נפשיה דרבי מאיר סליק קוטרך מקבריה דאחר.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת
חגיגה טו, ב.

388 שצריך לטבול . . ובכולם יש בחי' נהר דינור

הערת קה"ת מפנה לה Zohar I, 201a למילים האלה.

Zohar I, 201a זח"א רא, א

Zohar II, 211b זח"ב ריא, ב

הערת קה"ת

זח"א רא, א. זח"ב ריא, ב. ועוד. וראה פע"ח שער התפילין פ"י. כנפי יונה ח"ו סכ"ט.

389 ת"ח אין להם מנוחה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
סוף ברכות.

390 וקדושים בכ"י יהללך סלה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
ברכת אתה קדוש.

391 קנה חכמה קנה בינה

המילים כאן מצטטות את Proverbs 4:5. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 4:5 משלי ד:ה'

קנה חכמה קנה בינה אליתשכח ואליתט מאמרייפי:

Get wisdom, get understanding; Forget not, neither decline
;from the words of my mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
משלי ד, ה.

392 ב"פ קנה בגימטריא ש"י

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Pri Etz Chaim.

הערת קה"ת

פע"ח ש' תפלת ר"ה פ"ג (קטז, ד). ד' קארעץ. [כ].

393 עולם חסד יבנה

המילים כאן מצטטות את Psalms 89:3. הקטע מופיע למטה.

Psalms 89:3 תהילים פ"ט:ג.

כִּי־אֶמְרֵתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שָׁמַיִם תִּכְנֶן אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens
.Thou dost establish Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פט, ג.

394 אלפים שנה שקדמה התו

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 8:2. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 8:2 בראשית רבה ח':ב'

... היום של ששי שואל של חמישי וכו', עד לראשון למי היו שואלין? לא לתורה, שקדמה לברייתו של עולם! דאמר רבי שמעון בן לקיש: שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם, הדא הוא דכתיב (משלי ח): ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, דכתיב: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. הוי, הזאת ידעת מני עד וגו'. התורה יודעת מה קודם לברייתו של עולם, אבל אתה אין לך עסק לדרוש, אלא (איוב כ): מני שים אדם עלי ארץ. ר' אלעזר בשם בן סירא אמר: בגדול ממך אל ...

Rav Ḥama bar Ḥanina began: "Have you known this from [oldest times?]" (Job 20:4). Rav Ḥama bar Ḥanina said: This is analogous to a city that received its supplies by donkey drivers. They would ask one another: 'What is the price of grain in the province today?' The Friday ones would inquire of the Thursday ones; the Thursday ones of the Wednesday ones; the Wednesday ones of the Tuesday ones; the Tuesday ones of the Monday ones; the Monday ones of the Sunday ... ones. The Sunday one, whom would he

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Midrash Tehillim 90:4 מדרש תהילים צ:ד'

דבר אחר אמר רבי יהודא ברי' סימון בשם ריש לקיש למה נקרא שמו איש האלקים מה האיש אם מבקש להפך נדרי אשתו מפר ואם מבקש מקיים שנאמר (במדבר ל יד) אישה יפירנו וגו'. כך כביכול משה אומר להקב"ה (שם י לה-לו) קומה ה'. שובה ה':

OYW (Public Domain)

Zohar II, 49a זח"ב מט, א

הערת קה"ת

ב"ר ח, ב. ויק"ר רפ"ט. מדרש תהלים צ, ד. תנחומא וישב ד. זח"ב מט, א.

395 מאד עמקו מחשבותיך

המילים כאן מצטטות את Psalms 92:6. הקטע מופיע למטה.

Psalms 92:6 תהילים צ"ב:ו'

מַה־גָּדֹלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מֵאֵד עֲמָקוֹ מִחִשְׁבֹּתֶיךָ:

How great are Thy works, O L-RD! Thy thoughts are very
.deep

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צב, ו.

396 בזה"א ויצא דקניו סעי"ב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"יש דא עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתון רוא דכל אורייתא כו". — אוה"ת כי תצא עי' תתקע. וראה אוה"ת נ"ך-א עי' תתקע. אוה"ת בראשית-ג דף תקיא, א.

397 ויחי רמ"ב ב'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"מאי יש דא עלמא דאתי דלא פסיק מימיו" — אוה"ת בראשית-ב דף שיד, ב ואילך.

398 עין לא ראתה אלקים וזולתך

המילים כאן מצטטות את Isaiah 64:3. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 64:3 ישעיהו ס"ד:ג'

ומעולם לא־שמעו לא האזינו עין לא־ראתה אֱלֹקִים וזולתך יַעֲשֶׂה לְמַחְכֵּה־לוֹ:

And whereof from of old men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen a G-d beside Thee, who worketh for him that waiteth for Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י סד, ג.

399 (כי) הגה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

הגה זו מהדורה אחרת באוה"ת בהעלותך עי' תטז ואילך.

400 תרי"ג מצות דאורייתא . . מכתב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פרדס ש"ח, פ"ג. ע"ל בחוקותי (מו, ד). וש"נ. [כ].

401 מן הארץ לרקיע מהלך

המילים כאן מצטטות את Chagigah 13a:3. הקטע מופיע למטה.

Chagigah 13a:3 חגיגה י"ג א:ג'

כמה שנותיו של אדם — שבָּעִים שָׁנָה, שְׁנָאָמֶר: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ כֶּהֱם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה". וְהָלֹא מִן הָאָרֶץ עַד לְרִקְיַע מְהֵלֶּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְעוֹבִיז שֶׁל רִקְיַע מְהֵלֶּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְכֵן בֵּין כֹּל רִקְיַע וְרִקְיַע.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יג, א.

402 כיו"ד נברא עוה"ב

המילים כאן מצטטות את Menachot 29b:13-14. הקטע מופיע למטה.

Menachot 29b:13-14 מנחות כ"ט ב:י"ג-י"ד

מפני מה נברא העולם הבא כיו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות כט, ב.

403 נשי"ב

הערת קה"ת מפנה לבב Rosh Hashanah 21b למילים האלה.

Rosh Hashanah 21b ראש השנה כ"א ב

הערת קה"ת

ר"ה כא, ב.

404 כי כל בשמים ובארץ

המילים כאן מצטטות את I Chronicles 29:11. הקטע מופיע למטה.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:י"א

לֵךְ הִי הַגְדֹּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי־כָל בְּשָׁמִים וּבְאָרֶץ לֵךְ הִי הַמְּמָלְכָה וְהַמְתַּנְשָׂא לְכָל לְרֹאשׁ:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"א כט, יא.

405 יקוו המים אל מקום אחד

המילים כאן מצטטות את Genesis 1:9. הקטע מופיע למטה.

Genesis 1:9 בראשית א' ט'

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאָה הַיַּבָּשָׁה וְיִהְיֶה־כֵן:

And G-d said: 'Let the waters under the heaven be gathered together unto one place, and let the dry land appear.' And it was so

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ט.

406 על המשכת השפע מהע"ס לבחי' יסוד

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה לעיל ה, ג שמציין לוח"א יח, א.

407 ועי' זח"א י"ח א' ב'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת ויקרא-ב ע' תרנח.

408 בהאבות נאמר בכל מכל כל

המילים כאן מצטטות את Sotah 5a:5-6. הקטע מופיע למטה.

Sotah 5a:5-6 סוטה ה' א:ה'-ו'

וְאִם חוּזֵר בּוֹ — נֶאֱסָף בְּזִמְנוֹ כְּאַבְרָהָם אַבִּינוּ, שְׁנָאָמֶר: "וְהִמְכוּ כָּל־יִקְפְּצוֹן". כְּאַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב דְּכַתִּיב בָּהוּ: "כָּל־לִי", "מְכַלִּי", "כָּל־לִי". וְאִם לֹאוּ — "וּכְרָאשׁ שְׁבִלָת יִמְלוֹי". מַאי "וּכְרָאשׁ שְׁבִלָת"? רַב הוּנָא וְרַב חֲסָדָא, חֲדָא אָמַר: כִּי סָאָא דְשִׁיבְלָתָא, וְחֲדָא אָמַר: כְּשִׁיבּוּלָת עֲצָמָה. בְּשִׁלְמָא לְמָאן דְאָמַר כִּי סָאָא דְשִׁיבְלָתָא — הֵיִינוּ דְכַתִּיב: "וּכְרָאשׁ

שבֹּלֶת", אֵלָא לְמַאן דָּאִמֵּר כִּי שׁוּבְלִיתָא עֲצָמָה, מַאי "וּכְרָאשׁ שְׁבֹלֶת"?
אָמַר רַב אַסִּי, וְכֹן תִּנָּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: מְשַׁל לְאָדָם ...
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
סוטה ה, א.

409 עצם מעצמי ובשר מבשרי

המילים כאן מצטטות את Genesis 2:23. הקטע מופיע למטה.

Genesis 2:23 בראשית ב:כ"ג

וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעֵם עֲצָם מֵעֲצָמִי וּבֶשֶׁר מִבְּשָׁרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי
מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת:

And the man said: 'This is now bone of my bones, and flesh
of my flesh; she shall be called Woman, because she was tak-
'en out of Man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, כג.

410 בד"ה ואתה תצוה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א פ' תצוה.

411 זח"א קי"ו א'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת תבוא ע' תתשו.

412 קע"ז א'

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת תבוא ע' תתשו.

413 יפה שעה אחת בתשובה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ד, יז.

414 א-ל דעות

הערת קה"ת מפנה ל: I Samuel 2:3 למילים האלה.

I Samuel 2:3 שמואל א ב:ג'

אֲלִי-תִרְבוּ וּתְדַבְּרוּ גְבוּהָהּ גְבוּהָהּ יֵצֵא עֲתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דְּעוֹת HAVAYAH
וְלוֹ נִתְכַּנּוּ עֲלֵלוֹת:

Multiply not exceeding proud talk; Let not arrogancy come
out of your mouth; For the L-RD is a G-d of knowledge, And
by Him actions are weighed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ש"א ב, ג.

415 בד"ה את שבתותי תשמרו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל בהר מב, ב ואילך.

416 אין עוד מלבדו

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 4:35. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 4:35 דברים ד:ל"ה

אֲתָה הָרָאֲתָ לְדַעַת כִּי הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ:

Unto thee it was shown, that thou mightiest know that the
L-RD, He is G-d; there is none else beside Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ד, לה.

417 בד"ה ואהיה אצלו אמון

הערת קה"ת מפנה ל: Numbers 18:3 למילים האלה.

Numbers 18:3 במדבר י"ח:ג'

וְשָׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶתְךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל-הָאֹהֶל אֲךָ אֶל-כָּלִי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא
יִקְרְבוּ וְלֹא-יָמֻתוּ גַם-הֵם גַּם-אַתָּם:

And they shall keep thy charge, and the charge of all the
Tent; only they shall not come nigh unto the holy furniture
and unto the altar, that they die not, neither they, nor ye

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר יח, ג.

418 אשרי יושבי ביתך

המילים כאן מצטטות את Psalms 84:5. הקטע מופיע למטה.

Psalms 84:5 תהילים פ"ד:ה'

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְיֶה לִּי סֵלָה:

Happy are they that dwell in Thy house, they are ever prais-
ing Thee. Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פד, ה.

419 המלאכים אומרים ג"פ קדוש

הערת קה"ת מפנה ל: Isaiah 6:3 למילים האלה.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו:ג'

Chullin 91b חולין צ"א ב

הערת קה"ת

ישע"ו ג, ג. חולין צא, ב. ראה לעיל אמור לא, א.

420 לקיחה ע"י ד"א שמה לקיחה

המילים כאן מצטטות את Sukkah 37a:7-8. הקטע מופיע למטה.

Sukkah 37a:7-8 סוכה ל"ז א:ז-ח'

רַבָּא אָמַר: כָּל לְנָאוֹתוֹ — אֵינוּ חוֹצֵץ. וְאָמַר רַבָּה: לֹא לִינְקוּט אֵינִישׁ
הוֹשָׁעֵנָא בְּסוּדְרָא, דְּבַעֲיָנָא לְקִיחָה תְּמָה וְלִיכָא. וְרַבָּא אָמַר: לְקִיחָה עַל
יְדֵי דְבַר אַחֵר — שְׁמָה לְקִיחָה. אָמַר רַבָּא: מִנָּא אֲמִינָא לָהּ דְּלְקִיחָה עַל
יְדֵי דְבַר אַחֵר שְׁמָה לְקִיחָה, דְּתַנּוּ: אֲזוּב קָצֵר — מִסְּפָקוּ בְּחוּשׁ וּבְכוּשׁ,
וְטוֹבֵל וּמַעֲלָה וְאוֹחוֹ בְּאֲזוּב וּמִזָּה. אָמַי — "וְלִקְחָה" וְ"וְטַבְּלִי" אָמַר
רַבְּמִנְאֵל אֵלָא לֹא, שְׁמַע מִינָּה: לְקִיחָה עַל יְדֵי דְבַר אַחֵר — שְׁמָה לְקִיחָה.

Rava said: Whatever is used to beautify it is not an interposi-
tion. Rabbah further stated: One should not hold the
hoshanna with a scarf, for a whole "taking" is required, and
in this case it is not. Rava said: Taking hold by means of
something else is also regarded as a valid "taking." Rava

said: From where do I derive that taking hold by means of something else is also regarded as a valid taking? From what we have learned: If the hyssop is too short, he may provide ... it

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CCO) הערת קה"ת

ראה סוכה לו, א. שר"ע או"ח סתרנ"א, ז.

421 המלאכים שבקשו תנה הודך

המילים כאן מצטטות את Shabbat 88b:7. הקטע מופיע למטה.

Shabbat 88b:7 שבת פ"ח ב:ז'

ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השבת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילד אשה בינינו? אמר להו: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לה תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? ה' אֲדַנִּינוּ מֶה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנֵּה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת פח, ב.

422 ישראל עלו במחשבה

הערת קה"ת מפנה ל Bereshit Rabbah 1:5 למילים האלה.

Bereshit Rabbah 1:5 בראשית רבה א'ה'

ר' הונא בשם בר קפרא פתח (תהלים לא, יט): "תאלמנה שפתי שקר וגוי" אתפרכן אתחרשן אשתתקן. "אתפרכן אתחרשן" - היך מה דאת אמר (שמות ד, יא): "א מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'" ואומר (בראשית לו, ז): "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי" "אשתתקן" - כמשמעו. "הדברות על צדיק" חי העולמים "עתק" שהעתיק בבריותיו בגאווה אתמהה בשביל להתנאות ולומר אני דורש במעשה בראשית "ובזו" אתמהה מבזה על כבודי דא"ר יוסי בר חנינא כל המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא ...

Rav Huna began in the name of bar Kapara: "May they be silenced [te'alamna], those lying lips [that speak harsh words against the righteous one with arrogance and contempt]" (Psalms 31:19) - may they be bound up, may they become mute, may they be silenced. can have all these three meanings, as the Midrash goes on to show. May they become mute - as it says: "Who gives a mouth to a person, or who renders one mute [ilem] or deaf, or sighted or blind? Is it not ... I, the

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה ב"ר א, ה.

423 בד"ה הבאים ישרש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א פ' שמות.

424 פ' קדשנו כמו הרי את מקודשת לי

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken 5568.

הערת קה"ת

ראה תניא פרק מו (סה, ב). לעיל פ' במדבר ח, ג. לקמן שמע"צ פג, ג. סה"מ תקס"ח ע' טו. אוה"ת שלח ע' תרמד.

425 ז' רועים ואהרן בכללם

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Likkutei Sichos.

הערת קה"ת

ראה לקו"ש ח"כ ע' 643.

426 בהעלותך את הנרות

המילים כאן מצטטות את Numbers 8:2. הקטע מופיע למטה.

Numbers 8:2 במדבר ח:ב'

דבר אל־אַהֲרֹן וְאֶמְרָתְ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמִּנְוָה יָאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the 'candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ח, ב.

427 כמ"ש במק"מ פ' פנחס

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מובא גם בתו"א מ, ב.

428 כשמן הטוב על הראש

המילים כאן מצטטות את Psalms 133:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַנֶּזֶק וְזֶן־אֶהְרֹן שִׁירֵד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the ;collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

429 שאו ידיכם קדש

המילים כאן מצטטות את Psalms 134:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 134:2 תהילים קל"ד:ב'

שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־ה'

Lift up your hands to the sanctuary, And bless ye the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלד, ב.

430 בד"ה צאינה וראינה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן שה"ש כא, ג.

431 שמן משחת קדש

המילים כאן מצטטות את Exodus 30:31. הקטע מופיע למטה.

Exodus 30:31 שמות ל': לא

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִּי לְדֹרֹתֵיכֶם:

And thou shalt speak unto the children of Israel, saying:
This shall be a holy anointing oil unto Me throughout your

generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ל, לא.

432 בשעה שישראל עונין איש"ר

המילים כאן מצטטות את Berakhot 3a:14. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 3a:14 ברכות ג' א"י"ד

... חֲמִידָה וְחֵי רִאשָׁה, לֹא שָׁעָה זֹאת בְּלִבְדֹּאמְרָתָךְ, אֲלֵא בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אוֹמְרָתָךְ. וְלֹא זֶה בְּלִבְדֹּאמְרָתָךְ, בְּשָׁעָה שִׁישְׁרָאֵל נִכְנָסִין לְבֵיתִי כְּנִסְיוֹת וּלְבֵיתִי מְדַרְשׁוֹת וְעוֹנִין "יְהֵא שְׁמִיָּה הַגָּדוֹל מְבוֹרָךְ", הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַעֵנֵנֵנוּ רִאשׁוֹ, וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִי הַמֶּלֶךְ שֶׁמְקַלְסִין אוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ כֶּךָ, מֵה לֹו לֹאֵב שֶׁהִגְלָה אֶת בְּנָיו, וְאוֹי לָהֶם לְבָנִים שֶׁגָּלוּ מֵעַל שׁוֹלְחַן אֲבִיהֶם.

Then he said to me, "My son, what sound didst thou hear in that ruin ?" I answered, "I heard a Bat Kol moaning like a dove, crying, 'Alas for My children for whose iniquities I destroyed My house, burnt My Temple, and exiled them among the nations !'" He said to me, "By thy life and the life of thy head, not only at this hour does it so cry, but thrice daily it exclaims thus. Moreover, whenever the Children of ... Israel enter their Synagogues and Houses of

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ג, א.

433 זקן שקנה חכמה

המילים כאן מצטטות את Kiddushin 32b:8. הקטע מופיע למטה.

Kiddushin 32b:8 קידושין ל"ב ב:ח

תִּנּוּ רַבָּנִין: "מִפְּנֵי שִׁיכָה תְּקוּם" – יָכוֹל אֶפִּילוּ מִפְּנֵי זָקֵן אֲשֶׁמְאִי? תִּלְמוּד לֹמֵר: "זָקֵן", וְאִין זָקֵן אֲלֵא חָכֵם, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲסַפֶּה לִּי שְׂבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל". רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אוֹמֵר: אִין זָקֵן אֲלֵא מִי שֶׁקָּנָה חֲכָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִ' קִנְיִי רִאשִׁית דִּרְכוֹ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

קידושין לב, ב.

434 אורייתא מחכ' נפקת

הערת קה"ת מפנה Zohar II, 121a למילים האלה.

Zohar II, 121a זח"ב קכא, א

הערת קה"ת

זח"ב קכא, א.

435 הוי' בחכ'י

הערת קה"ת מפנה Proverbs 3:19 למילים האלה.

Proverbs 3:19 משלי ג': י"ט

ה' בַּחֲכָמָה יִסַּד־אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה:

The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding
He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי ג, יט.

436 פי' אור הוא חכמה

הערת קה"ת מפנה Zohar I, 30b למילים האלה.

Zohar I, 30b זח"א ל, ב

Zohar II, 167a זח"ב קסז, א

הערת קה"ת

כֵּן הוֹבֵא בְּכ"מ בְּשֵׁם הַזֶּה (סידור עם דא"ח עדר, א. סה"מ תשי"ג ע' 164. סה"מ תשי"ד ע' 22. ועוד). וְרָאָה אִמְרֵי בִּינָה ח"ג (קה"ת, תשמ"ה) פֶּרֶק קֵנָה (ע"פ זח"א ל, ב. זח"ב קסז, א). לְקוּיֵּי מִטּוֹת (פכ, רע"ג). וְרָאָה ס' הַבְּחִיר קָמוּ.

437 צדיק יסוד עולם

המילים כאן מצטטות את Proverbs 10:25. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 10:25 משלי י': כ"ה

כַּעֲבוּר סוּפָה וְאִין רָשָׁע וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם:

When the whirlwind passeth, the wicked is no more; But the
righteous is an everlasting foundation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי י, כה.

438 גדול תלמוד שמביא

המילים כאן מצטטות את Kiddushin 40b:8-9. הקטע מופיע למטה.

Kiddushin 40b:8-9 קידושין מ' ב:ח-ט'

וּכְבֹּר הָיָה רַבִּי טְרַפּוֹן וְזֻקְנִים מְסוּבִין בְּעֵלִית בֵּית נִתְּזָה בְּלוֹד. נִשְׁאַלָה שְׁאִילָה זֹאת בְּפִנְיָהֶם: תִּלְמוּד גָּדוֹל אוּ מַעֲשֶׂה גָדוֹל? נֶעֱנָה רַבִּי טְרַפּוֹן וְאָמַר: מַעֲשֶׂה גָדוֹל. נֶעֱנָה רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר: תִּלְמוּד גָּדוֹל. נֶעֱנּוּ כּוֹלָם וְאָמְרוּ: תִּלְמוּד גָּדוֹל, שֶׁהַתִּלְמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה. תִּנָּא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: גָּדוֹל תִּלְמוּד שֶׁקֹּדֶם לְחַלָּה אֲרַבְעִים שָׁנָה, לְתֵרוּמוֹת וּלְמַעֲשָׁרוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּע, לְשִׁמְיֻטִּים שְׁשִׁים וְאַחַת, לְיִזְבֻּלוֹת מֶאֱה וְשִׁלֵּשׁ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

קידושין מ, ב.

439 למה קדמה שמע

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכות פ"ב, מ"ב.

440 ע"פ אלה פקודי המשכן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פקודי.

441 בד"ה צאינה וראינה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לקמן שה"ש כב, א.

442 שכינה מדברת מתוך גרונו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
עלי"ק בואתחנן (ג, ד). וש"נ. [כ].

443 תען לשוני אמרתך

המילים כאן מצטטות את Psalms 119:172. הקטע מופיע למטה.

Psalms 119:172 תהילים קי"ט:קע"ב

תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק:

Let my tongue sing of Thy word; For all Thy commandments
are righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, קעב.

444 אדון הנפלאות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ברכת יוצר.

445 גאה גאה

המילים כאן מצטטות את Exodus 15:1. הקטע מופיע למטה.

Exodus 15:1 שמות ט"ו:א

אז ישרי־משה ובני ישראל את־השירה הזאת Havayah ויאמרו
לאמר אשירה Havayah כי־גאה גאה סוס ורכבו רמה בים:

Then sang Moses and the children of Israel this song unto
the L-RD, and spoke, saying: I will sing unto the L-RD, for
He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown
into the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טו, א.

446 בעטרה שעטרה לו אמו

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 3:11. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:יא

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה־לו אמו ביום
חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king
Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath
crowned him in the day of his espousals, And in the day of
the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ג, יא.

447 זו כנסיי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שהשיר פ"ג ע"פ זה.

448 שמע לשון הבנה

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 138b למילים האלה.
Zohar III, 138b זח"ג קלח, ב
הערת קה"ת
זח"ג קלח, ב. ראה לקמן פי' ואתחנן יא, א. ובכ"מ.

449 והנה קיום ואהבת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה תניא פרק מט.

450 בשמים ממעל ועל הארץ

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 4:39. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 4:39 דברים ד':ל"ט

וידעת היום והשבת אל־לִבְכֶּךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשִׁמְיָם מִמַּעַל וְעַל־
הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד:

know this day, and lay it to thy heart, that the L-RD, He is
G-d in heaven above and upon the earth beneath; there is
none else

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ד, לט.

451 וכל המאריך באחד

המילים כאן מצטטות את Berakhot 13b:14-15. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 13b:14-15 ברכות י"ג ב:י"ד-ט"ו

תנאי סומכוס אומר: כל המאריך ב"אחד", מאריך לו ימיו ושנותיו.
אמר רב אחא בר יעקב: ובדלית. אמר רב אשי: ובלבד שלא יחטוף
בחית. רבי ירמיה הנה יתיב קמיה דרבי [חייא בר אבא], חזייה דהנה
מאריך טובא, אמר לקה: פיון דאמליכתיה למעלה ולמטה ולארבע
רוחות השמים — תו לא צריכת.

There is a teaching : Symmachus says : Whoever prolongs
the pronunciation of the word ehad "one," his days and
years are prolonged for him. Rab Aha b. Jacob said :
Especially the letter D. Rab Ashe said: Only he must not slur
over the letter H. R. Jeremiah was sitting in the presence of
R. Hiyya b. Abba, and noticed that he prolonged [the word
ehad] exceedingly. He said to him : So long as thou hast pro-
claimed His Kingship above and below and the four winds of
... ,heaven

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ברכות יג, ב.

452 ושכנתי בתוכם

המילים כאן מצטטות את Exodus 25:8. הקטע מופיע למטה.

Exodus 25:8 שמות כ"ה:ח

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among
them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כה, ח.

453 בתוכו לא נאמר

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Shelah (Shnei Luchos HaBris).

הערת קה"ת

ראה ר"ח שער האהבה (בתחלתו). של"ה שער האותיות אות ל. מסי תענית רד"ה מענין העבודה, פ' תרומה חלק תו"א שכה, ב. שכו, ב. ע"ל נשא (כ), סע"ב. [כ].

454 ישראל לי ראש

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Derech Mitzvosecha.

הערת קה"ת

דרמ"צ מצות ציצית (טו, ב) בשם הזהר. וראה שער הפסוקים — להאריז"ל — וישלח לב, כט. ספר הליקוטים — להאריז"ל — ויחי מז, כח. מח, ב.

455 בזח"ב. . רישא דמנרתא

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

באריכות באוה"ת בהעלותך ע' תיח.

456 מואהבת עד ובשעריך הם מ"ב תיבין

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken.

הערת קה"ת

ראה לקמן ואתחנן יד, ד. מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תשה ובהנסמן לשם.

457 בשמים יכסה

המילים כאן מצטטות את Isaiah 6:2. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 6:2 ישעיהו ו:ב

שָׂרְפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בְּשָׂתַיִם יָכֹסֶה פָּנָיו וּבְשָׂתַיִם יָכֹסֶה רִגְלָיו וּבְשָׂתַיִם יַעֲוִפֶּה:

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"ו, ב.

458 נהר היוצא מעדן

המילים כאן מצטטות את Genesis 2:10. הקטע מופיע למטה.

Genesis 2:10 בראשית ב:י

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, י.

459 בד"ה אם בחקותי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' בחוקתי מה, ב.

460 בד"ה שאו את ראש

הערת קה"ת מפנה ל: Numbers 1:2 למילים האלה.

Numbers 1:2 במדבר א'ב'

שָׂאוּ אֶת־רָאשׁ כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אָבִתָּם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers'houses, according to the number of names, every male, by their polls

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר א, ב.

461 אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכות רפ"ה.

462 ובפשעכם שולחה אמכם

המילים כאן מצטטות את Isaiah 50:1. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 50:1 ישעיהו נ:א'

כֹּה אָמַר ה' אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוֹת אֲמַכֶּם אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיהָ אוֹ מִי מְנֹשִׁי אֲשֶׁר מְכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן בְּעֹונֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אֲמַכֶּם:

Thus saith the L-RD: Where is the bill of your mother's divorce, Wherewith I have put her away? Or which of My creditors is it To whom I have sold you? Behold, for your iniquities were ye sold, And for your transgressions was your mother put away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י, א.

463 העולמות נבראו שלא בעמל

הערת קה"ת מפנה ל: Bereshit Rabbah 3:2 למילים האלה.

Bereshit Rabbah 3:2 בראשית רבה ג:ב'

ברכייה בשם רבי יהודה בר סימון פתח (תהלים לג, ו) : "בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִצְעָשׁוּ וְגו'" לא בעמל לא ביגיעה אלא בְּדָבָר "ויאמר אלקים וַיְהִי אוֹר":

Rabbi Berekhya began in the name of Rabbi Yehuda bar Simon: "By the word of the L-rd the heavens were made" (Psalms 33:6). Rabbi Yehuda bar Simon said: It was not with toil and not with exertion that the Holy One blessed be He created His world, but rather, "by the word of G-d," and the heavens were already made. Here, too, "and there was [ve-haya] light" is not written here, but rather, "vayhi light" – it immediately came about

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה ב"ר פ"ג, ב.

464 במאמר אי יכול להבראות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות רפ"ה.

465 הוגעתם את ה' בדבריכם

המילים כאן מצטטות את Malachi 2:17. הקטע מופיע למטה.

Malachi 2:17 מלאכי ב':יז

הוֹגַעְתֶּם ה' בְּדִבְרֵיכֶם וְאִמַּרְתֶּם בְּמֶה הוֹגַעְנוּ בְּאִמְרָכֶם כְּלִיעֶשֶׁה רַע טוֹב
כְּעִינִי ה' וְכֹהֶם הוּא חָפִץ אוֹ אֵיה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט:

Ye have wearied the L-RD with your words. Yet ye say:
'Wherein have we wearied Him?' In that ye say: 'Every one
that doeth evil Is good in the sight of the L-RD, And He de-
lighteth in them; Or where is the G-d of justice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלאכי ב, יז.

466 ואציעה שאול הנך

המילים כאן מצטטות את Psalms 139:8. הקטע מופיע למטה.

Psalms 139:8 תהילים קל"ט:ח

אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּחֱךְ:

If I ascend up into heaven, Thou art there; If I make my bed
in the nether-world, behold, Thou art there

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלט, ח.

467 גם חושך לא יחשיך ממך כחשיכה כאורה

"גם חושך לא יחשיך ממך... ולילה כיום יאיר". לפני ה' אין דבר נסתר.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:יב

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כִּיּוֹם יֹאִיר כַּחֲשִׁיכָה פְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night
shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ע"פ תהלים קלט, יב.

468 ומתחת זרועות עולם

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 33:27. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 33:27 דברים ל"ג:כ"ז

מַעֲנֶה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֻעֹת עוֹלָם וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךְ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֶּׁמֶד:

The eternal G-d is a dwelling-place, And underneath are the
everlasting arms; And He thrust out the enemy from before
'thee, And said: 'Destroy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, כז.

469 וימינו תחבקני

המילים כאן מצטטות את Song of Songs 2:6. הקטע מופיע למטה.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב':ו

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיְמִינִי תַּחֲבֹקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand em-
brace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ו.

470 רחמים גדולים

המילים כאן מצטטות את Isaiah 54:7. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 54:7 ישעיהו נ"ד:ז

בְּרַגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמַיִם גְּדֹלִים אֶקְבְּצֶךָ:

For a small moment have I forsaken thee; But with great
compassion will I gather thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי נד, ז.

471 סדי"ה ועתה יגדל נא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן שלח לט, ג.

472 ונגלו כספר השמים . השמים החדשים

המילים כאן מצטטות את Isaiah 34:4. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 34:4 ישעיהו ל"ד:ד

וְנִמְקּוּ כָל־צִבְאֵי הַשָּׁמַיִם וְנִגְלוּ כִסְפֵּי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צִבְאָם יִבּוֹל כִּנְבֵּל עֵלָה
מִגֶּפֶן וּכְנֻכָּלֶת מִתְאַנֶּה:

And all the host of heaven shall moulder away, And the
heavens shall be rolled together as a scroll; And all their host
shall fall down, As the leaf falleth off from the vine, And as a
falling fig from the fig-tree

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי לד, ד. סו, כד.

473 לחזות בנועם ה'

המילים כאן מצטטות את Psalms 27:4. הקטע מופיע למטה.

Psalms 27:4 תהילים כ"ז:ד

אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת־ה' אוֹתָהּ אֶבְקֹשׁ שְׁבִית־ה' כְּלִי־יָמִי חַיִּי לַחַזוֹת
בְּנוֹעַם־ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ:

One thing have I asked of the L-RD, that will I seek after:
That I may dwell in the house of the L-RD all the days of my
life, To behold the graciousness of the L-RD, and to visit ear-
ly in His temple

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כז, ד.

474 בגילוי זיו השכינה

הערת קה"ת מפנה Berakhot 17a למילים האלה.

Berakhot 17a ברכות י"ז א

הערת קה"ת

ברכות יז, א.

475 בדי"ה קול דודי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקרית שה"ש יד, ד.

476 רע ומר עזבו את ה'

המילים כאן מצטטות את Jeremiah 2:19. הקטע מופיע למטה.

Jeremiah 2:19 ירמיהו ב':י"ט

תִּסְפֹּרָה רָעָתָהּ וּמִשְׁבֹּתֶיהָ תוֹכַחַהּ וְדַעִי וְרָאִי כִּי־רַע וְמֶרַע עֲזָבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיהָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֵלָיוּהָ נֶאֱסִי־אֲדֹנָיִי הִ' צָבָאוֹת:

Thine own wickedness shall correct thee, and thy backslidings shall reprove thee: Know therefore and see that it is an evil and a bitter thing, that thou hast forsaken the L-RD thy G-d, neither is My fear in thee, Saith the L-rd GOD of hosts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ירמ' ב, יט.

477 כל מי שאין בו דעה

המילים כאן מצטטות את Berakhot 33a:19. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 33a:19 ברכות ל"ג א:י"ט

וְאָמַר רַב אֲמִי: גְדוֹלָה דְּעָה, שְׁנִתְּנָה בֵּין שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, שְׁנֵאָמַר "כִּי אֵל דְּעוֹת הִי". וְכָל מִי שְׁאִין בּוֹ דְּעָה — אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו, שְׁנֵאָמַר: "כִּי לֹא עִם בִּינּוֹת הוּא עֵל כֵּן לֹא יִרְחֲמֵנוּ עוֹשֵׂהוּ".

R. Ammi also said : Great is knowledge which is placed between two references to the Divine Name ; as it is said, "For a G-d of knowledge is the L-rd" (I Sam. ii. 3). It is forbidden to have mercy upon one who does not possess knowledge ; as it is said, "For it is a people of no understanding, therefore He that made them will not have compassion upon them" (Is. xxvii. 11).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות לג, א.

478 בד"ה בהעלותך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל ל, א ואילך.

479 ימין ושמאל תפרוצי

המילים כאן מצטטות את Isaiah 54:3. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 54:3 ישעיהו נ"ד:ג

כִּי־יֵמִין וּשְׁמָאוֹל תִּפְרָצִי וְיִרְעַךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשֻׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ:

For thou shalt spread abroad on the right hand and on the left; And thy seed shall possess the nations, And make the desolate cities to be inhabited

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע' נד, ג.

480 ימין מקרבת . . שמאל דוחה

המילים כאן מצטטות את Sotah 47a:6-7. הקטע מופיע למטה.

Sotah 47a:6-7 סוטה מ"ז א:ו-ז

תְּנוּ רַבְּנָנִי: לְעוֹלָם תִּהְיֶה שְׁמָאל דּוּחָה וְיֵמִין מְקַרְבָּת, לֹא כְּאֵלִישֶׁע שְׁדַחְפוּ לְגִחְזָיו בְּשֵׁתֵי יָדָיו, וְלֹא כִּיהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרָחִיָּה שְׁדַחְפוּ לְיָשׁוּ הַנוֹצָרִי מִתְלַמְּדָיו בְּשֵׁתֵי יָדָיו. אֱלִישֶׁע מָאִי הִיא, דְּכַתִּיב: "וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּפְרִיָּם", וְכַתִּיב: "וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא לְבִי הָלַךְ כְּאֲשֶׁר הִפָּךְ אִישׁ מַעַל

מְרַכְבְּתוֹ לְקִרְאָתָהּ הֵעֵת לְקַחַת אֶת הַכֶּסֶף וְלְקַחַת כְּגָדִים וְזִיתִים וְכֶרֶמִים וְצֹאן וְכָקֶר וְעֶבְדִּים וְשִׁפְחוֹת".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סוטה מז, א.

481 ודברי אשר שמתוך בפיר

המילים כאן מצטטות את Isaiah 59:21. הקטע מופיע למטה.

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

וְאֵנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אֶמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְדִבְרִי אֲשֶׁר־שִׁמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי יִרְעַךְ וּמִפִּי יֵרַע וְרַעֲךָ אֶמַר ה' מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע' נט, כא.

482 והנה ברבות ס"פ אמור שם

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

באוה"ת פ' בא ע' רעב מעתיק וז"ל "תריין אמוראין חד אמר גולה וחד אמר גאולה, מ"ד גולה ע"ש שגולה לבבל וגלת שכינה עמהון כדאמר למענכם שולחתי בבלה בישע' סי מ"ג י"ד . . ומ"ד גאולה פרוקא שנאמר גואלינו ד' צבאות שמו". וראה גם באוה"ת נ"ך-א ע' תקי.

483 ותוספת האלף שעל ידו נעשה מבחי' גולה בחי' גאולה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת בהעלותך ע' תכג ואילך.

484 סמיכת גאולה לתפלה

המילים כאן מצטטות את Berakhot 9b:14-15. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 9b:14-15 ברכות ט' ב:י"ד-ט"ו

תִּנְיָא נְמִי הָכִי: וְתִיקִין הָיוּ גּוֹמְרִין אוֹתָהּ עִם הַנֶּזֶץ הַחֲמִיָּה, כְּדִי שִׁיִּסְמוּךְ גְּאוּלָּה לְתַפִּלָּה, וְנִמְצָא מִתְפַּלֵּל כּוּיָם. אָמַר רַבִּי זִירָא: מָאִי קְרָאָה — "יִירָאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יְרַח דּוֹר דּוֹרִים".

There is a teaching to the same effect : The Wetikin used to conclude it with the sunrise in order to unite the Geullah with the Tefillah, and consequently pray in the day. R. Zera said : What is the Scriptural authority for this? "They shall fear Thee with the sun, and before the moon, throughout all generations" (Ps. Ixxii. 5).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ט, ב. טושו"ע או"ח סס"ו, ח. רסק"א.

485 א"ת מה אלא מאה

הערת קה"ת מפנה לMenachot 43b למילים האלה.

Menachot 43b מנחות מ"ג ב

הערת קה"ת

ראה מנחות מג, ב רש"י ד"ה מה. ושם ד"ה א"ת [כ].

486 ארוממך אלקי המלך

המילים כאן מצטטות את Psalms 145:1. הקטע מופיע למטה.

Psalms 145:1 תהילים קמ"ה:א

תִּהְיֶה לְדוֹד אֲרֹמְמָךְ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶבְרַכְךָ שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
praise; of David. I will extol Thee, my G-d, O [A Psalm of]
King; And I will bless Thy name for ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, א.

487 שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

הגדה של פסח.

488 המריקים מעליהם הזהב

המילים כאן מצטטות את Zechariah 4:12. הקטע מופיע למטה.

Zechariah 4:12 זכריה ד':יב

וְאָעַן שְׁנִית וְאָמַר אֵלָיו מִה־שְׁתֵּי שְׁבָלֵי הַיָּתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צִנְתָּרוֹת
הַזֶּהָב הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזֶּהָב:

And I answered the second time, and said unto him: 'What
are these two olive branches, which are beside the two gold-
'?en spouts, that empty the golden oil out of themselves

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכריה ד, יב.

489 מצפון זהב יאתה

המילים כאן מצטטות את Job 37:22. הקטע מופיע למטה.

Job 37:22 איוב ל"ז:כב

מִצָּפוֹן זֶהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלֹהֵי נֹרָא הוֹד:

Out of the north cometh golden splendour, About G-d is ter-
rible majesty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לו, כב.

490 ונתתי מטר ארצכם

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 11:14. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 11:14 דברים י"א:יד

וְנָתַתִּי מִטְר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפֹּת דְגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ:
that I will give the rain of your land in its season, the former
rain and the latter rain, that thou mayest gather in thy corn,
and thy wine, and thine oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יא, יד.

491 בגמרא רפ"ו דברכות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לה, ב תוד"ה כאן.

492 מקומו של עולם

המילים כאן מצטטות את Bereshit Rabbah 68:9. הקטע מופיע למטה.

Bereshit Rabbah 68:9 בראשית רבה ס"ח:ט

ויפגע במקום - ר' הונא בשם ר' אמי אמר: מפני מה מכנין שמו של
הקב"ה וקוראין אותו מקום? שהוא מקומו של עולם, ואין עולמו
מקומו, מן מה דכתיב (שמות לג): הנה מקום אתי, הוי, הקדוש ברוך
הוא מקומו של עולם, ואין עולמו מקומו. אמר רבי יצחק: כתיב (דברים
לג): מעונה אלקי קדם, אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולם
ואם עולמו מעונו, מן מה דכתיב (תהלים צ): ה' מעון אתה, הוי. הקדוש
ברוך הוא מעונו של עולמו, ואין עולמו מעונו. אמר רבי אבא בר יודן:
לגבור, שהוא רוכב על ...

He encountered the place and spent the night there be-
cause the sun had set; he took from the stones of the place,
which he placed beneath his head, and lay down in that
place" (Genesis 28:11). "He encountered [vayifga] the place"
- Rav Huna said in the name of Rabbi Ami: Why do they
change the name of the Holy One blessed be He and call
Him the Omnipresent [hamakom]? It is because He is the
place [mekomo] of the world, and His world is not His place.

... From what

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022
(CC-BY)

הערת קה"ת

ב"ר סח, ט.

493 כי הדם הוא הנפש

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 12:23. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 12:23 דברים י"ב:כ"ג

רַק חֹזֶק לִבְלֹתִי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־
הַבָּשָׂר:

Only be stedfast in not eating the blood; for the blood is the
life; and thou shalt not eat the life with the flesh

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יב, כג.

494 ברכות פי תרומה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לה, ה.

495 וממצרים קראתי לבני

המילים כאן מצטטות את Hosea 11:1. הקטע מופיע למטה.

Hosea 11:1 הושע י"א:א

כִּי נָעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֵּהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לְבִנִּי:

When Israel was a child, then I loved him, And out of Egypt I
called My son

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הושע יא, א.

496 ופרעה הקריב

המילים כאן מצטטות את Exodus 14:10. הקטע מופיע למטה.

Exodus 14:10 שמות י"ד:

וּפְרָעָה הִקְרִיב וַיִּשְׁאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וַהֲגָה מִצְרַיִם נֹסַע אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְיָ

And when Pharaoh drew nigh, the children of Israel lifted up their eyes, and, behold, the Egyptians were marching after them; and they were sore afraid; and the children of Israel cried out unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Shemot Rabbah 21:5 שמות רבה כ"א:ה'

... אמר רבי אלעזר בן פדת: כיון שיצאו ישראל מצרים, היו נושאים עיניהם והיו המצרים רודפים אחריהם, שנאמר (שם יד, י'): ופרעה הקריב (וגו'). נוסעים אינו אומר, אלא נוסע, כיון שיצא פרעה והמצריים לרדוף אחריהם, תלו עיניהם לשמים וראו שרן של מצרים פורח באויר, כיון שראו אותו נתייראו הרבה, שנאמר (שם שם, שם): וייראו מאד. ומהו והנה מצרים נוסע אחריהן? שרן של מצרים היה שמו מצרים, שאין הקדוש ברוך הוא מפיל אומה, עד שהוא מפיל שרן תחלה. וכן אתה מוצא בנבוכדנצר, שהפיל הקדוש ברוך הוא לשרו תחלה, שנאמר (דניאל ד, ...)

That is what is written: "My dove in the cleft of the rock" (Song of Songs 2:14). It should have said "a dove in the cleft of the rock." Why did it say "my dove?" It is as Rabbi Yohanan said: The Holy One blessed be He said to Israel: "My dove." See what is written: "Ephraim is like a foolish dove, with no understanding" (Hosea 7:11). The Holy One blessed be He said: To Me they are like a foolish dove; every- ... thing that I decree for them, they do

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

שמות יד, י. וראה שמו"ר כא, ה.

497 צמאה לך נפשי

המילים כאן מצטטות את Psalms 63:2. הקטע מופיע למטה.

Psalms 63:2 תהילים ס"ג:ב'

אֱלֹקִים אֱלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךְ צִמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כִּמְהָ לְךָ בָּשָׂרִי בְּאַרְצ־צִיָּה וְעֵינִי בְּלִי־מַיִם:

O G-d, Thou art my G-d, earnestly will I seek Thee; My soul thirsteth for Thee, my flesh longeth for Thee, In a dry and weary land, where no water is

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים סג, ב.

498 בדיה להבין ענין יו"ט שני

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן שמע"צ צב, א ואילך.

499 שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו

המילים כאן מצטטות את Shabbat 89b:4-5. הקטע מופיע למטה.

Shabbat 89b:4-5 שבת פ"ט ב"ד:ה'

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב: "כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יפירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמה" — לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: בניה חטאו לי. אמר לפניו: רבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמה. אמר: אימר לקה ליצחק דהנה לקה צער גידול בנים, אפשר דבצי רחמי עליהו. אמר לקה: בניה חטאו. אמר לפניו: רבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמה. אמר לא בסבי טעמא ולא ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת פט, ב.

500 לבאר הדברים הנ"ל

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Maamarei Admur HaZaken 5568.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תק. מאמר זה בתוס' הגהות נדפס באוה"ת בהעלותך ע' תכ. וראה שם ע' תטז.

501 החכמה תחיי את בעליה

המילים כאן מצטטות את Ecclesiastes 7:12. הקטע מופיע למטה.

Ecclesiastes 7:12 קהלת ז':י"ב

כִּי בְצֵל הַחֲכָמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף וַיְתֹרֶן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעָלֶיהָ:

For wisdom is a defence, even as money is a defence; but the excellency of knowledge is, that wisdom preserveth the life of him that hath it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה קהלת ז, יב.

502 למה קדמה פי שמע

המילים כאן מצטטות את Berakhot 13a:21. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 13a:21 ברכות י"ג א:כ"א

אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת "שמע" ל"והיה אם שמוע" — כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך מקבל עליו עול מצות. "והיה אם שמוע" ל"ויאמר" — ש"והיה אם שמוע" נוהג בין כיום ובין בלילה, ו"ויאמר" אינו נוהג אלא כיום בלבד.

R. Joshua b. Karhah said: Why does the section "Hear, O Israel" precede "And it shall come to pass if ye shall hearken"? So that a man shall first receive upon himself the yoke of the kingdom of heaven, and afterwards receive upon himself the yoke of the commandments. And why does "And it shall come to pass if ye shall hearken" precede "And the L-rd spake" ? Because the former applies both during the day and night, but the latter during the day only

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות יג, א.

503 תחת אשר לא עבדת

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 28:47. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 28:47 דברים כ"ח:מ"ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עַבַדְתָּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֵב כָּל־
because thou didst not serve the L-RD thy G-d with joyful-
ness, and with gladness of heart, by reason of the abundance

;of all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כח, מז.

504 בד"ה כי עמך מקור חיים בפי' מקץ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א לה, א.

505 ובפי' שלח ע"פ ועתה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

להלן לט, א.

506 הנסתרות להורי אלקינו

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 29:28. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 29:28 דברים כ"ט:כ"ח

הַנְּסֻתֹת הָאֵלֹהִים אֲלֵינוּ וְהַנְּגִלַת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת
את־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

The secret things belong unto the L-RD our G-d; but the
things that are revealed belong unto us and to our children
.for ever, that we may do all the words of this law

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כט, כח.

507 הנסתרות הן דחילו ורחימו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"ג (קכג, ב). ת"ז (ת"י ות"ע). [כ].

508 בד"ה ואלה פקודי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פי' פקודי ג, ג.

509 בד"ה ושכתי בשלום

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

תו"א כא, ב ואילך. ובאותה בהעלותך ע' תכ מצ"י "בענין וישם אותה
מצבה ויצוק שמן על ראשה".

510 ואם צדקת

הערת קה"ת מפנה ל Job 35:7 למילים האלה.

Job 35:7 איוב ל"ה:ז

אִם־צִדְקָתְךָ מִה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ מִה־מִּידָדְךָ יָקָח:

If thou be righteous, what givest thou Him? Or what re-
?ceiveth He of thy hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לה, ז.

511 ולעבדו

הערת קה"ת מפנה ל Deuteronomy 11:13 למילים האלה.

Deuteronomy 11:13 דברים י"א:י"ג

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֵי אֲשֶׁר אֶנְכִּי מֵצִוָּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר
אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ כָּכָל־לְבַבְכֶּם וּכְכָל־נַפְשְׁכֶם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto
My commandments which I command you this day, to love
the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and
,with all your soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יא, יג.

512 סד"ה ואלה המשפטים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א עה, ד.

513 ובד"ה לא תהיה משכלה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א עה, ד.

514 ובד"ה לא הביט און

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן פי' בלק ע, ג.

515 וצ"ל גילוי . . השמים

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת יתרו ע' תתפא.

516 הערת רוח קדשו ממרום

"עד יערה עלינו רוח ממרום, והיה מדבר לכרמל". הפסוק מתאר את
ההתעוררות מלמעלה, המענה לזעקה.

Isaiah 32:15 ישעיהו ל"ב:ט"ו

עַד־יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מִמְּרוֹם וְהָיָה מְדַבֵּר לְכַרְמֶל לַיַּעַר יִחְשָׁב:

Until the spirit be poured upon us from on high, And the
wilderness become a fruitful field, And the fruitful field be
.counted for a forest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ישע"י לב, טו.

517 ההשתלשלות של הקו נמשך מבחי' עשי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה המשך בששה"ק תער"ב ח"ב ע' תתקכד וע' איקב.

518 וכענין טורא חשוכא

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 208a למילים האלה.
Zohar III, 208a זח"ג רח, א
הערת קה"ת
ראה זח"ג רח, א. ראה אוה"ת קרח ע"י תשכא. מובא ביהל אור ע"י קצ.

519 טורא חשוכא חג"ת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
נ"ב עליק שה"ש ד"ה קול דודי (טו, ג). ולעיל נשא (כג, א). [כ].

520 (עיינן בפרדס . . נוגע לעצמותו כו')

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
הגה זו באריכות באוה"ת בהעלותך ע"י תכא.

521 ובמ"א נתבאר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א קג, ג.

522 ע"ס הגנוזות הנז' בפרדס

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
ע' בתו"א נח ד"ה הן ע"ס א' (שם בלק"ת [מהאריז"ל] עיי' סי' ה (טו, ג)) [ד"ה מהרח"ו ז"ל]. וע' אוה"ת ויחי (שסו, א). ושם (שעג, ב) מציין משי הצחצחות והל' "ע"ס הגנוזות" אות באות ל"מ — וע' ביאור"ז ס"פ פקודי [נט, ב] ענוה שרשה מע"ס הגנוזות. וע' דרך מצותיך מאדמ"ו צ"צ נ"ע דרוש הלל בתחלתו [קמח, ב] ציין עיי' בשי' הנ"ל בשם הגאונים. והוא בפ"א ובפ"ד שם אבל הלי' אינו כן. [כ]. וראה לעיל בחקתי מו, ג. ראה פרדס שער מלמטה למעלה. וראה לקו"ת חקת סג, ג. [כ].

523 הם ע"פ קבלת האריז"ל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה ד"ה לעולם יהא אדם — עזר"ת ע"י פה.

524 רצון . . מצחא . . באדרא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
[זהר] ח"ג (קכט, א. רפח, ב). [כ].

525 וכנווע שיש ב' בחי' בכתר

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.
הערת קה"ת
ראה ע"ח שמ"ב, פ"א.

526 ארוכה מארץ מדה

המילים כאן מצטטות את Job 11:9. הקטע מופיע למטה.
Job 11:9 איוב י"א ט'
אַרְכָּהּ מֵאַרְצָּהּ מִדָּהּ וּרְחֶבָּהּ מִנִּיָּיִם:
The measure thereof is longer than the earth, and broader than the sea
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת

איוב יא, ט.

527 בביאור ע"פ מי מנה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
לקמן פ' בלק סט, ג.

528 בחכמה אתברירו

הערת קה"ת מפנה לZohar II, 254b למילים האלה.
Zohar II, 254b זח"ב רנד, ב
Leviticus 4:1 ויקרא ד':א'
וַיִּדְבֹּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
And the L-RD spoke unto Moses, saying
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
זח"ב רנד, ב. ראה ע"ח שי"ח, פ"ה. וראה הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תשי"ח ע' 206. וראה לעיל ויקרא ד, א. צו יג, ב.

529 וז"ש בזהר

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
ל"מ. וע' כתובות (נו, ב). נדרים (עג, ב) במתני' "הואיל ובעלה חייב במוזונות". וע' זח"א (שם) מח, סע"ב. [כ]. ראה אוה"ת בראשית-ג ע' תקמג, ב.

530 האדם — מכאן ואילך

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.
הערת קה"ת
וע' בע"ח ש' מ"ן ומ"ד דרוש א' ד"ה [— בהכתי"י קרוע — כל ענין זה]. [כ].

531 אבל שרש מציאותה הוא מרצון העליון

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: The Rebbe Rashab's maamar "כל הנהנה" (5652).
הערת קה"ת
נתבאר בד"ה כל הנהנה תרנ"ב ע' קכג.

532 אשת חיל עט"ב

המילים כאן מצטטות את Proverbs 12:4. הקטע מופיע למטה.
Proverbs 12:4 משלי י"ב:ד'
אִשְׁת־חַיִּל עֹטֶרֶת בַּעֲלָהּ וּכְרָקָב בַּעֲצָמוֹתֶיהָ מְבִישָׁה:
A virtuous woman is a crown to her husband; But she that doeth shamefully is as rottenness in his bones
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
משלי יב, ד.

533 כמ"ש בלקו"ת

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.
הערת קה"ת
באוה"ת בהעלותך ע' תכג כ' "לכאורה לא נמצא כלל בלקו"ת פ' בהעלותך שהמנורה הוא פרצוף פנימי דנוק' . . וצ"ל דמש"ש בלקו"ת דהמנורה היא נוק' דז"א והוא מע"ח שער תיקון הנוק' פ"ז".

534 כביאור ע"פ אחת היא יונתי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

כנראה הכוונה להביאור לד"ה ששים המה מלכות לקמן שה"ש מ, א.

535 ועי' זח"ב דף י"ד ע"ב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת בהעלותך ע' תכג.

536 אם הבנים

הערת קה"ת מפנה לPsalms 113:9 למילים האלה.

Psalms 113:9 תהילים קי"ג:ט'

מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

Who maketh the barren woman to dwell in her house As a joyful mother of children. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיג, ט.

537 כד אתכפיא ט"א

הערת קה"ת מפנה לZohar II, 128b למילים האלה.

Zohar II, 128b זח"ב כח, ב

הערת קה"ת

ראה זח"ב כח, ב.

538 בארץ לא זרועה

המילים כאן מצטטות את Jeremiah 2:2. הקטע מופיע למטה.

Jeremiah 2:2 ירמיהו ב:ב'

הלך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

Go, and cry in the ears of Jerusalem, saying: Thus saith the L-RD: I remember for thee the affection of thy youth, the love of thine espousals; how thou wentest after Me in the wilderness, in a land that was not sown

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ' ב, ב.

539 י"ה עם שמי הוא שט"ה

הערת קה"ת מפנה לZohar III, 110b למילים האלה.

Zohar III, 110b זח"ג קי, ב

הערת קה"ת

זח"ג קי, ב. וראה ת"ז בהקדמה ד, ב. ה, א.

540 שבוה לעומת זה

הערת קה"ת מפנה לEcclesiastes 7:14 למילים האלה.

Ecclesiastes 7:14 קהלת ז:יד

ביום טובה הנה בטוב וביום רעה גם אתה לעצמך עשה האלקים על־דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה קהלת ז, יד.

541 שעבדו בחומר וכלבנים

המילים כאן מצטטות את Exodus 1:14. הקטע מופיע למטה.

Exodus 1:14 שמות א':יד

וימרו אות־חֵיהֶם בעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בְּשָׂדֶה אֶת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶגֶר:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה שמות א, יד.

542 במדרש רבה ר"פ ואתה תצוה

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת בהעלותך ע' תכה "מה הוית הזה כו' מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן כו' ואח"כ נותנין את שומנן כו'" ראה באוה"ת שם באריכות.

543 שמן וקטרת

המילים כאן מצטטות את Proverbs 27:9. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 27:9 משלי כ"ז:ט'

שמן וקטרת ישמח־לב ומתק רעהו מעצת־נפש:

Ointment and perfume rejoice the heart; So doth the sweetness of a man's friend by hearty counsel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כז, ט.

544 בוצינא דקדוניתא

הערת קה"ת מפנה לZohar I, 15a למילים האלה.

Zohar I, 15a זח"א טו, א

הערת קה"ת

ראה זח"א טו, א. ובמק"מ שם. ת"ז רת"ה ובכס"מ שם.

545 בלקו"ת פי עקב

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

להאריז"ל, "ע"פ ארץ חטה כו' ארץ זית שמן כו' זית הוא יסוד כו' כי בחי' יסוד לעולם אינו נפרד" מובא באוה"ת בהעלותך ע' תכו.

פסקה 10

546 שמקבל עליו עול מלכות שמים

רבי יהושע בן קרחה מסביר שקריאת שמע קודמת כדי שאדם יקבל תחילה עליו את עול מלכות שמים, ואחר כך את עול המצוות. קבלה זו קודמת ליסלח לנו".

Berakhot 13a:21 ברכות י"ג א:כ"א

אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה פ'רשת "שמע" ל"והיה אם שמוע" — כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך מקבל עליו עול מצות. "והיה אם שמוע" ל"ויאמר" — ש"והיה אם שמוע" נוהג בין ביום ובין בלילה, "ויאמר" אינו נוהג אלא ביום בלבד.

בְּחִיתָּהּ. רַבִּי יְרֵמְיָה הָיוּ יְתִיב קָמִיָּה דְּרַבִּי [חֵיָּא בְּרַ אַבָּא], חֲזִיָּהּ דְּהִנָּה
מֵאֲרִיךְ טוֹבָא, אָמַר לָקָה: כִּינָן דְּאִמְלִיכְתִּיָּה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וְלֹאֲרַבַּע
רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם — תּוֹ לֹא צְרִיכָתָּה.

There is a teaching : Symmachus says : Whoever prolongs
the pronunciation of the word ehad "one," his days and
years are prolonged for him. Rab Aha b. Jacob said :
Especially the letter D. Rab Ashe said: Only he must not slur
over the letter H. R. Jeremiah was sitting in the presence of
R. Hiyya b. Abba, and noticed that he prolonged [the word
ehad] exceedingly. He said to him : So long as thou hast pro-
claimed His Kingship above and below and the four winds of
... heaven

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

552 בזכרנו את ציון

”עַל נְהָרוֹת כְּבֵל, שָׁם יִשְׁכְּנוּ וְגַם כִּכְנוּ, בּוֹזְכְּרֵנוּ אֶת צִיּוֹן“. זֶהוּ נוֹשְׂאוֹ שֶׁל
הַקִּינָה בַּחצוֹת הַלַּיְלָה.

Psalms 137:1 תהילים קל"ז:א

עַל־נְהָרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁכְּנוּ גַם־כִּכְנוּ בּוֹזְכְּרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן:

By the rivers of Babylon, There we sat down, yea, we wept,
When we remembered Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

553 הוי' בחכמה

”הוֹי“ בַּחכְמָה יִסַּד אֶרֶץ; כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה“. הַפְּסוֹק מֵרָאָה אֶת אוֹר אֵין סוֹף
כְּפִי שֶׁהוּא מֵתַגְלָה בַּחכְמָה.

Proverbs 3:19 משלי ג:י"ט

ה' בַּחֲכָמָה יִסַּד־אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בַּתְּבוּנָה:

The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding
He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

554 בחכמה אתברירי

הַזֹּהֵר מִלְמַד שֶׁ”בִּאֲמָצְעוֹת הַחֲכָמָה הֵם מֵתַבְרִירִים“. הָעֵרַת קִה”ת מִצִּיּוֹנָה
מְקוֹר זֶה לְבִיטוּר.

Zohar, Pekudei 51:663-674 ספר הזהר, פקודי נ"א:תרס"ג-תער"ד

555 היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך

”דַּמְעוֹתַי הָיוּ לִי לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָה, בְּאוֹמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם: אִיָּה אֱלֹהֶיךָ?“
אֲדַמְוִיר הֶזְקֵן מִפֶּרֶשׁ שֶׁהַדְמָעוֹת הֵן הַדֶּרֶךְ אֶל ”לֶחֶם“ הַתּוֹרָה.

Psalms 42:4 תהילים מ"ב:ד'

הִיָּתְהָלִי דַּמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָלָה בְּאֹמְרָא אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אִיָּה אֱלֹהֶיךָ:

My tears have been my food day and night, while they say
'unto me all the day: 'Where is Thy G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

556 והגית בו יומם ולילה

”לֹא יִמּוֹשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפֶּיךָ, וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלָלָה“. הַפְּסוֹק קוֹשֵׁר בֵּין
”לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָלָה“ שֶׁבַּתְּהִלִּים לְבִין לִימּוֹד הַתּוֹרָה.

Joshua 1:8 יהושע א:ח'

לֹא־יִמּוֹשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר
לְעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכְּתוּב בּוֹ כִּי־אָז תִּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכְךָ וְאָז תִּשְׁכַּח־לְךָ:

R. Joshua b. Karhah said: Why does the section "Hear, O
Israel" precede "And it shall come to pass if ye shall
hearken"? So that a man shall first receive upon himself the
yoke of the kingdom of heaven, and afterwards receive upon
himself the yoke of the commandments. And why does "And
it shall come to pass if ye shall hearken" precede "And the
L-rd spake" ? Because the former applies both during the
.day and night, but the latter during the day only

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

547 אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו

”הַכְּסִילִים, בְּגַלֵּל דֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּבְגַלֵּל עוֹנוֹתֵיהֶם, מֵתַעֲנִים“. אֲדַמְוִיר הֶזְקֵן
קוֹרָא אֶת הַפְּסוֹק כְּאַבְחָנָה בֵּין עוֹן לְמִרְדָּה.

Psalms 107:17 תהילים ק"ז:י"ז

אֲוִילִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ:

Crazed because of the way of their transgression, And afflict-
—ed because of their iniquities

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

548 פשעים אלו המרדים

כִּשְׁתַּחֲלֻמוֹד מְגִדִּיר אֶת מִלּוֹת הַוּוּדִי שֶׁל הַכֶּהֵן הַגָּדוֹל, הוּא אוֹמֵר שֶׁפִּשְׁעִים
הֵם מִרְדּוֹת, עוֹנוֹת הֵם חֲטָאִים בְּמִזִּיד וְחֲטָאִים הֵם בְּשִׁגְגָה. מִכָּאן שֶׁפִּשְׁעָה הוּא
הַעֲבִירָה הַחֲמוּרָה בִּיּוֹתֵר.

Yoma 36b:6 יומא ל"ו ב:ו'

פִּשְׁעִים אֵלּוּ הַמִּרְדִּים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: ”מִלָּה מוֹאֵב פִּשְׁעָה בִּי“, וְאוֹמֵר: ”אֲזִ
תִּפְשַׁע לְבִנְךָ בְּעַת הַהִיא“. ”לְכָל חֲטָאֵתָם“ אֵלּוּ הַשִּׁגְגּוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר:
”נִפְשָׁה כִּי תִחַטָּא בְּשִׁגְגָה“. וּמֵאַחַר שֶׁהַתּוֹדָה עַל הַזְדוּנוֹת וְעַל הַמִּרְדִּים
חוֹזֵר וּמֵתוֹדֶה עַל הַשִּׁגְגּוֹת!?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

549 והם פשעו בי

”בָּנִים גִּידְלִיתִי וְרוֹמַמְתִּי, וְהֵם פִּשְׁעוּ בִּי“. כֹּאן מִלּוֹת הַפְּסוֹק מִצִּיּוֹנָה אֶת
נוֹשְׂאוֹ שֶׁל מֵאֵמֶר עַל מִרְדָּה.

Isaiah 1:2 ישעיהו א:ב'

שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר בָּנִים גִּדְלִיתִי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פִּשְׁעוּ
בִּי:

Hear, O heavens, and give ear, O earth, For the L-RD hath
spoken: Children I have reared, and brought up, And they
have rebelled against Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

550 בי נשבעתי

בִּפְרָשַׁת אַחֲרֵי מִדְּבַר הַזֹּהֵר עַל הָאֱלֹהִים הַחֲבוּיָה בַּתּוֹךְ הַוּוּיָו וְאִינָה מֵתַגְלָה,
כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר: ”בִּי נִשְׁבַּעְתִּי“. הַטְּקַסְט מִצִּטָּט אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה כְּדִי לְהַסְבִּיר אֶת
מִשְׁמַעוֹת הַמִּילִים ”פִּשְׁעוּ בִּי“.

Zohar, Achrei Mot 29:182-31:193 ספר הזהר, אחרי מות כ"ט:קפ"ב-
ל"א:קצ"ג

551 ומאריך באחד

סוֹמְכּוֹס אוֹמֵר שֶׁמֵּאֲרִיךְ בְּמִילָה ”אַחַד“, מֵאֲרִיכִים לוֹ אֶת יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו.
זֶהוּ הַמְקוֹר לְהַתְעַכְבוֹת וּלְהֵאֲרָכָה בְּמִילָה ”אַחַד“ שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע.

Berakhot 13b:14-15 ברכות י"ג ב:י"ד-ט"ו

תִּנְיָא סוֹמְכּוֹס אוֹמֵר: כָּל הַמֵּאֲרִיךְ בְּ”אַחַד“, מֵאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו.
אָמַר רַב אֶחָא בְּרַ עֲקֵב: וּבִדְלִיתָ. אָמַר רַב אֶשִׁי: וּבִלְכָּד שְׁלָא יִחְסוּף

This book of the law shall not depart out of thy mouth, but thou shalt meditate therein day and night, that thou mayest observe to do according to all that is written therein; for then thou shalt make thy ways prosperous, and then thou shalt have good success.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

557 אם ישים אליו לבו

"אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף". כאן משתמשים במילים אלה כדי לתאר הפניית הלב אל ה'.

Job 34:14 איוב ל"ד:יד

אִם-יָשִׁים אֱלֹהֵי רֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

558 כי נכמרו רחמיו

יוסף מיהר לצאת, "כי נכמרו רחמיו אל אחיו", נכנס לחדר ובכה שם. הבכי בא תחילה.

Genesis 43:30 בראשית מ"ג:ל

וַיַּמְהָר יוֹסֵף כִּי-נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל-אֲחָיו וַיִּבְקֶשׁ לִבְכוֹת וַיָּבֹא הַחֲדָרָה וַיִּבְךְ שָׁמָּה:

And Joseph made haste; for his heart yearned toward his brother; and he sought where to weep; and he entered into his chamber, and wept there.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

559 שימו לחם

לאחר שבכה, רחץ יוסף את פניו, התאפק ואמר: "שימו לחם". הלחם בא בעקבות הדמעות, כמו בפסוק "דמעותי היו לי לחם".

Genesis 43:31 בראשית מ"ג:ל"א

וַיִּרְחֹץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְּאֶפֶק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לֶחֶם:

And he washed his face, and came out; and he refrained himself, and said: 'Set on bread

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

560 הרועה בשושנים

"אני לדודי ודודי לי, הרועה בשושנים". המאמר על פסוק זה מפרש את "שושנים" כמי ששונים את ההלכות.

Song of Songs 6:3 שיר השירים ו:ג

אֲנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשָׁנִים:

I am my beloved's, and my beloved is mine, That feedeth among the lilies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

561 מים תחתונים בוכים

רבנו בחיי מביא את המדרש שכאשר נחלקו המים, המים התחתונים החלו לבכות, והובטח להם שיובאו על המזבח במלח ובניסוך המים. הערת קה"ת מציינת מקור זה.

Rabbeinu Bahya, Vayikra 2:13 רבנו בחיי, ויקרא ב':י"ג

פסקה 11

562 כתית למאור

"ותצווה את בני ישראל להביא אליך שמן זית זך, כתוש למאור, כדי להעלות נר תמיד". זהו השמן של המנורה.

Exodus 27:20 שמות כ"ז:כ

וְאִתָּה תִּצְוֶה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שָׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

And thou shalt command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

563 שפל רוח

רבי מאיר אומר: "הוי שפל רוח בפני כל אדם". הערת קה"ת מציינת את המקום הזה כמקור לענווה.

Pirkei Avot 4:10 משנה אבות ד':י

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הָיוּ מְמַעֵט בְּעַסְקָה, וְעַסְקָה בַּתּוֹרָה. וְהָיוּ שְׁפֵל רוּחַ בְּפָנָי כָּל אָדָם. וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה, יֵשׁ לְךָ בְּטָלִים הֶרְבֵּה כְּנֶגְדְּךָ. וְאִם עֲמַלְתָּ בַתּוֹרָה, יֵשׁ לְךָ שָׂכָר הֶרְבֵּה לְתוֹךְ לֶךְ:

Rabbi Meir said: Engage but little in business, and busy yourself with the Torah. Be of humble spirit before all men. If you have neglected the Torah, you shall have many who bring you to neglect it, but if you have labored at the study of Torah, there is much reward to give unto you

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

564 ונפשי כעפר לכל תהיה

מר בנו של רבינא סיים את תפילתו במילים: "אלוקי, נצור לשוני מרע... ותהא נפשי כעפר לכל" — התפילה הנאמרת בסוף תפילת העמידה. זוהי הענווה שנמשלה לשמן כתוש.

Berakhot 17a:4 ברכות י"ז א:ד

מֶר בְּרִיָּה דְרַבִּינָא כִּי הָוָה מְסִיִּים צְלוֹתֶיהָ אָמַר הָכִי: "אֱלֹהֵי, נְצוֹר לְשׁוֹנִי מִרַע וְשִׁפְתוֹתַי מִדְּבַר מְרֻמָּה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשִׁי תְדוּם, וְנַפְשִׁי כְּעֶפֶר לְכָל תִּהְיֶה. פֶּתַח לִבִּי בַתּוֹרָתְךָ, וּבִמְצוֹתֶיךָ תִּרְדּוּף נַפְשִׁי. וְתַצִּילֵנִי מִפְּגַע רָע, מִיֵּצֵר הָרָע, וּמֵאִשָּׁה רָעָה, וּמִכָּל רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבָא בְּעוֹלָם. וְכָל הַחוֹשְׁבִּים עָלַי רָעָה מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקִלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם. יִהְיֶה לְרִצּוֹן אֲמִרִי כִּי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לִפְנֵיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb, yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and from an evil woman and all evil which breaks ... forth to come upon the world

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

565 כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו

"כשמן הטוב על הראש, יורד על הזקן, זקן אהרן, שיורד על פי מידותיו". כל הקטע בנוי על הפסוק הזה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֹן שְׁיֵרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

566 קווצותיו תלתלים שחורות כעורב

"ראשו כתם פז, קווצותיו תלתלים, שחורות כעורב". התלתלים מסמלים את הלכות התורה.

Song of Songs 5:11 שיר השירים ה':יא

רֹאשׁוֹ כְּתָם פֹּז קוֹצוֹתָיו תְּלַתְלִים שְׁחֹרֹת כְּעוֹרֵב:

His head is as the most fine gold, His locks are curled, And black as a raven

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

567 משל הקדמוני

דוד אומר לשאול: "כמשל הקדמוני יאמר, מרשעים יצא רשע". זהו המקור לכינוי "משל הקדמוני".

I Samuel 24:14 שמואל א כ"ד:יד

כְּאִשֶּׁר יֹאמֶר מֶשֶׁל הַקְּדָמִי מִרְשָׁעִים יֵצֵא רָשָׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּהּ:

As saith the proverb of the ancients: Out of the wicked cometh forth wickedness; but my hand shall not be upon thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

568 התורה נקי משל הקדמוני

רש"י מסביר ש"משל הקדמוני" הוא התורה, משלו של הקדוש ברוך הוא, שהוא עתיק יומין של העולם. אדמירר הזקן מבסס את דבריו על פירוש זה.

Rashi on Exodus 21:16 רש"י על שמות כ"א:ט"ז

וגנב איש ומכרו. למה נאמר? לפי שצאמר כי ימצא איש גונב נפש מאחיו (דברים כ"ד), אין לי אלא איש שגנב נפש, אשה או טמטום או אנדרוגינוס שגנבו מניין? ת"ל וגנב איש ומכרו. ולפי שצא' כאן וגנב איש, אין לי אלא גונב איש, גונב אשה מניין? ת"ל גנב נפש, לכה הצרכו שניהם, מה שחסר זה גלה זה (סנהדרין שם): ונמצא בידו. שראוהו עדים שגנבו ומכרו, ונמצא כבר בידו קדם מכירה (שם): מות יומת. בחקק; כל מיתה האמורה בתורה סתם חנק היא (והפסיק ...

AND HE THAT STEALETH A MAN, AND HE BE PREVIOUSLY FOUND IN HIS HAND, HE SHALL SURELY BE PUT TO DEATH] — Why is this statement made (how does the particular form of words used here tell us some point of law which is not contained in another text bearing upon the same subject)? Since it is said, (Deuteronomy 24:7) "If a man be found stealing any of his brethren ... [then that thief shall die]", I might say that I ... have here only

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's

commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

569 כתלג חיור

במראה של דניאל יושב עתיק יומין, "לבושו כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקא". זה מתאר את שערותיו הלבנות של אריק אנפין.

Daniel 7:9 דניאל ז':ט'

הָיָה הָיִית עַד דֵּי כְרִסְנָן רָמִיו וְעֵתִיק יוֹמִין יָתֵב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּח חִיּוֹר וְשָׁעֵר רִישִׁיָּה כְּעֵמֶר נְקָא כְּרִסְיָה שְׁבָכִין דֵּי־נֹר גְּלָגְלוּהִי נוֹר דְּלָק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

570 והחכמה תחיה

"יתרון הדעת הוא שהחכמה מחיה את בעליה". כאן מדובר בחכמה העליונה, שלמעלה מדרגת הצומח.

Ecclesiastes 7:12 קהלת ז':י"ב

כִּי בָצַל הַחֲכָמָה בָּצַל הַפֶּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֵלֶיהָ:

For wisdom is a defence, even as money is a defence; but the excellency of knowledge is, that wisdom preserveth the life of him that hath it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 12

571 שמן משחת קדש

"ותעשה אותו שמן משחת קודש, רוקח מרקחת מעשה רוקח". הפסוק מכנה כך את השמן שבפרשה זו.

Exodus 30:25 שמות ל':כ"ה

וַעֲשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רִקְח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רִקְח שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

And thou shalt make it a holy anointing oil, a perfume compounded after the art of the perfumer; it shall be a holy anointing oil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

572 שמן משחת קדש

"זה יהיה לי שמן משחת קודש לדורותיכם". בהערת קה"ת מובאים שני הפסוקים.

Exodus 30:31 שמות ל':ל"א

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִּי לְדֹרֹתֵיכֶם:

And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: This shall be a holy anointing oil unto Me throughout your generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

573 שאו ידיכם קודש

"שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"ו". כאן מילות הפסוק מציינות את הקטע "צאינה וראינה" על קודש.

Psalms 134:2 תהילים קל"ד:ב'

שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרְכוּ אֶת־ה'

.Lift up your hands to the sanctuary, And bless ye the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

574 חכים ולא בחכמה ידיעה

בתפילת אליהו אומרים התיקונים על ה': "אתה חכם, אך לא בחכמה ידועה". הדברים מתארים את החכמה שהתורה ממשיכה למטה, שהיא קודש.

Tikkunei Zohar 17b:3-4 תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעה. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעה. לית לך אתר ידיעה אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

פסוקה 13

575 ואנשי קדש תהיו לי

"ואנשי קודש תהיו לי; ובשר בשדה טרפה לא תאכלו". כאן מתוארת הקדושה שהמצוות מעניקות.

Exodus 22:30 שמות כ"ב:ל'

וְאֲנֹשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וּבֶשֶׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלֹכֶנּוּ אֹתוֹ:

And ye shall be holy men unto Me; therefore ye shall not eat any flesh that is torn of beasts in the field; ye shall cast it to the dogs.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

576 עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש

רבי אלעזר אומר שלעתיד לבוא יאמרו "קדוש" לפני הצדיקים, כפי שאומרים לפני הקדוש ברוך הוא. אדמו"ר הזקן מסביר שזו הקדושה שמגיעה אליהם מן הקודש העליון.

Bava Batra 75b:3-4 בבא בתרא ע"ה ב:ג-ד'

וְאָמַר רַבֵּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עֲתִידִין צַדִּיקִים שְׁנִקְרְאוּן עַל שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאמַר: "כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם יְיָ לְכַבּוֹדֵי בְּרָאִיתוֹ, יִצְרָתוֹ אֶף עֲשִׂיתִיו". וְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשָׁה נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵלּוּ הֵן: צַדִּיקִים, וּמְשִׁיחַ, וִירוּשָׁלַיִם. צַדִּיקִים – הָא דְאָמְרִין. מְשִׁיחַ – דְּכָתִיב: "וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָאוּ ה' צִדְקָנוּ". יִירוּשָׁלַיִם – דְּכָתִיב: "סָבִיב שְׁמֹנֶה עָשָׂר אֶלֶף, וְשֵׁם הָעִיר מִיּוֹם ה' שְׁמָהּ", אֶל תִּקְרִי שְׁמָהּ אֵלָּא שְׁמָהּ". ...

R' Shmuel bar Nachmani said in the name of R' Yochanan: three are called by the name of the Holy One, and they are: the righteous, the Messiah and Jerusalem. The righteous, as we said above. The Messiah, as it is written "...this is his name that he shall be called, The L-rd is our righteousness." (Jeremiah 23:6) Jerusalem, as it is written "All around it amounts to 18,000; and the name of the city from that day will be "The L-rd is There." (Ezekiel 48:35)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

578 שיורד ע"פ מדותיו

"זקנו של אהרן, היורד על שפת בגדיו (מדותיו)". אדמו"ר הזקן מפרש כעת את המילה "מדות" כמתייחסת למדותיו של ה'.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב'

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַנֶּזֶק וְזִקְנֵי־אֶהְרֹן שִׁירֵד עַל־פִּי מְדוֹתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the collar of his garments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

579 ושמן ימינו יקרא

"מי שמסתיר אותה מסתיר את הרוח, ושמן יד ימינו קורא בקול". הטקסט מציין את הפסוק לפי פרק ופסוק, ומפרש אותו כמתאר שמן הממשיך את צד ימין.

Proverbs 27:16 משלי כ"ז:ט"ז

צִפְנִיָּה צִפְּנוֹרִיחַ וְשֶׁמֶן יָמִינוּ יִקְרָא:

He that would hide her hideth the wind, And the ointment of his right hand betrayeth itself.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

580 חסד דא"א שהוא ימינו

בתפילתו של אליהו מתארים התיקונים את הספירות כגוף: "חסד הוא הזרוע הימנית, גבורה היא הזרוע השמאלית". הערת קה"ת מביאה זאת בהקשר של חסד כיד ימין של ה'.

Tikkunei Zohar 17a:16-17 תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

581 וימיני טפחה שמים

"ידי יסדה את הארץ, וימיני פרשה את השמים". כאן יד ימין של ה' היא אור המקיף את כל העולמות.

Isaiah 48:13 ישעיהו מ"ח:י"ג

אֶרֶץ יִסְדָּה אֶרֶץ וְיָמִינִי טַפְּחָה שָׁמַיִם קָרָא אֲנִי אֱלֹהִים יַעֲמְדוּ יַחְדָּו:

Yea, My hand hath laid the foundation of the earth, And My right hand hath spread out the heavens; When I call unto them, They stand up together
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

582 חסד עולם

”ברגע של זעם הסתרתי את פניי ממך לזמן קצר, אך בחסד עולם ארחם עלייך.” הפסוק מזכיר את החסד התחנות, שורש אהבת עולם.

Isaiah 54:8 ישעיהו נ"ד:ח
בְּשֹׁפָף קֶזֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רָגַע מִמֶּךָ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמֶיךָ אֶמְרָה גְּאֻלָּה
Havayah

In a little wrath I hid My face from thee for a moment; But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the L-RD thy Redeemer
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

583 רב חסד

בין שלוש עשרה מדות הרהמים: ”ארך אפיים ורב חסד ואמת.” הפסוק מזכיר את החסד העליון של אריך אנפין.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו
וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

584 רב חסד

משה חוזר על המדות: ”הווי ארך אפיים ורב חסד.” הערת קה"ת מביאה גם את הפסוק הזה.

Numbers 14:18 במדבר י"ד:י"ח
ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נֹשֵׂא עֹון וְפֹשֵׁעַ וְנִקְחָה לֹא יִנָּקֶה פֶּקֶד עֹון אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רִבְעֵים:

The L-RD is slow to anger, and plenteous in lovingkindness, forgiving iniquity and transgression, and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, upon the third and upon the fourth generation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

585 כי חפץ חסד הוא

”מי אל כמורך, נושא עוון... כי חפץ חסד הוא.” הפסוק מתאר את החסד של אריך אנפין.

Micah 7:18 מיכה ז':י"ח
מִי־אֵל כְּמוֹךָ נֹשֵׂא עֹון וְעֹבֵר עַל־פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרִית נִחַלְתּוֹ לֹא־יִחַזְקֵה לְעַד אֲפֹ כִי־חֶפֶץ חֶסֶד הוּא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He delighteth in mercy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

586 חסד דקשוט

באדרא רבא נאמר שהחסד של עתיקא דעתיקין הוא חסד דקשוט, חסד של אמת, והוא לחיי הנשמה ולא לחיי הגוף; הדברים נקשרים לפסוק ”כי חפץ

חסד הוא.” זהו המקור למונח המשמש כאן.

Zohar, Idra Rabba 15:134-17:147 ספר הזהר, האדרא רבא ט"ו:קל"ד-י"ז:קמ"ז

587 חסד של אמת

יעקב מבקש מיוסף: ”ועשית עמדי חסד ואמת, אל נא תקברני במצרים.” בהערת קה"ת מצביעים על הפסוק הזה כמקור לביטוי ”חסד של אמת”.

Genesis 47:29 בראשית מ"ז:כ"ט
וַיִּקְרָבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לָמוֹת וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצְאֵתִי חַן בְּעֵינֶיךָ שִׁים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאֱמֶת אֶל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם:

And the time drew near that Israel must die; and he called his son Joseph, and said unto him: 'If now I have found favour in thy sight, put, I pray thee, thy hand under my thigh, and deal kindly and truly with me; bury me not, I pray thee, in Egypt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

588 היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים

על שפת חים נאמר: ”וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים.” הפסוק מובא כדוגמה לגילוי של החסד העליון.

Exodus 14:31 שמות י"ד:ל"א
וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵי הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־ה'

And Israel saw the great work which the L-RD did upon the Egyptians, and the people feared the L-RD; and they believed in the L-RD, and in His servant Moses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

589 האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו

הגמרא מסיקה שמי שאומר שאין לו אלא תורה, אין לו אפילו תורה, מפני שלימוד התורה כרוך במעשה. כאן הדברים מזהירים מפני חיפוש של החיצוניות בלבד.

Yevamot 109b:4-5 יבמות ק"ט ב:ד-ה'
עֲרַבִי שְׁלִצִיּוֹן — דְּעָבְדִי שְׁלוֹף דּוּץ. תּוֹקַע עֲצָמוֹ לְדָבָר הֶלְכָה — דִּתְנָנָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁיטָא! אֵלָּא: כָּל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אֵלָּא תוֹרָה — אֵין לוֹ אֵלָּא תוֹרָה. הָא נָמִי פְּשִׁיטָא! אֵלָּא דְאִפִּילוּ תוֹרָה אֵין לוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב פִּפְא, אָמַר קְרָא: ”וְלִמְדַתְּם וְעָשִׂיתֶם” — כָּל שֶׁיִּשְׁנֹו בְּעִשְׂיָה יִשְׁנֹו בְּלִמְדָּה, כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּעִשְׂיָה אֵינוֹ בְּלִמְדָּה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

590 ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף

”אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף.” כאן הפסוק מוסב על אדם המפנה את כל הווייתו אל ה'.

Job 34:14 איוב ל"ד:י"ד
אִם־יָשִׁים אֱלֹוִי לְבוֹ רֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֱלֹוִי יֶאֱסֹף:
If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

591 קרב איש ולב עמוק

הפסוק מדבר על מה שנסתר ”בקרב איש, ולב עמוק”. כאן הוא מתאר את

העומקים שמהם האדם מבקש את ה'.

Psalms 64:7 תהילים ס"ד:ז

יִחְפְּשׁוּ־עוֹלֹת תִּמְנוּ חֶפֶשׁ מִחֶפֶשׁ וְקָרַב אִישׁ וְלֵב עֵמֶק:

They search out iniquities, they have accomplished a diligent search; even in the inward thought of every one, and the deep heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

592 אל מול פני המנורה

הפסוק שבמאמר: "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". כעת מוסברות מילותיו במלואן.

Numbers 8:2 במדבר ח':ב

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאֲדִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

593 יאר ה' פניו אליך

ברכת כוהנים: "יאר הוי' פניו אליך ויחונך". זהו גילוי הרצון הפנימי העליון.

Numbers 6:25 במדבר ו':כ"ה

יֵאָר הַיָּהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיְחַנֶּךָ:

The L-RD make His face to shine upon thee, and be gracious unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

594 באור פני מלך חיים

"באור פני מלך חיים, ורצונו כעב מלקוש". הפסוק מתאר את הארת הפנים העליונה כלפי המנורה.

Proverbs 16:15 משלי ט"ז:ט"ו

בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וְרָצוֹנוֹ כְּעֵב מִלְּקוֹשׁ:

In the light of the king's countenance is life; And his favour is as a cloud of the latter rain.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

595 כמים הפנים לפנים

"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם". הפנים העליונות משיכות לפנים שלמטה.

Proverbs 27:19 משלי כ"ז:י"ט

כַּמֵּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם:

As in water face answereth to face, So the heart of man to man.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

596 ישא ה' פניו אליך

"ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום". בהערת קה"ת מובאים שני הפסוקים של הברכה.

Numbers 6:26 במדבר ו':כ"ו

יֵשָׂא הַיָּהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם:

The L-RD lift up His countenance upon thee, and give thee peace.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

597 לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי"ה אבקש

"לך אמר לבי: בקשו פני; את פניך הוי' אבקש". הפסוק מציין את נושא המאמר שאליו ההפניה מתייחסת.

Psalms 27:8 תהילים כ"ז:ח

לְךָ אָמַר לִבִּי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פְּנֵיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ:

In Thy behalf my heart hath said: 'Seek ye My face'; Thy face, L-RD, will I seek

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

598 על הביטוי "ממול ערפוי", הגמרא מסבירה ש"מול" פירושו כנגד מה שרואה את העורף. מכאן ש"אל מול פני המנורה" פירושו כנגד פניה.

Chullin 19b:14 חולין י"ט ב:י"ד

מנהגי מילי דתנו רבנן ממול ערפו מול הרואה את העורף וכן הוא אומר (במדבר כב, ה) והוא יושב ממולי ואומר (ירמיהו ב, כז) כי פנו אלי עורף ולא פנים מאי ואומר וכי תימא עורף גופיה לא ידעינן היכא דנדע מול ידיה היכא תא שמע כי פנו אלי עורף ולא פנים מכלל דעורף להדי פנים

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

599 אמת הוי' לעולם

"כי גבר עלינו חסדו, ואמת הוי' לעולם". אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "לעולם" כגילוי בעולם.

Psalms 117:2 תהילים קי"ז:ב

כִּי־גָבַר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאִמְת־הַיָּהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּ־קָה:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); OYW (Public Domain); Daf Shevui (CC0); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עברה עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likkutei-torah/behaaloscha/1/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק